



DRAFT VSM-ja PËR HARTËN ZONALE KOMUNALE TË RAHOVECIT



2023

PËRMBAJTJA

HYRJE.....	6
KORNIZA LIGJORE DHE INSTITUCIONALE.....	7
Direktiva për Vlerësimin Strategjik Mjedisor e BE-së.....	7
Direktiva të tjera të BE-së	7
Strategjia 2020 e BE-së.....	8
Objektivat Zhvillimore të Mijëvjeçarit të KB.....	8
Konventa Åarhus, Konventa Espoo dhe Protokolli i Kievit.....	9
Historiku Legjislativ, Organet Administrative Përgjegjëse	10
ANALIZA E GJENDJES EKZISTUESE.....	11
Pozita gjeografike.....	11
Hipsometria dhe topografia	13
Gjeologjia dhe tokat	13
Kushtet klimatike	13
Hidrografia.....	14
Flora dhe fauna	15
Zonat e mbrojtura.....	15
Rreziqet natyrore.....	18
Kushtet socio-ekonomike	19
Shfrytëzimi i tokës	20
Trashëgimia kulturore	22
Zonat me interes të veçantë	22
Bujqësia	22
Infrastruktura rrugore.....	23
Infrastruktura e energjisë elektrike.....	25
Infrastruktura e ujësjellësit	26
Infrastruktura e kanalizimit.....	30
ANALIZA SWOT	32
Zonat me probleme mjedisore.....	32
Zonat që kanë nevojë për mbrojtje mjedisore	33
Argumente të Analizës SWOT	35
SHKALLA E NDIKIMIT TË HZK NË PLANET TJERA	38



Draft Raporti për VSM-Harta Zonale e Komunës së Rahovecit 2024 - 2032



Aspekte kryesore të gjendjes aktuale mjedisore	38
Ndikimet mjedisore të lidhura me popullsinë dhe shëndetin.....	39
Veçoritë natyrore kryesore të komunës dhe zonat që ndikohen	39
Zonimi i territorit të komunës	40
Çështje mjedisore që lidhen me mjedisin fizik	41
Çështje mjedisore të lidhura me biodiversitetin, florën e faunën	42
Çështje mjedisore që lidhen me përdorimin e tokës	43
Rreziqet natyrore në mjedisin fizik	43
Çështje mjedisore që lidhen me ujin e pijshëm	46
QËLLIMET E VSM-së PËR HARTËN ZONALE KOMUNALE TË RAHOVECIT	49
Roli dhe natyra e Hartës Zonale Komunale	51
Kriteret mjedisore që kufizojnë zhvillimin komunal.....	52
PARIME, QËLLIME DHE KRITERE MJEDISORE QË KUFIZOJNË ZHVILLIMIN KOMUNAL	54
VLERËSIMI STARTEGJIK MJEDISOR I KOMPONENTËVE KRYESOR MEDISOR	55
KUSHTET ZHVILLIMORE të HZK-së KUNDREJT QËLLIMEVE TË VSM-së	56
MASAT E NEVOJSHME NË HZK PËR MBROJTJEN E MJEDISIT	62
Ndikimi në klimë	62
Mbrojtja e pyjeve, zonave të gjelbra ekzistuese dhe zhvillimi i zonave të reja	63
Cilësia e ajrit	63
Rrezatimi jonizues dhe jo-jonizues	64
Rrugët e propozuara	64
Ndikimi i HZK-së në ekosistemet natyrore	64
Efektet kumulative	64
MONITORIMI.....	79
PËRFUNDIME	85
REKOMANDIMET.....	85
LITERATURA	87



Draft Raporti për VSM-Harta Zonale e Komunës së Rahovecit 2024 - 2032



LISTA E TABELAVE

Tabela 1 Rrjedha mesatare maksimale dhe minimale e temperaturës së ajrit në komunën e Rahovecit.....	13
Tabela 2 Insolimi, numri i orëve.....	13
Tabela 3 Vranësirat, rrjedha vjetore	14
Tabela 4 Lartësitë mujore të të reshurave (mm)	14
Tabela 5 Trashëgimia arkeologjike, lista e monumenteve	16
Tabela 6 Trashëgimia arkeologjike, rezervatet.....	16
Tabela 7 Trashëgimia arkitekturore, monumentet.....	17
Tabela 8 Sipërfaqja dhe përqindja e sipërfaqeve të ndërtuara sipas kategorive të HILUCS	20
Tabela 9 Mënyra e furnizimit me ujë në komunën e Rahovecit	27
Tabela 10 Vendbanimet e komunës së Rahovecit që kanë qasje në rrjetin e kanalizimit.....	30
Tabela 11 Analiza SWOT.....	37
Tabela 12 Zonat të cilat janë nën ndikim të zhurmës	45
Tabela 13 Elementet e përfshira në VSM.....	56
Tabela 14 Lista e zonave bazë	58
Tabela 15 Kushtet zhvillimore për zonat e banimit individual.....	59
Tabela 16 Kushtet e zhvillimit për zonat e banimit kolektiv	60
Tabela 17 Lista e zonave mbishtresore.....	61
Tabela 18 Matrica e përmbledhjes së efekteve kumulative të të gjitha elementeve të HZK, në komponentët mjedisor	66
Tabela 19 Përmbledhje e problemeve mjedisore dhe përgjigjja sipas HZK.....	78
Tabela 20 Plani i Monitorimit (PMM).....	84

LISTA E HARTAVE

Harta 1 Pozita gjeografike e komunës së Rahovecit.....	12
Harta 2 Shfrytëzimi i tokës në komunën e Rahovecit	21
Harta 3 Rrjeti rrugor dhe hekurudhor	24



Draft Raporti për VSM-Harta Zonale e Komunës së Rahovecit 2024 - 2032



Harta 4 Infrastruktura teknike në Rahovec	25
---	----

LISTA E SHKURTIMEVE

MMPHI – Ministria e Mjedisit, Planifikimit Hapësinor dhe Infrastrukturës

AMMK – Agjencioni për Mbrojtjen e Mjedisit të Kosovës

BE - Bashkimi Evropian

KK - Kuvendi Komunal

GIS – Sistemi i Informacionit Gjeografik

GNP - Grimcat e Ngurta Pezull

NOQ - Ndotësit Organik të Qëndrueshëm

OBSH - Organizata Botërore e Shëndetësisë

OJQ - Organizata Jo Qeveritare

VBj – Vendbanime Jo Formale

OZHM - Objektivat e Zhvillimit të Mijëvjeçarit

PZHK - Plani Zhvillimor Komunal

HZK - Harta Zonale Komunale

PRRH – Plani Rregullues i Hollësishëm

TeR - Termat e Referencës

UNDP - Programi i Zhvillimit i Kombeve të Bashkuara

UNEP - Programi i Mjedisit i Kombeve të Bashkuara

VNM - Vlerësim i Ndikimit në Mjedis

VSM - Vlerësim Strategjik Mjedisor

ZVM - Zona e Veçanta e Mbrojtura



HYRJE

Hartimi i raportit të VSM-së për programe, plane dhe projekte të mëdha është detyrim ligjor. Qëllimi i raportit të VSM-së për Hartën Zonale Komunale të Rahovecit është që të bëjë identifikimin, përshkrimin dhe vlerësimin e ndikimeve të rëndësishme që mund të rezultojnë nga zbatimi i Planit Zhvillimor Komunal, si edhe të ofrojë alternativën më të favorshme për zhvillimin e tij nga pikëpamja mjedisore. Në raportin e VSM-së duhet të përfshihen edhe propozimi i masave për menjanimin dhe zbutjen e ndikimeve të dëmshme që dalin nga propozimet për kushtet zhvillimore dhe masat e HZK.

Metodologjia e ndjekur është në përputhje me Direktivën e BE: 2001/42/EC „mbi Vlerësimin e efekteve të planeve dhe programeve në mjedis“ dhe ligjin për Vlerësimin Strategjik Mjedisor, i cili është transpozim i Direktivës së BE 2001/42/EC.

Mbështetur në atë që u tha më sipër, VSM-ja duhet të përfshijë pikat e mëposhtme:

- Një përmbledhje të informacionit bazë për vlerësimin mjedisor;
- Përshkrim të vizionit, prioritetëve dhe objektivave kryesore të Planit Zhvillimor Komunal të Rahovecit dhe marrëdhëniet e tij me politikën, planet dhe programet e tjera që kanë lidhje me të dhe reflektimi i tyre në HZK;
- Përshkrim të aspekteve të gjendjes aktuale të mjedisit si edhe zhvillimin e pritshëm të tij në rast se nuk zbatohet plani;
- Përshkrim të karakteristikave mjedisore të zonave që ka të ngjarë të ndikohen në mënyrë të konsiderueshme nga plani;
- Përshkrim të problemeve ekzistuese mjedisore të cilat kanë lidhje me planin;
- Përshkrim të objektivave për mbrojtjen e mjedisit të përcaktuara në nivel kombëtar ose ndërkombëtar, të cilat kanë të bëjnë me Planin dhe Programin si dhe mënyrat në të cilat këto objektiva janë marrë parasysh gjatë përgatitjes së raportit;
- Përshkrim të ndikimeve të mundshme dhe të konsiderueshme në mjedis duke përfshirë shëndetin publik, florën, faunën, biodiversitetin, tokën, klimën, ajrin, ujin, peizazhin, zonat natyrore, vlerat materiale, trashëgiminë kulturore si dhe ndërveprimin ndërmjet këtyre faktorëve;
- Përshkrim të masave të parashikuara për të parandaluar, reduktuar ose lehtësuar ndikimet negative në mjedis, të cilat mund të rezultojnë nga zbatimi i planit;
- Një përmbledhje për përzgjedhjen e alternativave të shqyrtuara, duke përfshirë vështirësitë e ndryshme ose mungesën e të dhënave që hasen gjatë përpilimit të raportit;
- Përshkrimin e masave të parashikuara për monitorimin e ndikimeve.

HZK për numrin e madh dhe diversitetin e gjerë të problematikës që trajton, kërkon konsultimin e një game të konsiderueshme planeve, raporteve, projekteve, studimeve dhe literaturës teknike nga sektorë të ndryshëm ekonomik dhe social. Ky dokumentacion, përveç materialeve në dispozicion nga vetë grupi hartues i VSM-së, u siguroi nga Komuna e Rahovecit, institucione të tjera publike dhe hulumtime nga interneti.

Raporti i Vlerësimi Strategjik Mjedisor të HZK është dokument i pari i llojit të tij që hartohet për këtë qëllim, dhe si i tillë besohet se do mundësojë që zhvillimet e ardhshme të jenë në harmoni me legjislacionin vendore të mjedisit, si dhe me direktivat dhe konventat ndërkombëtare.



KORNIZA LIGJORE DHE INSTITUCIONALE

Direktiva për Vlerësimin Strategjik Mjedisor e BE-së

Direktiva 2001/42/EC mbi vlerësimin e efekteve të planeve dhe të programeve të caktuara në mjedis, u aprovua më 27.06.2001. Kjo direktivë vlen për një varg të gjerë të planeve dhe të programeve publike (p.sh. mbi shfrytëzimin e tokës, transportin, energjinë, mbeturinat, bujqësinë, etj.). Kjo direktivë nuk ju referohet politikave. Direktiva përcakton që planet dhe programet në kuptim të Direktivës për VSM, duhet përgatitur dhe aprovuar nga autoritete (niveli kombëtar, rajonal apo lokal) dhe të urdhërohen nga dispozitat legislative, rregulluese ose administrative.

Një VSM është i obligueshëm për planet/programet si vijon:

- Përgatitjen e planeve për bujqësi, pylltari, peshkim, energjetikë, industri, transport, menaxhim të mbeturinave dhe ujërave, telekomunikim, turizëm, planifikimin e qytetit dhe shfrytëzimin e tokës, të cilat përcaktojnë kornizën për miratimin e zhvillimit të ardhshëm të projekteve të shënuara në listën e Direktivës për Vlerësimin e Ndikimit Mjedisor (VNM);
- Janë përcaktuar për të kërkuar një vlerësim sipas Direktivës së Vendbanimeve. Gjerësisht, për planet/programet që nuk janë të përfshira më lart, shtetet anëtare duhet ta kryejn një procedurë të shoshitjes për ta përcaktuar nëse planet/programet ka mundësi të kenë efekte domethënëse mjedisore. Nëse kanë efekte domethënëse nevojitet një VSM. Procedura e shoshitjes bazohet në kriteret e përcaktuara në Shtojcën II të Direktivës.

Procedura e VSM-së

Në raportin e VSM-së identifikohen efektet domethënëse të mundshme në mjedis dhe alternativa të arsyeshme të planit/programit të propozuar. Autoritetet publike dhe mjedisore informohen dhe konsultohen lidhur me planin/programin dhe përgatitet raporti i VSM-së. Raporti dhe rezultatet e konsultimeve merren parasysh para aprovimit. Me aprovimin e planit/programit, informohen autoritetet mjedisore dhe opinioni bashkë me informatat përkatëse që vihen në dispozicion të tyre. Në mënyrë që të identifikohen efektet e pa parashikueshme të pafavorshme në një fazë të hershme, efektet domethënëse mjedisore të planit ose të programit duhet të monitorohen.

Direktiva të tjera të BE-së

Ekzistojnë disa direktiva të tjera të BE-së, me të cilat Direktiva për VSM ka lidhje të qarta, të cilat janë të rëndësishme nëse janë duke u shqyrtuar çështjet mjedisore. Sipas Marsden (2008) VSM ka lidhje të ngushta procedurale me Direktivën për VNM, duke qenë se vlerësimi i mjedisit për sektorët e shënuar nën këtë të fundit duhet ta vendosë kornizën për projektet e shënuara nën këtë të parën. Po ashtu ka lidhje të ngushta procedurale me Direktivën për Vendbanimet, e cila përmendet qartë në direktivën VSM. Direktiva Kornizë për Ujërat bashkërisht me Direktivën për Vendbanimet përmban kërkesat e veta jo vetëm për paraqitjen e planeve dhe të programeve, por po ashtu edhe të vlerësimit, duke nxitur nevojën për procedura të bashkërenduara ndërmjet ligjeve të ndryshme.



Strategjia 2020 e BE-së

Përveç dokumenteve të sipër-përmendura legislative të BE-së, strategjia 2020 e BE-së me prioritetet, objektivat dhe nismat më të mëdha¹ është dokument i rëndësishëm i politikave si për vetë BE-në ashtu edhe për rajonet fqinje, në veçanti Ballkanin Perëndimor, meqë bashkëpunimi rajonal me këtë rajon është identifikuar si njëri prej prioritetëve të politikave për BE-në. Në kuadër të strategjisë 2020 të BE-së (Komisioni Evropian, 2010) zgjerimi i mundshëm i BE-së me vendet e Ballkanit Perëndimor është identifikuar si mjet i jashtëm i politikave për zhvillim dhe vende pune. Prioritetet strategjike janë “zhvillimi i shpejtë, i qëndrueshëm gjithëpërfshirës”. Janë shtatë nisma të mëdha, prej të cilave *Evropa efikase sa ju përket burimeve dhe Një politikë industriale për epokën e globalizimit* janë drejtpërdrejt të lidhur me çështje të qëndrueshmërisë, por nismat e tjera si *Agjenda digjitale për Evropën, Unioni i përtëritjeve, Rinia në lëvizje, Një agjendë për shkathtësi dhe vende të reja pune dhe Platforma evropiane kundër varfërisë* do të mundeshin po ashtu të kontribuonin në parimin e zhvillimit të qëndrueshëm po të zbatoheshin në mënyrë efikase. Në strategji po ashtu përfshihen objektivat e matshëm që duhet të arrihen gjatë periudhës së zbatimit, nuk ka dyshim që është plotësisht e dobishme sipër shtetet anëtare aktuale ashtu edhe për ato të ardhshmet që të bashkëpunojnë në mënyrë që t’i arrijnë objektivat mjedisore të strategjisë siç është zvogëlimi prej 20% i emetimeve të gazrave të serra, 20% rritje të shkallës së energjisë nga gjëra tepër të rritshme dhe nga efikasiteti i energjisë. Prandaj është e arsyeshme që drejtimi i këtyre objektivave të integrohet në strategjitë dhe në planet e veprimit mjedisore kombëtare, rajonale dhe lokale, përfshirë procedurat për vlerësimin strategjik të mjedisit.

Objektivat Zhvillimore të Mijëvjeçarit të KB

KB kanë një rol aktiv në zhvillimin e Kosovës, edhe pse kjo e fundit nuk është shtet anëtar, KB vepron në Kosovë nën mandatin e misionit UNMIK në mënyrë që t’i sigurojë kushtet për jetë të qetë dhe normale për të gjithë banorët e Kosovës dhe për avancimin e stabilitetit rajonal në Ballkanin Perëndimor. Objektivat strategjike të KB janë aprovuar në vitin 2000, kur udhëheqësit botërorë u mbledhën në Nju Jork për të marrë pjesë në Samitin e Mijëvjeçarit, pjesëmarrësit aprovuan Deklaratën e Mijëvjeçarit të KB (Asambleja e Përgjithshme e KB, 2000) me qëllimin kryesor të përgjithshëm për ta zvogëluar varfërinë me afatin e fundit kohor vitin 2015. Kjo nismë është bërë e njohur si Objektivat Zhvillimore të Mijëvjeçarit². Janë 7 objektiva me qëllime specifike, një prej objektivave i kushtohet qëndrueshmërisë mjedisore, në mënyrë që të sigurohet vendosja e qëllimeve në vijim:

- Integrimi i parimeve të zhvillimit të qëndrueshëm në politikat dhe programet e vendit dhe kthim i mbrapsht i humbjes së burimeve mjedisore;
- Zvogëlimi i humbjeve të biodiversitetit duke arritur deri më 2010 një zvogëlim domethënës të shkallës së humbjes;

¹http://ec.europa.eu/europe2020/index_en.htm

²http://ec.europa.eu/europe2020/index_en.htm



- Përgjysmimi i përqindjes së popullsisë pa qasje të qëndrueshme tek uji i sigurt i pijshëm dhe higjiena publike themelore deri në vitin 2015;
- Deri më 2020 të arrihet një përmirësim i rëndësishëm i jetesës së së paku 100 banorëve të lagjeve të varfra.

Konventa Aarhus, Konventa Espoo dhe Protokolli i Kievit

Konventa Aarhus

“Konventa Aarhus” për qasje në informata, pjesëmarrje publike në vendimmarrje dhe qasje në drejtësi për çështjet mjedisore, është aprovuar më 25 qershor 1998 në qytetin danez të Aarhus në Konferencën e Katërt Ministrore si pjesë e procesit “Mjedisi për Evropën”. Ajo hyri në fuqi më 30 tetor 2001.

Konventa vendos një numër të të drejtave të opinionit në lidhje me mjedisin. Sipas Konventës (Konventa UNECE mbi Qasjen...,1998) “Nga palët në këtë Konventë të kërkohet t’i hartojë në dispozitat e nevojshme ashtu që autoritetet publike (në nivel kombëtar, rajonal apo lokal) do të kontribuojnë që këto të drejta të behën efektive. Konventa parashikon:

- Të drejtën e secilit që të marrë informata për mjedisin të cilat i mbajnë autoritetet publike. Këtu mund të përfshihen informatat lidhur me gjendjen e mjedisit, politikat ose masat e ndërmarra. Kërkuesit kanë të drejtë t’i marrin këto informata brenda një muaji pas bërjes së kërkesës dhe pa treguar arsyen pse ju nevojiten ato. Përveç kësaj, sipas Konventës autoritetet publike janë të obliguara që në mënyrë aktive t’i shpërndajnë informatat për mjedisin të cilat i posedojnë;
- Të drejtën për të marrë pjesë në vendimmarrjen për mjedisin. Autoritetet publike duhet t’i bëjnë përgatitjet që t’ia mundësojnë opinionit të influencuar dhe organizatave jo qeveritare për mjedisin që të bëjnë komente, për shembull, lidhur me propozimet për projektet të cilat ndikojnë në mjedis, ose për planet dhe programet që kanë të bëjnë me mjedisin, që këto komente të merren parasysh në vendimmarrje dhe informatat të ofrohen në vendimet përfundimtare dhe në arsyet për atë vendim;
- Të drejtën për rishikimin e procedurave për kundërshtimin e vendimeve publike të cilat janë marrë pa i respektuar dy të drejtat e sipërpërmendura ose të drejtën mjedisore në për gjithësi.

Konventa ESPOO

Konventa për vlerësimin e ndikimit në mjedis në kontekst ndërkufitar, deklaron detyrimin e vendeve anëtare të bëjnë VNM të aktiviteteve të caktuara kur janë ende në fazën e projektimit. Po ashtu ajo formulon obligimet e përgjithshme të shteteve për të njoftuar njëra tjetrën dhe për t’u këshilluar lidhur me të gjitha projektet e mëdha që janë në shqyrtim dhe me gjasë kanë ndikim të rëndësishëm të pafavorshëm në mjedis përtej kufinjve. Konventa u aprovua më 1991 dhe hyri në fuqi më 10 shtator 1997 (Marsden, 2008).

Protokolli i Kievit

Konsiderohet si një nga instrumentet më të rëndësishme ndërkombëtar që parashtron kushte për vlerësimin e propozimeve strategjike (Marsden, 2008). Protokolli u aprovua në një takim të



jashtëzakonshëm të palëve pjesëmarrëse të Konventës ESPOO, të mbajtur më 21 maj 2003 dhe kërkon nga palët e saj që t'i vlerësojnë pasojat mjedisore të planeve dhe programeve të tyre zyrtare. Vlerësim Strategjik i Mjedisit (VSM) ndërmerret shumë më herët në procesin vendimmarrës se sa vlerësimi i ndikimit mjedisor të projektit (NMP) dhe prandaj konsiderohet si mjet kryesor për zhvillimin e qëndrueshëm. Protokollin po ashtu parashikon pjesëmarrje të gjerë publike në vendimmarrjen qeveritare në shumë sektorë të zhvillimit. Protokollin kërkon që Vlerësimi Strategjik i Mjedisit të kryhet për planet dhe programet të cilat përgatiten për bujqësi, pylltari, peshkim, energjetikë, industri përfshirë minierat, transport, zhvillimi rajonal, menaxhim të mbeturinave, menaxhim të ujërave, telekomunikim, turizëm, planifikimi të qytetit ose të fshatit ose shfrytëzim të tokës, dhe të cilatv endosin kornizën për miratimin e zhvillimit të ardhshëm për projektet. Sugjerimet për promovimin e pjesëmarrjes publike dhe përfshirja e aktorëve po ashtu janë në përputhje me protokollin.

Historiku Legjislativ, Organet Administrative Përgjegjëse

Ligji i Kosovës për Planifikim Hapësinor

Ligji për Planifikimin Hapësinor është aprovuar në shtator 2003 dhe është ndryshuar në nëntor 2008 (Ndryshimi i Ligjit për Planifikim Hapësinor, Ligji Nr. 03/L-106), ndërsaq në Korrik të viti 2013 është aprovuar Ligji i ri i Planifikimit (Ligji Nr. 04/L-174) duke pasur si qëllim kryesor:

- Rregullimin e të gjitha çështjeve që kanë të bëjnë me planifikimin hapësinor dhe urban;
- Respektimin e parimeve të mbrojtjes së burimeve natyrore dhe përkrahjen e zhvillimit të qëndrueshëm;
- Përkrahjen e proceseve gjithëpërfshirëse dhe pjesëmarrëse si dhe përfshirjen e të gjitha palëve të interesuara dhe komunitetet
- Përkrahjen e zhvillimeve hapësinore evropiane që janë duke ndodhur etj.

Sipas Ligjit Nr. 04/L-174 për Planifikimin Hapësinor, në Kosovë ekzistojnë dy nivele të planifikimit, ai qendror dhe lokal, dhe llojet e planeve që janë: Plani Hapësinor i Kosovës, Harta Zonale e Kosovës, Planet Hapësinore për Zona të Veçanta, Planet Zhvillimore Komunale (PZHK), Harta Zonale e Komunës (HZK), dhe Planet Rregulluese Urbane të Hollësishme (PRrUH). Për të gjitha llojet e planeve obligohet rishikimi dhe pjesëmarrja e opinionit. PZHK si plan multi-sektorial përcakton objektivat afatgjata për zhvillimin ekonomik, shoqëror dhe hapësinor për gjithë territorin e komunës përkatëse. Ai duhet të përfshijë periudhën prej së paku 8 viteve, përfshirë edhe një plan për zhvillimin e hapësirave urbane dhe fshatrave brenda komunës. Te gjitha nivelet e planeve duhet të adresojnë zhvillimin e qëndrueshëm si dhe për secilin plan obligohet përgatitja e raportit të VSM-së paralelisht me planin.

Sipas Ligjit Nr. 04/L-174, Ministria e Mjedisit, Planifikimit Hapësinor dhe Infrastrukturës (MMPHI) është përgjegjëse për bashkërendimin e planifikimit hapësinor në Kosovë dhe për propozimin e politikave për zhvillimin hapësinor, si dhe për hartimin e dokumenteve dhe të raporteve përkatëse për planifikimin hapësinor, shqyrtimin dhe monitorimin e të gjitha dokumenteve planifikuese në mbarë territorin e Kosovës. Ndërsa autoritetet lokale janë përgjegjës për zbatimin zhvillimet urbane të nivelit lokal të cilat duhet të jenë në harmoni me politikat dhe programet nacionale si dhe duke respektuar përgjegjësitë që dalin nga Ligji Nr. 04/L-174.



Ligji i Kosovës për Vlerësimin Strategjik Mjedisor (VSM)

Ligji Nr. 03/L-230 nënvizon rëndësinë e integritit të parimeve për mbrojtjen e mjedisit gjatë përgatitjes, aprovimit dhe realizimit të Planeve dhe të Programeve përkatëse nëse është e qartë që këto të fundit kanë ndikime domethënëse në mjedis. Lista e planeve dhe e programeve të obligueshme është e përcaktuar në kuadër të ligjit. Ato plane nuk mund të aprovohen ose t'i dorëzohen organit legjislativ për aprovim pa raportin e VSM-së. Në rastet kur VSM nuk vlerësohet e nevojshme, vendimi përkatës duhet të jetë në formë të shkruar bashkë me arsyeshmërinë. Raporti i VSM-së identifikon, përshkruan dhe vlerëson ndikime të mundshme të rëndësishme në mjedis nga zbatimi i planit ose programit dhe vlerëson alternativat e arsyeshme. Kërkesat përcaktohen në ligj në mënyrë që t'iu ofrojnë qasje në dokumente të VSM-së organeve këshilluese dhe opinionit të përgjithshëm. Dokumenti i VSM-së është një dokument për diskutim publik. Në kuadër të ligjit përcaktohen kërkesa të posaçme për raste të këshillimeve ndërkuftare. Para aprovimit të raportit, ministria duhet t'a shqyrtojë atë dhe të pajtohet me të. Po ashtu janë përcaktuar procedurat për informimin lidhur me aprovimin e vendimeve, për monitorimin dhe mbikëqyrjen. Shtojcat e ligjit përmbajnë kriteret të caktuara për përcaktimin e rëndësisë së mundshme të ndikimeve në mjedis dhe informatat e nevojshme që duhet të ofrohen në raportet VSM si edhe kriteret për vlerësimin e raporteve të VSM-së.

Planet dhe programet e tjera të rëndësishme

Përveç legjislacionit, raporti i VSM-së duhet të marrë parasysh edhe Planin Hapësinor të Kosovës 2010-2020+, Strategjinë për Mjedisin dhe Planin e Veprimit në Mjedis, si dhe disa plane, programe dhe dokumente të ndryshme të politikave të përgatitura dhe të lëshuara rishtazi nga autoritetet nacionale dhe institucionet e tjera relevante, për të vazhduar më tutje me zbatimin e objektivave strategjike dhe të kërkesave ligjore.

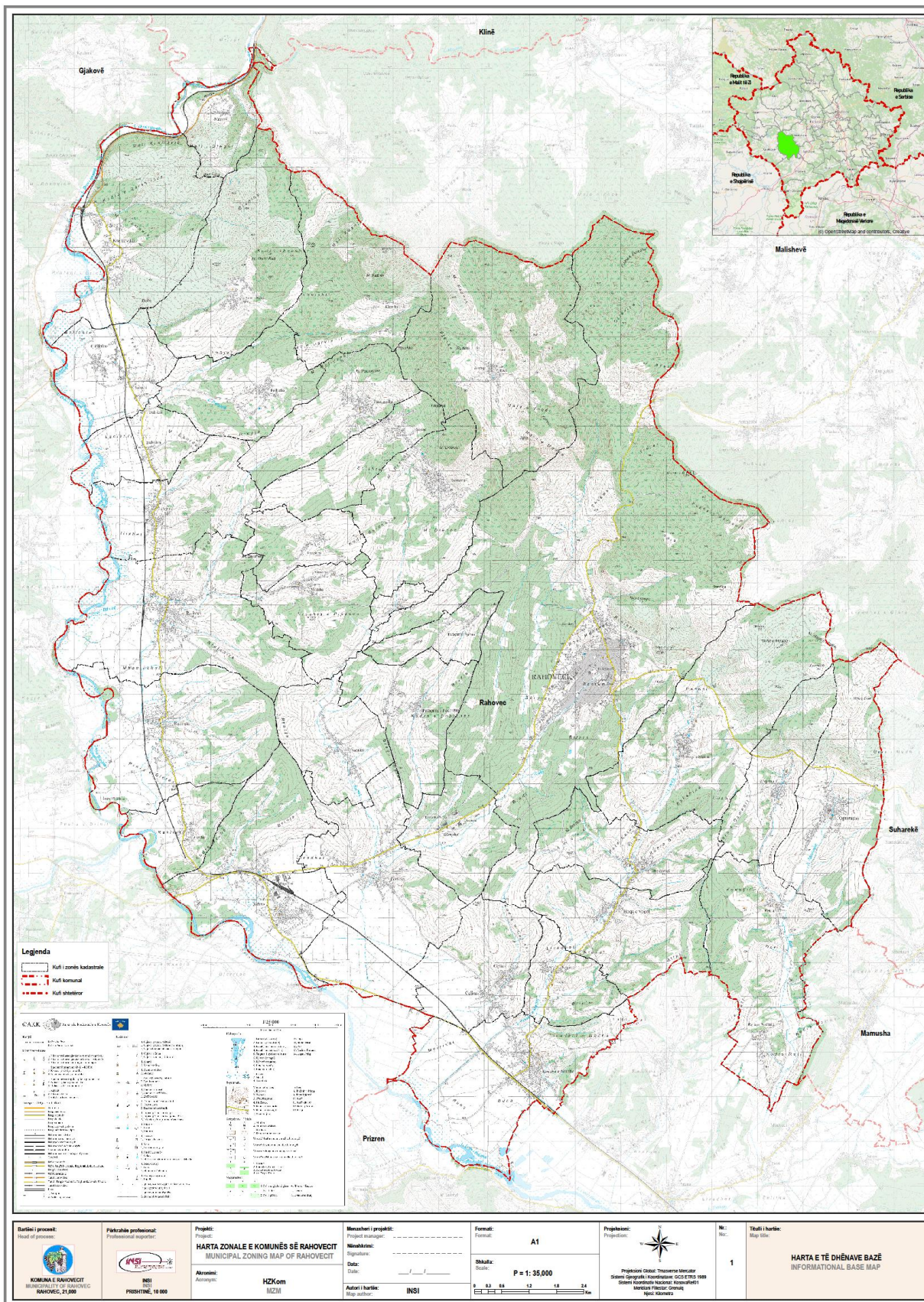
ANALIZA E GJENDJES EKZISTUESE

Pozita gjeografike

Territori i komunës së Rahovecit zë një sipërfaqe prej 275.89 km², shtrihet në regjionin e Gjakovës dhe ka një pozitë të mirë gjeografike. Në pjesën veriore kufizohet me Klinën (45 km distancë), në veri-lindje me Malishevën (16 km), jug-lindje me Suharekën (17 km) dhe atë të Mamushës, në pjesën jugore me Prizrenin (25 km) dhe në perëndim me Gjakovën (28 km). Distanca nga kryeqendra e Kosovës, Prishtina, është rreth 60 km. Ekzistojnë lidhje të mira komunikative mes komunave, në anën lindore të komunës kalon magjistralja Prizren – Pejë dhe hekurudha Prizren – Pejë. Territori i komunës shtrihet në hemisferën në mes shkallës 42° e 30' dhe 42° e 50' të gjerësisë gjeografike veriore dhe ndërmjet 20° e 21' dhe 20° e 55' të gjatësisë gjeografike lindore. Vendbanimet në komunën e Rahovecit shtrihen në lartësitë mbidetare prej 310 m (Krusha e Madhe) deri në 920 m lartësi mbidetare (Zatriqi).



Draft Raporti për VSM-Harta Zonale e Komunës së Rahovecit 2024 - 2032



Harta 1 Pozita gjeografike e komunës së Rahovecit



Draft Raporti për VSM-Harta Zonale e Komunës së Rahovecit 2024 - 2032



Hipsometria dhe topografia

Pozita, shpërndarja dhe shtrirja e vendbanimeve është rezultat i relievit dhe i elementeve të tjera të bazës natyrore-gjeografike. Nëse nisemi nga tërësitë relieviore gjeografike, në komunën e Rahovecit kemi vendbanimet të rrafshëta dhe vendbanimet në terrene të valëzuara. Vendbanimet e rrafshita gjenden në pjesën fushore, luginave përgjatë lumenjve, buzë luginave, ose rrugëve kryesore ose anësore dhe janë më të përqendruara, ndërsa disa janë edhe në formë të zgjatur.

Gjeologjia dhe tokat

Në territorin e komunës së Rahovecit janë hulumtuar rezerva të nevojshme për zhvillimin e mihjeve të mëdha të thëngjillit, boksitit, zhavorrit dhe shtresat e lezolilit të azbestit, të përqendruara në afërsi të fshatit Rudin/Pastasel në perëndim të Rahovecit, në një largësi prej 8 km.

Kushtet klimatike

Temperatura e ajrit

Temperatura mesatare e ajrit vlerësohet 10.8°C. Në Korrik arrihet temperatura maksimale absolute prej 37.6°C ndërsa në Shkurt temperatura minimale absolute prej -11,8°C. Amplituda mesatare është 46,1°C.

Muaji	Tmes	Amp. max	Amp. min	Amplitudat
Janar	-1.1	12	-9.6	21.6
Shkurt	0.1	11.5	-11.8	23,3
Mars	7.9	24.3	-8.2	32.5
Prill	11.3	27.5	-1.8	23,3
Maj	16.2	28.5	3.2	31,5
Qershor	18.3	33	8.9	41.9
Korrik	21.1	37	9.1	46.1
Gusht	19.7	32.7	9.7	42.4
Shtator	18.5	31.5	5.8	37.3
Tetor	10.7	29.3	-1.8	31.1
Nëntor	5.1	20.5	-9.2	29.7
Dhjetor	0.9	13.5	-8.2	21.7
Vjetore	10.8	37	-11.8	46.1

Tabela 1 Rrjedha mesatare maksimale dhe minimale e temperaturës së ajrit në komunën e Rahovecit

Insolimi

Mesatarja vjetore e orëve të insolimit në Rahovec nuk është matur, mirëpo orientimisht mund të merren të dhënat për komunën e Pejës, për arsye të afërsisë tyre dhe orientimit gati identik të terrenit

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	VJETOR
Pejë	105. 9	129. 4	144. 5	206. 1	176. 4	204. 8	257. 2	213. 6	25 5	143. 1	5 5	84 2	1973.2

Tabela 2 Insolimi, numri i orëve

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	VJETOR
--	---	----	-----	----	---	----	-----	------	----	---	----	-----	--------



Draft Raporti për VSM-Harta Zonale e Komunës së Rahovecit 2024 - 2032



	5.9	5.1	5.6	5.1	6.1	5.8	4.7	5.3	2.9	5.5	7.6	6.2	5.5
--	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

Tabela 3 Vranësirat, rrjedha vjetore

Vranësira mesatare më e vogël për Rahovecin për muajin Nëntor është 2.9, ndërsa mesataja vjetore është 5.5 të dhjetat e qiellit në Rahovec.

Rahovec	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	VJETOR
	12	4	38	45	40	60	18	48	16	143	73	42	540

Tabela 4 Lartësitë mujore të të reshurave (mm)

Vlera mesatare vjetore e të reshurave në komunën e Rahovecit janë 540.0 mm, të reshurat më të mëdha janë në muajin Tetor, kurse ato më të ulëta gjatë Janarit dhe Shkurtit.

Periudha e lajmërimit të borës është kryesisht prej muajit Nëntor deri në Prill. Është me rëndësi të thuhet se rajoni, për shkak të ndikimit të mediteranit i cili depërton përmes Drinit të Bardhë, ka klimë mjaft të butë dhe nuk ka variacione karakteristike ekstreme në temperaturë të ajrit gjatë vitit.³

Hidrografia

Komuna e Rahovecit është e pasur me burime natyrore dhe ka rrjet hidrografik relativisht të dendur. Kjo paraqet pasurinë natyrore të komunës dhe një ndër kushtet për ekzistencën e botës bimore dhe aktiviteteve njerëzore. Rrjetin hidrografik e përbëjnë qindra burime, puse, burime rrjedhëse dhe të qëndrueshme, si dhe përroje. Burimet në komunën e Rahovecit janë periodike dhe të përhershme. Numri më i madh i tyre janë ato që burojnë në luginat e përroskave-përrojeve dhe rrëze kodrinave. Më së shumti ka burime në luginën e Rimmikut, lumit të Hoçës, Zoqishtës, Apterushës, Vrellës, etj. Rëndësi të madhe ekonomike kanë burimet të cilat shtrihen në shpatet e luginave dhe shtratit të lumit, pastaj ato që paraqiten në kodrat terciare të neogjenit.

Hulumtimet tregojnë se më së shumti ka burime karstike periodike dhe të përhershme. Burime të tilla gjenden në jug-perëndim, veri dhe veri-perëndim, rrëzë malit të Shkozës, Zatriq dhe Kaznik.

Lumi Drini i Bardhë, edhe pse nuk buron në territorin e komunës, të gjitha përroskat dhe lumenjtë derdhen në të. Nëpër komunën e Rahovecit, ky lum rrjedh me një gjatësi prej 30 km dhe në pjesën më të madhe shërben edhe si kufi administrativ i komunës së Prizrenit, Gjakovës, Malishevës dhe Klinës. Lumenjtë dhe përroskat të cilat derdhen në Drinin e Bardhë janë: lumi Ratkoc, Rimmik, Palluzhë, Hoçë, etj.

³Plani Zhvillimor , Rahovec



Flora dhe fauna

Komuna e Rahovecit ka një pozitë të mirë gjeografike me një hidrografi të pasur dhe shtrirje mjaft të madhe gjeografike, e cila përfshin zonat mesatarisht të larta dhe zonat e ulëta të terrenit. Në këtë komunë, sa i përket **fitodiversitetit** lidhur me llojet e bimëve, kemi llojllojshmëri të bimëve nga ato barishtore një-vjeçare, deri te ato shumëvjeçare dhe drunore apo brezat e pyjeve. Nga brezi i shpardhit me qarr (*Quercus frainetto* dhe *Quercus cerris*) shkon deri te brezi i ahut dhe shkozës. Brezi i pyjeve të shpardhit me qarr dhe bungbutës, vlerësohen brezi më i dëmtuar nga faktori njeri. Ndërkaq në zonat e ulëta kemi vegjetacionin e livadheve me shoqërime mjaft të mëdha dhe të begatshme me lloje. Po ashtu, në këto zona e gjejmë edhe vegjetacionin ruderal përgjat rrugëve dhe vendbanimeve por, edhe barërat e këqia të cilat gjenden në tokat djerrina, në kufi të parcelave dhe në afërsi të gjerdheve.

Sa i përket **zoodiversitetit**, kemi:

Ihtiofauna: Peshqit prezent në këto ujëra janë: bërçaku, ngjala, mustaku, trofta e danubit dhe trofta projesh ne ujërat e Drinit të Bardhë;

Herpetofauna: Amfibet, ujëtokësorët si bretkocat: Bufo bufo, Bufo viridis, Rana rudibunda, Rana esculenta, salamandrat, zvarranikët: breshkat, gjarprinjt dhe picrraku;

Ornitofauna: nga shpezët janë prezent: qukapikëthi i larmë, bilbili, kukuvajka, thëllënza, fazani, kumrija, krahëthata dhe mullizera . Shpezët sezonale të këtij territori janë gjeraqina, shkurtëza, borsi, gushkuqja, qyqja, etj;

Mamalia: gjitarët më të shprehur janë vjedullat, kunadhja, ketri, ujqit, vidrat dhe kaprojt.

Zonat e mbrojtura

Komuna e Rahovecit, dhe komuna tjera të Kosovës, në përgjithësi janë të pasura me lokalitete dhe monumente arkeologjike të trashëgimisë natyrore e kulturore. Ministria e Kulturës, Rinisë dhe Sportit, respektivisht departamenti për trashëgimi kulturore, është përgjegjëse për shpalljen nën mbrojtje të monumenteve brenda territorit të Kosovës. Lista e trashëgimisë kulturore përpilohet nga ana e Qendrave Rajonale për Trashëgimi Kulturore (QRTK) në varësi të MKRS. Gjatë hulumtimeve, janë hasur dy lista të cilat më pas kurorëzohen me listën zyrtare: “Lista e Objekteve të Evidentuara” (nga hulumtimet e QRTK) dhe “Lista e Monumenteve nën Mbrojtje” (e trashëguar nga pushteti Jugosllav), kurorëzuar me “Lista e Trashëgimisë Kulturore në Mbrojtje të Përkohshme” (lista zyrtare e miratuar nga MKRS).

- Në komunën e Rahovecit gjendjen gjithsej 70 (shtatëdhjetë) objekte të evidentuara gjatë periudhës 2002-2003 – nga lista e objekteve të evidentuara;
- Në komunën e Rahovecit gjenden 9 (nëntë) lokalitete në kategorinë e Trashëgimisë Arkeologjike dhe 1 (një) monument në kategorinë e Trashëgimisë Arkitekturore – nga lista e periudhës së Jugosllavisë;
- Në komunën e Rahovecit gjendjen gjithsej 12 (dymbëdhjetë) lokalitete në kategorinë e Trashëgimisë Arkeologjike dhe 17 (shtatëmbëdhjetë) monumente në kategorinë e Trashëgimisë Arkitekturore.



**Draft Raporti për VSM-Harta Zonale e Komunës së
Rahovecit 2024 - 2032**



Në listën e fundit të Trashëgimisë Kulturore nën Mbrojtje të Përkohshme (2015-2016), në Komunën e Rahovecit janë përfshirë 18 (tetëmbëdhjetë) monumente si Trashëgimi Arkeologjike dhe 20 (njëzetë) monumente në kategorinë e Trashëgimisë Arkitekturore, duke e rritur numrin total në 38 monumente.

Nr.	Emërtimi	Periudhat	Vendi	Statusi	Nr. njësisë në databazë
19.	Kisha e Shortarisë (Manastiri i Zoçishtës)	Mesjetë	Zoçishtë	494/54	003126
41.	Kisha Bërnjaçë	Mesjetë	Bërnjaçë	553/66	003132

Tabela 5 Trashëgimia arkeologjike, lista e monumenteve

Nënkategoria: Lokalitet Arkeologjik/Rezervat

Nr.	Emërtimi	Periudhat	Vendi	Statusi	Nr. njësisë në Databazë
150.	Kisha varrezore e Shën Nikollës	Mesjetë	Hoçë e Madhe	02-237/58	003/28
151.	Kisha varrezore e Shën Gjonit	Mesjetë	Hoçë e Madhe	02-54/58	003/29
152.	Lokliteti arkeologjik romak në Pozhigë	Romake	Bellacërk	02-460/58	003009
154.	Gërmadhat e Kishës "Shpëtimi i Shenjët"	Mesjetë	Opterushë	558/66	003134
155.	Gërmadhat e Gjytetit	Parahistori, Antikë	Zatriq	998/67	003017
156.	Gërmadhat e kishës së Shën Llukës	Mesjetë	Hoqë e Madhe	199/67	003000
157.	Kështjella	Antikë e Vonë	Gexhë	02-251/68	002995
242.	Varrezë Mesjetare	Mesjetë	Vranjak	Propozuar	003427
243.	Varrezë Mesjetare	Mesjetë	Celinë	Propozuar	003428
244.	Terma-Banjo Romake	Shek.I-IV	Çifllak	Propozuar	003429

Tabela 6 Trashëgimia arkeologjike, rezervatet



**Draft Raporti për VSM-Harta Zonale e Komunës së
Rahovecit 2024 - 2032**



Tabela 7 Trashëgimia arkitekturore, monumentet

Nr.	Emërtimi	Periudhat	Vendi	Statusi	Nr. Unit në Databazë
417.	Teqja Halveti	Shek. XIX	Rahovec	02-251/68	001774
691.	Kulla e Qamil Vuçitërnës	Shek. XX	Rahovec	Propozuar	001789
692.	Kulla e Hajrulla Qantës	Shek. XVIII	Rahovec	Propozuar	001791
693.	Kroni i Vjetër	Shek. XVIII	Rahovec	Propozuar	001792
694.	Teqja e Melamive	Shek. XIX	Rahovec	Propozuar	001793
695.	Xhamia e fshatit	Shek. XVIII	Zatriq	Propozuar	001798
696.	Konaku i Manastirit të Deçanit	Shek. XVIII	Hoqë e Madhe	Propozuar	003412
697.	Shtëpia e familjes Spasiq	Shek. XIX	Hoqë e Madhe	Propozuar	003413
698.	Xhamia e fshatit	Shek. XIX	Pastasellë	Propozuar	001083
699.	Kulla e Ismet Cmegës	Shek. XIX	Rahovec	Propozuar	003414
700.	Minarja e Xhamisë së fshatit	Shek. XVIII	Drenoc	Propozuar	001805
701.	Xhamia e fshatit	Shek. XVIII	Xërxë	Propozuar	001816
702.	Ura e Gurit	Shek. XIX	Bella Cërk (Fortesë)	Propozuar	003415
703.	Sahat Kulla	Shek. XVIII	Rahovec	Propozuar	003414
704.	Xhamia e Kasumit	Shek. XIX	Rahovec	Propozuar	001769
705.	Xhamia e Sokolit	Shek. XVIII	Rahovec	Propozuar	001772



Rreziqet natyrore

Vërshimet, rrëshqitjet e borës, bora e madhe, era e fortë, breshri, akulli, thatësira, paraqitja masive e sëmundjeve ngjitëse të njerëzimit, të shtazëve dhe të bimëve dhe fatkeqësi të tjera, që i shkakton natyra. Fatkeqësitë e tjera nënkuptojnë fatkeqësitë e mëdha në trafikun rrugor, ajror dhe hekurudhor, zjarret, fatkeqësitë në xeherore, shkatërrimi i digave dhe fatkeqësitë e tjera ekologjike dhe industriale, që i shkakton njeriu me punë dhe me sjellje, gjendja e jashtëzakonshme, emergjente, temperaturat e larta, kolapsi teknik i sistemeve energjike të furnizimit me rryme, telekomunikacioni dhe teknologjisë informative, aktet terroriste dhe mënyrat e tjera të rrezikimit masiv. Territori i komunës së Rahovecit vazhdimisht është ballafaquar dhe mundë ballafaqohet me fatkeqësi natyrore dhe të tjera, kështu që Drejtoria e Shërbimeve Publike, Mbrojtje dhe Shpëtim ka përgjegjësi për menaxhimin e këtyre situatave emergjente, siç janë zjarret, vërshimet, tërmetet dhe fatkeqësitë e tjera elementare.

Njëra ndër fatkeqësitë natyrore më sfiduese janë tërmetet, dihet se në pikëpamje sizmologjike, Komuna e Rahovecit si edhe pjesa më e madhe e Kosovës paraqet një rajon me aktivitet sizmik të lartë, i cili është goditur në të kaluarën dhe mund të goditet edhe në të ardhmen nga tërmete autoktone shumë të fortë, të cilët i kanë vatrën të cekëta.

Duke qenë se rajoni i komunës së Rahovecit gjendet në pjesën qendrore dhe jugore të rrafshit të Dukagjinit ku reliefi është rrafshinë – luginor – kodrinor – malorë, nga një tërmet eventual i goditur varësisht nga shkalla e goditjes do të jetë edhe me pasoja të ndryshme.

Në bazë të një harte sizmologjike të Kosovës, territori i komunës së Rahovecit gjendet në zonën me intensitet maksimal në mes 7° dhe 8° (shkallë) të Rihterit. Tërmeti mes 7° e 8° të intensitetit është shkatërrues, potencialisht do të dëmtonte: Rahovecin me zonën, luginën e lumit Drini i Bardhë dhe Malësinë e Zatriqit. Tërmete të tilla mund të shkaktojnë fatkeqësi të mëdha deri te dëmtimi i pendës së liqenit artificial të Radoniqit.

Thatësira

Thatësira mund të konsiderohet si rrezik për kulturat bujqësore gjatë sezonit verorë, kryesisht gjatë muajve Korrik dhe Gusht, kur temperaturat janë më të larta dhe të reshurat janë më të rralla.

Vërshimet

Përmytjet janë fatkeqësi elementare të cilat kërkojnë vëmendje të posaçme. Përmytjet konsiderohen dukuri të cilat paraqiten në sezone të caktuara, të cilat janë të rrezikshme për jetën e njeriut dhe sjellin dëme të konsiderueshme materiale. Përmytjet nuk mund të parandalohen, por dëmet e tyre mund të amortizohen dhe menaxhohen. Uji i cili grumbullohet nga reshjet ose shkrirja e boreve patjetër duhet ta gjejë një rrugë të lëvizjes së tij. Në këtë rast është e rëndësishme që atij t'i krijohen kushte për një shkarkim sa më të lirë pa pengesa.



Komuna e Rahovecit për vite me radhë ballafaqohet me problemin e vërshimeve si të lokaliteteve të banuara, ashtu edhe tokave bujqësore. Po ti bëhet një analizë e kësaj gjendje të shkaktuar nga këto vërshime, mund të arrihen konkluzione si më poshtë:

- a. Dëmet ekonomike
- b. Rrezikimi i shëndetit të njeriut
- c. Ndotje permanente e ambientit
- d. Përhapje e epidemive etj.

Në komunën e Rahovecit është me rëndësi të trajtohen ujërat që shkaktojnë përmbytje e që vijnë si rezultat i:

- Dëmtimit të argjinaturave të lumenjve dhe dëmtimi i shtretërve;
- Përrenjtë e rrëmbyeshëm nga zonat malore, gjatë të reshurave intensive, bartin materiale dhe gjejnë rrugën e tyre dhe kanë fuqi të madhe;

Kushtet socio-ekonomike

Popullsia

Bazuar në regjistrimin e fundit të popullsisë, të vitit 2011, komuna e Rahovecit ka gjithsej 56.208 banorë. Shtrirja e popullatës në komunë është më shumë në zonë rurale sesa urbane, me 15.892 banorë në zonën urbane (28.7%) dhe 40.316 (71.3%) në zonat rurale. Bazuar në trendin e rritjes së popullsisë, nuk pritet të shënoj rritje të madhe në pesë vitet e ardhshme. Në bazë të vlerësimeve të bëra, në komunën e Rahovecit dominon mosha e re, dhe atë si në zonën urbane njashtu dhe atë rurale. Ndërsa grup-mosha dominuese e popullsisë janë kategoria 19-44 vjeçe. Nëse bëhet një analizë më e thellë e strukturës së popullsisë, mund të vërehet se popullsia është e shtrirë pothuajse në mënyrë të barabartë në të gjitha zonat. Numri më i madh i banorëve shtrihet në pjesët rurale të komunës, gjegjësisht në distancat nga 3-9 km.

Lëvizja e numrit të përgjithshëm të banorëve

Duke krahasuar lëvizjen e numrit të popullsisë nëpër vite të regjistrimit rezulton se, në vitin 1948 Rahoveci kishte 20287 banorë, ndërsa të dhënat e fundit tregojnë se numri i banorëve në komunë sillet rreth 56208 banorë, që do të thotë se për periudhën kohore 62 vjeçare, numri i popullsisë është rritur për më shumë se tri herë.

Deri në vitet e 60-ta, komuna e Rahovecit ka shënuar rritje demografike, por shkalla e rritjes ka qenë e ulët nga fakti se kishte shkallë të larta të natalitetit dhe mortalitetit ku si pasojë, shtimi natyror rezulton i ulët. Pas viteve të 60-ta, gjegjësisht viteve të 70-ta, kemi një rritje më të theksuar të popullsisë si pasojë e zvogëlimit të shkallës së mortalitetit dhe në anën tjetër shkalla e natalitetit mbetet ende e lartë ku si pasojë kemi shkallë më të lartë të shtimit natyror. Popullsia e komunës së Rahovecit shtrihet në gjithsej 37 vendbanime, prej tyre 36 janë fshatra dhe vetë qyteti i Rahovecit. Këto vendbanime kanë dallime të theksuara sa i përket numrit të popullsisë. Në qytetin e Rahovecit jetojnë rreth 15892 banorë (29% e popullsisë së përgjithshme), ndërsa në të gjitha vendbanimet tjera jetojnë rreth 40316 banor (71%).

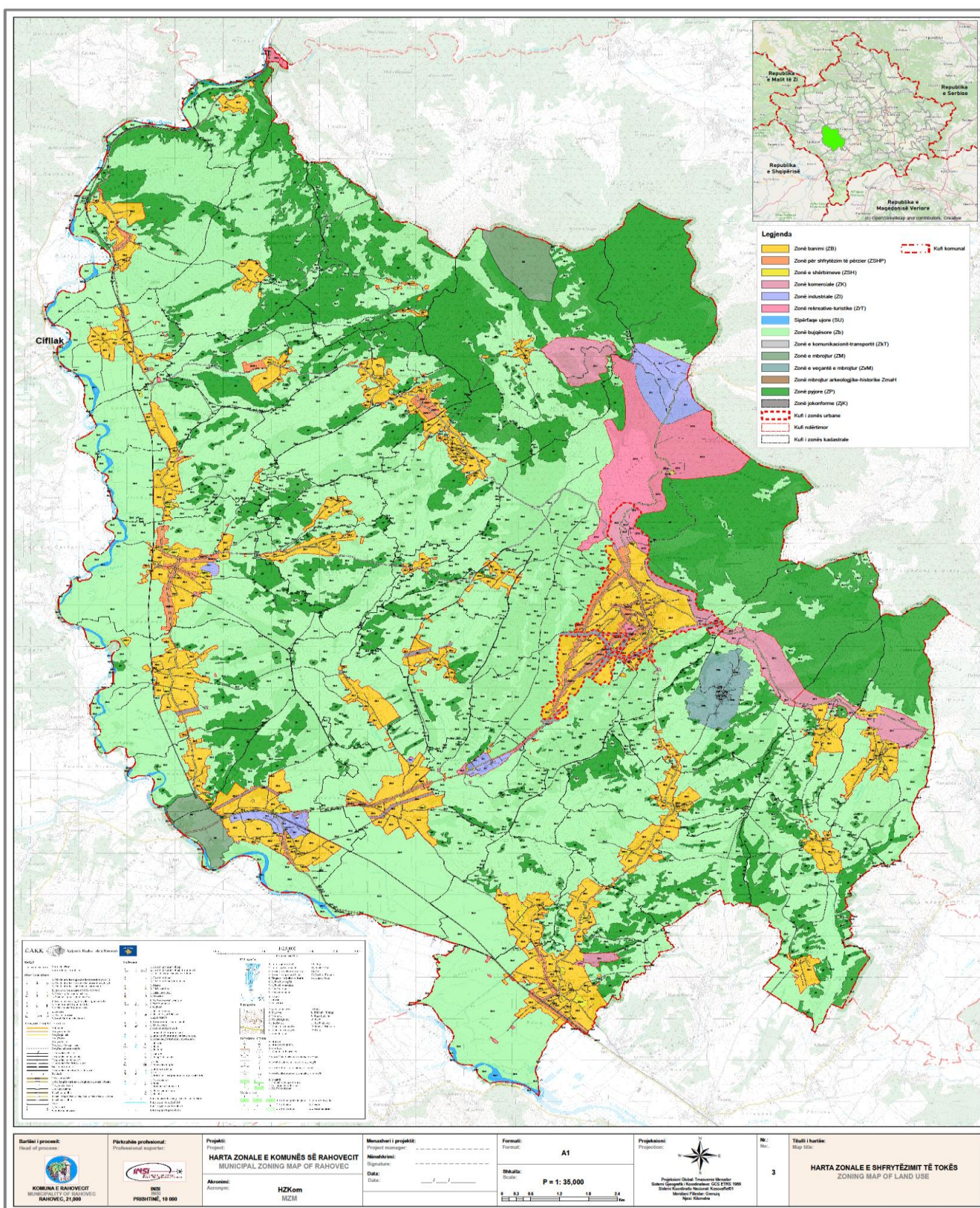


Shfrytëzimi i tokës

Territori i komunës së Rahovecit dominohet nga pjesët kodrinore-malore që mundëson zhvillimin e ekonomisë pyjore, turizmit dhe blegtorisë, ndërsa sipërfaqet e rrafshëta shfrytëzohen për aktivitete tjera bujqësore dhe për ngritjen e vendbanimeve, me një sipërfaqe prej 27589.40. Komuna e Rahovecit, vlerësohet se 63.04% e kësaj sipërfaqeje është tokë bujqësore dhe 23.28% është tokë pyjore, sipërfaqe këto më të mëdha sa I përket territorit. Në vazhdim paraqiten të gjitha shfrytëzimet ekzistuese të territorit të komunës së Rahovecit në sipërfaqe për hektar si dhe në përqindje.

Shfrytëzimi i tokës sipas HILUCS	Sipërfaqja(h)	%
Sipërfaqe ujore	95.69	0.35%
Shfrytëzim tjetër/Tokë natyrore e cila nuk është nën ndonjë shfrytëzim tjetër ekonomik/Tokë natyrore e cila nuk është në funksion tjetër ekonomik	315.43	1.14%
Prodhim Tretësor/Shërbim i komunitetit	107.70	0.39%
Prodhim dytësor/industri e prodhimeve të lehta	256.64	0.94%
Prodhim Parësor/Bujqësi	17,540.28	64.13%
Prodhim Tretësor/Shërbim tregtar	449.70	1.63%
Prodhim Tretësor/Shërbim kulturor, argëtues dhe rekreativ/Hapësirë e hapur rekreative	582.70	2.13%
Prodhim Parësor/ Pylltari/Pylltari e bazuar në rotacion të mesëm apo të gjatë	6,426.54	23.49%
Rrjetet e transportit, logistikës dhe Infrastrukturës publike/Rrjetet e transportit	299	1.09%
Banim/Banim i përhershëm	1,279.36	4.68%

Tabela 8 Sipërfaqja dhe përqindja e sipërfaqeve të ndërtuara sipas kategorive të HILUCS



Harta 2 Shfrytëzimi i tokës në komunën e Rahovecit



Trashëgimia kulturore

Në përgjithësi zona e Dukagjinit është e pasur me trashëgimi arkitekturore, shpirtërore, fetare, etnologjike etj. Poashtu, resurse për një turizëm rekreativ ekzistojnë në kanionin e Drinit të Bardhë. Turizmi kulturor kryesisht mund të jetë i bazuar në trashëgimi kulturore/arkitekturore si: shtëpitë tradicionale, turizmi kulturor arkeologjik, shpella, hamame, trashëgimi arkitekturore dhe fetare në Hoçën e Madhe, tashmë e mbrojtur me pakon e Ahtisarit, nga e cila derivon dhe Ligji për Mbrojtjen e Zonave të Veçanta të Mbrojtura. Në qendër të qytetit janë të vendosura monumentet historike të ndërtuara mbi 400 vite: Teqja e Madhe – Helvetive, Teqja Rufai, Teqja Melami, Sahat Kulla e ngritur në vitin 1791, pesë xhamitë si dhe teqet tjera si në qytet ashtu edhe në rrethinë. Në fshatin Hoçë e Madhe, në jug të qytetit të Rahovecit, të njohur për vreshtat dhe verërat e saj, objektet e trashëgimisë kulturore dhe fetare. Në vitin 1198 duka i madh Stevan Nemanja dhuroi prodhimet e regjionit, manastirit të Hilandarit (Mt. Athos), përderisa kjo zonë në mesjetë u bë qendër e madhe komerciale dhe kulturore. Në të janë 12 kishat; Shën Nikolla, Shën Xhoni, Shën Stefan – shekulli i 14të, Kisha e Dielës së Shenjtë, Shën Parasku, Shën Ana, Shën Lluka dhe Shën Pjetri – shekulli i 16-të, Shën Virgjina dhe Shën Elia. Ekskluzive për nga raliteti, janë dhe depotë e mëdha të verës 21, në qendër të fshatit me fuqitë e larta deri në 5 metra dhe 4 m të gjera.

Poashtu duhet për të cekur se te Ura e Fshejtë është zonë turistike me kanionin atraktiv Eupegjenik të lumit Drini i Bardhë. Në afërsi të kanionit janë të ngritura 5 kamp-shtëpiza si dhe restoranti.

Zonat me interes të veçantë

Janë zonat e interesit të veçantë për vlerat ose shërbimet që ofrojnë, me interes veçanërisht të nivelit kombëtar. Ndër to:

Kanioni atraktiv i Drinit të Bardhë - Vlerë natyrore me interes kombëtar, resurs me potencial për zhvillimin e turizmit, speleoturizmit. Poashtu i rëndësishëm për zhvillimin e vizitave hulumtuese, si për qëllime shkencore ashtu edhe ato arsimore, informuese, etj.

Ura e Fshejtë - Vlerë e çmuar me potencial për zhvillimin e turizmit, me karakteristika gjeomorfologjike, hidrologjike dhe botanike. Gjithashtu i rëndësishëm për qëllime arsimore.

Bujqësia

Tranzicioni i popullsisë nga bujqësia dhe të shumtën edhe nga fshati në veprimtari jobujqësore, zhvillohej pa një përgatitje profesionale dhe arsimore nga njëra anë, dhe përmes shkollimit të gjeneratës së re dhe ndryshimit të pozitës socio-ekonomike të popullsisë, nga ana tjetër. Braktisja e sektorit bujqësor nga popullsia e re është praktikë e përgjithshme. Është e vështirë të konstatohet numri i saktë i kalimit të popullsisë agrare në veprimtari jo-agrare. Ndryshimet në strukturën profesionale dhe në atë të moshave të popullsisë ndikojnë në rritjen e pjesëmarrjes së popullsisë së aftë për punë, që paraqet ofertën disponuese të fuqisë punuese. Numri i popullsisë aktive është 32.000 e prej tyre 16.744 janë meshkuj dhe 16.304 femra. Në këto kushte të pamjaftueshme,



zhvillimi ekonomik ndikon në rritjen e fuqisë së aftë për punë duke shkaktuar vështirësi të shfrytëzimit racional të fuqisë aktive punuese. Mundësitë e rritjes së popullsisë aktive në komunën e Rahovecit janë privatizimi i ndërmarrjeve shoqërore si dhe gjetja e tregut për plasimin e prodhimeve bujqësore si prodhimet e rrushit (raki; verat etj); frutat dhe perimet, ngritja e një objekti për përpunimin e perimeve që kultivohen në komunën e Rahovecit. Komuna e Rahovecit gjithashtu posedon sistemin e ujitjes prej 3,500 ha, si potencial për kultivimin e prodhimeve në të ardhmen. Edhe sot, popullsia agrare dominon në komunë, me rreth 50% pjesëmarrje.

Infrastruktura rrugore

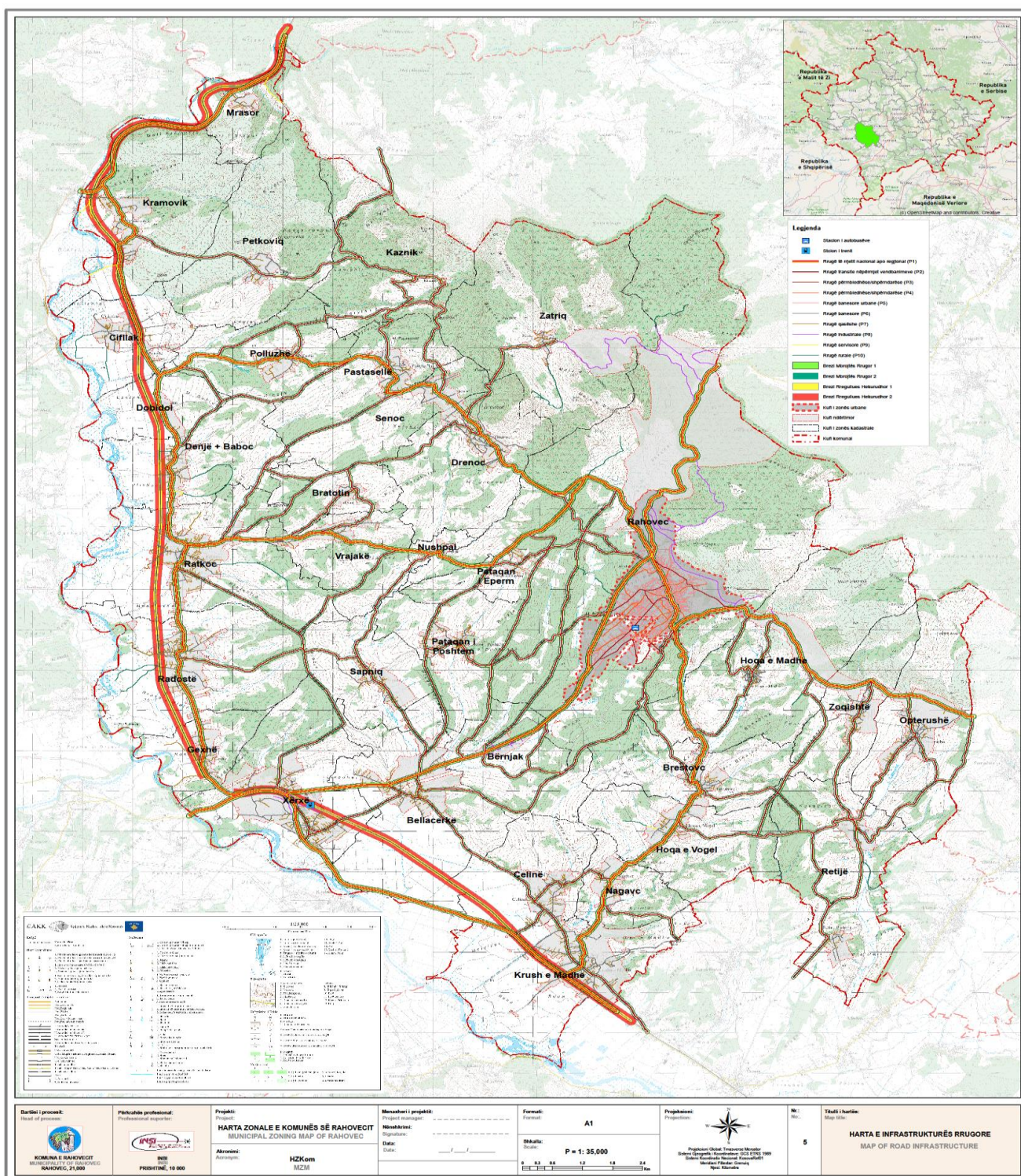
Komuna e Rahovecit shtrihet në mesin e rrugëve magjistrale Gjakovë – Prishtinë dhe Gjakovë – Prizren, si dhe atyre rajonale, Malishevë – Gjakovë dhe Rahovec – Suharekë. Territori i komunës ka një rrjet rrugor prej 297 km rrugë të të gjitha kategorive. Rrugët magjistrale dhe rajonale janë të asfaltuara dhe në gjendje të mirë. Ka pjesë të rrugëve brenda qytetit që janë të pa asfaltuara. Gjendja e trafikut është relativisht në nivel të kënaqshëm në rrugët periferike të komunës, ndërsa sa i përket atyre brenda qytetit ka pak vështirësi në zhvillimin normal të qarkullimit të mjeteve, kjo bëhet edhe më e vështirë kur kemi parasysh praninë e madhe të moto-kultivatorëve. Konfiguracioni i terrenit është kodrinor, karakterizohet me dendësi shumë të madhe vendbanimesh në disa lagje të qytetit, si rezultat i të cilës kemi edhe rrugët shumë të ngushta të cilat përdoren nga të gjithë pjesëmarrësit në trafik. Shumica e këtyre rrugëve janë të asfaltuara mirëpo nuk kanë trotuare për lëvizjen e këmbësorëve. Për nga aspekti i mobilitetit, rrugët në këto lagje mund të cilësohen si të rrezikshme, duke mos ofruar siguri të mjaftueshme për flukset. Komuna përveç trafikut rrugor, ka edhe atë hekurudhor, e cila lidh Prizrenin me Fushë Kosovën, mirëpo aktualisht kjo linjë është jashtë funksionit.

Në komunën e Rahovecit ekziston niveli i katërt i kategorive të rrugëve (të klasifikuara në Kosovë), duke filluar prej rrugëve magjistrale e deri tek ato të pa kategorizuara. Rrjeti i rrugëve përbëhet nga:

- Rrugët magjistrale – M9.1 (Gjakovë - Prishtinë);
- Rrugë regjionale - (R107 Prizren-Gjakovë, R117 Rahovec-Suharekë, R111 Xerxë - Ratkoc-Kramovik, R204 Rahovec- Krushë e Madhe, R110 Malishevë- Rahovec – Xërxe);
- Rrugë lokale (rrugët të cilat i lidhin 34 komuna kadastrale me gjithsej 36 vendbanime, duke përfshirë edhe rrugët që lidhin lagjet më të rëndësishme të vendbanimeve); dhe
- Rrugë të pa kategorizuara (të cilat lidhin lagjet e fshatit si dhe i lidhin të gjitha hapësirat në të cilat zhvillohen aktivitete socio-ekonomike).



Draft Raporti për VSM-Harta Zonale e Komunës së Rahovecit 2024 - 2032



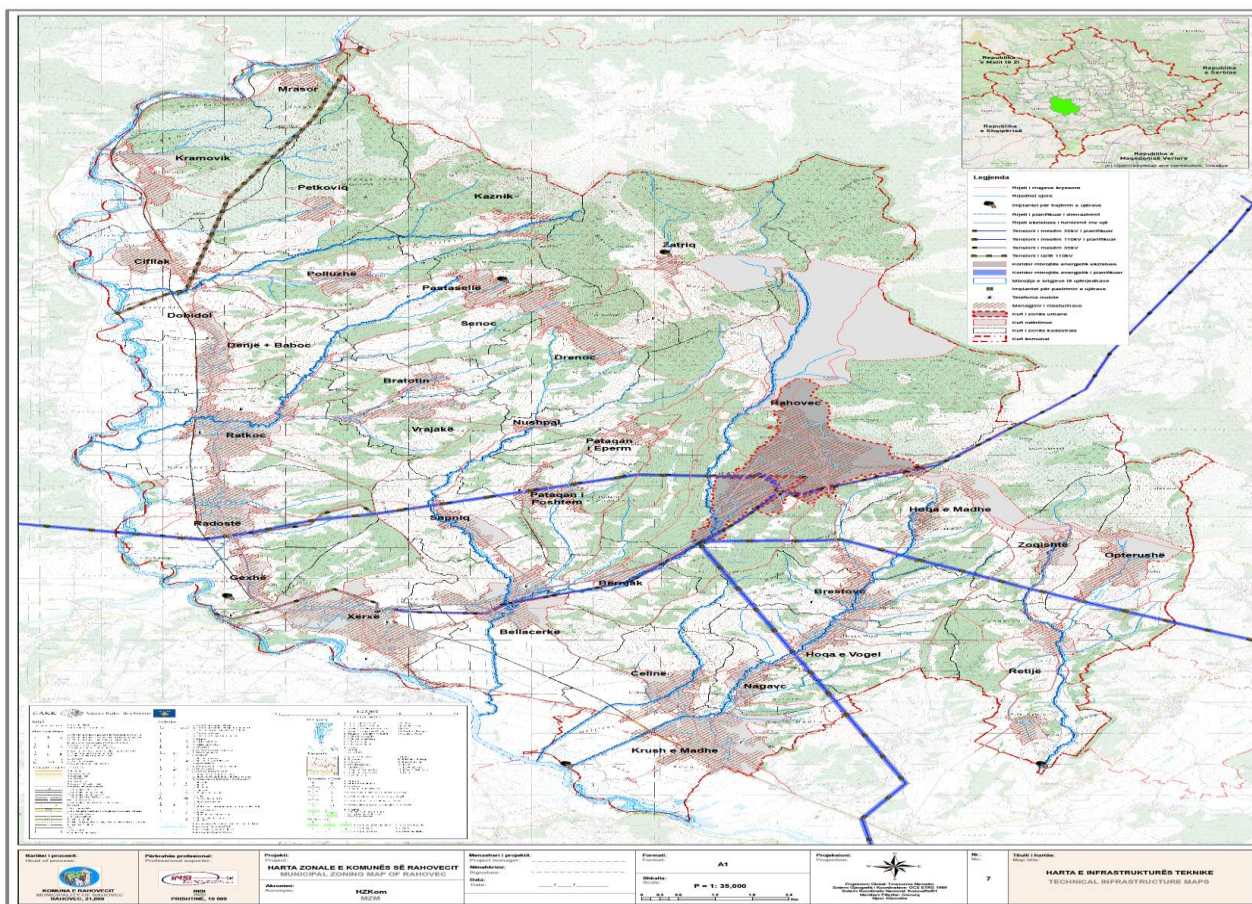
Harta 3 Rrjeti rrugor dhe hekurudhor ⁴

⁴ Harta Zonale Komunale Rahovec



Infrastruktura e energjisë elektrike

Rrjeti elektro-energjetik në komunën e Rahovecit është përmirësuar pas përfundimit të projektit për ndërtimin e TS 110/35/10(20) Kv, i cili ndodhet në dalje të Rahovecit (në drejtimin e Xërxes), dhe linja 110kV nga Theranda ne Rahovec. Gjithashtu edhe linjat kablllovice te reja nga TS i ri 110/35/10(20) kV deri te 35/10(20) kV kanë ndihmuar në përmirësimin e situatës elektroenergjetike. Situata elektro-energjetike në komunën e Rahovecit është mjaft e mirë sa i përket furnizimit me energji elektrike. Në disa zona të caktuara, rrjeti duhet të përmirësohet dhe të shtohen kapacitete energjetike duke shtuar numrin e transformatorëve 10(20)/0.4kV. Pra rrjeti i energjisë elektrike të tensionit të lartë dhe të mesëm në komunën e Rahovecit është mjaft mirë e mbuluar, shikuar nga aspekti i furnizimit me energji elektrike, edhe pse në pjesë te caktuara të komunës nevojitet shtimi i kapaciteteve, pra transformatorë të ri, në mënyrë të përmirësimit të mëtejme të rrjetit elektrik. Nga gjithsej 36 km gjatësi të rrjetit energjetik të tensionit të lartë, 34.3 km e rrjetit gjendet në zonën e kopshteve. Në përgjithësi kërkohet që kapaciteti i rrjetit energjetik në të gjitha drejtimet të ketë rritje, përkatësisht duhet të vazhdohet rritja e kapacitetit të rrjetit energjetik nga 10 kV në 20 kV.



Harta 4 Infrastruktura teknike në Rahovec



Infrastruktura e ujësjellësit

Sigurimi i ujit të pastër për pije dhe për nevoja të tjera, në sasi të mjaftueshme, është nevojë elementare për jetesë. Bazuar në rëndësinë e infrastrukturës së ujësjellësit dhe kanalizimit, dhe peshën që kanë në cilësinë e jetës, mirëqenien e popullatës dhe për zhvillimin socio-ekonomik të komunës, rrjedhimisht planet zhvillimore dhe urbanistike duhet të harmonizohen me planet e investimeve kapitale për rehabilitimin dhe zgjerimin e infrastrukturës në territorin administrativ të komunës. Pa dyshim që edhe Komuna e Rahovecit ka një rol të rëndësishëm në zhvillimin e kësaj infrastrukture. Kjo para së gjithash nënkupton interesin dhe përgjegjësinë e Komunës për ofrimin e shërbimeve cilësore për pjesën e popullatës së shërbyer, po ashtu dhe për zgjerimin e infrastrukturës dhe krijimin e kushteve për përfshirjen e zonave aktualisht të pambuluara me këto shërbime. Qytetarët e komunës së Rahovecit furnizohen me ujë të pijshëm në tri forma:

- Sistemi qendror i furnizimit-ujësjellësi i KRU “Gjakova”
- Sistemet e vogla -ujësjellësit lokal (sistem të pompimit)
- Puset individuale

Furnizimi i banorëve të komunës së Rahovecit me ujë të pijshëm momentalisht përcillet me probleme të mëdha. Me probleme përcillen edhe fshatrat që kanë sistemin e ujësjellësit e sidomos gjatë periudhës së nxehtë kur në shumë raste uji pijes keqpërdoret edhe për ujitjen e tokave.

Nga tabela nr.9 mund të shihet se 81% e popullsisë së Rahovecit kanë qasje në sistemin e ujësjellësit kolektiv, derisa vetëm 19% e popullatës nuk kanë qasje në këto sisteme. Aktualisht sistemi i ujësjellësit dhe kanalizimit (të ujërave të zeza dhe ujërave të shiut) në Komunën e Rahovecit menaxhohet nga KRU “Gjakova”. Furnizimi i komunës së Rahovecit me ujësjellës bëhet nga KRU “Gjakova”.



**Draft Raporti për VSM-Harta Zonale e Komunës së
Rahovecit 2024 - 2032**



Tabela 9 Mënyra e furnizimit me ujë në komunën e Rahovecit

Mënyra e furnizimit me ujë në komunën e Rahovecit				
Nr.	Vendbanimi	Nr. i banoreve	Sistemi	Menaxhimi
1	Rahovec	1589 2	Publik	KRU Gjakova
2	Bellacerkë	2270	Publik	KRU Gjakova
3	Bërnjak	40	Publik	KRU Gjakova
4	Bratotin	396	Publik	KRU Gjakova
5	Brestovc	1288	Publik	KRU Gjakova
6	Celinë	1903	Publik	KRU Gjakova
7	Çifllak	1292	Publik	KRU Gjakova
8	Dobidol	799	Publik	KRU Gjakova
9	Dejnë	1757	Publik	KRU Gjakova
10	Drenoc	1587	Pompim- Pusi	KRU Gjakova
11	Gexhë	660	Publik	KRU Gjakova
12	Hoqe e Madhe	124	Publik	KRU Gjakova
13	Hoqe e Vogel	1166	Publik	KRU Gjakova
14	Kaznik	164	Individual	
15	Kramovik	1125	Publik	KRU Gjakova
16	Krushe e Madhe	4473	Publik	KRU Gjakova
17	Mrasor	191	Individual	KRU Gjakova
18	Nagavc	743	Publik	KRU Gjakova
19	Nushpal	220	Publik	KRU Gjakova
20	Opterushë	1911	Natyror	Nga burimi i fshatit sistem të pompimit autonom
21	Pastasellë	1011	Publik	KRU Gjakova
22	Pataqan I Eperm	533	Publik	KRU Gjakova
23	Pataqan I poshtem	1077	Publik	KRU Gjakova
24	Petkoviq/Guri I kuq	731	Publik	KRU Gjakova
25	Polluzhë	808	Publik	KRU Gjakova
26	Radostë	2346	Publik	KRU Gjakova
27	Ratkoc	3791	Publik	KRU Gjakova
28	Retijë e Ulet	234	Publik	KRU Gjakova



**Draft Raporti për VSM-Harta Zonale e Komunës së
Rahovecit 2024 - 2032**



29	Retijë	771	Publik	KRU Gjakova
30	Sapniq	996	Publik	KRU Gjakova
31	Sarosh	6	Publik	KRU Gjakova
32	Senoc	687	Natyror-Pusi	KRU Gjakova
33	Vrajakë	838	Publik	KRU Gjakova
34	Xërxë	3184	Publik	KRU Gjakova
35	Zatriq	535	Burime vetanak	Nga burimi i fshatit me kaptazh dhe sistem pompash
36	Zoqishtë	659	Burime vetanak	Nga burimi i fshatit sistem të pompimit autonom
Totali		56208		
1	Me ujësjellës	4552 8	81 %	
2	Pa ujësjellës	8993	16 %	
3	Sistem të pompimit	1687	3 %	



Sistemi i ujësjellësit të Radoniqit e furnizon me ujë qytetin e Rahovecit dhe vendbanimet Ratkoc, Radostë, Gexhë, Xerxë, Bellacerkë, Bërnjakë, Krushë e Madhe, Celinë, Brestovc, Hoqë e Vogël, Hoqë e Madhe, Dejnë, Nushpalë, Sopniq, Potoçan e Epërm, Potoçan i Poshtëm, Reti e Ulët, Vrajak dhe Nagavc, dhe tash së fundmi fshatrat Dabidol, Çifllak, Kramovik, Polluzhe dhe Pastaselë. Në këtë sistem kanë qasje 56208 banorë ose 87% të popullsisë së përgjithshme në komunë.

Nga ky sistem, në bazë të sasive të ujit në dispozicion, konsumi mesatar ditor për banorë vlerësohet të jetë përafërsisht 200-250 l/ditë. Krahasuar me standardet e BE-së, konsumi i ujit për kokë banori është i mirë. Përkundër këtij kapaciteti të madh të ujit nga KRU “Gjakova”, gjatë muajve të verës shfaqen probleme në furnizim me ujë sidomos në pikat kritike të sistemit (zonat e larta dhe pikat e largëta). Arsyet kryesore për probleme të tilla konsistojnë me faktin se humbjet e ujit në sistemin shpërndarës janë në një shkallë mjaft të lartë, rreth 57%. Problem më vete paraqet keqpërdorimi i ujit të pijshëm për qëllime të ujitjes. Faktorët tjerë që ndikojnë në këtë shkallë të lartë vlerësohet të jenë kycjet ilegale, mosmatja e saktë e ujit, etj. Këto humbje paraqesin ndryshimin ndërmjet sasisë së prodhuar dhe sasisë së faturuar të ujit. Inkasimi për vitin 2010 vlerësohet të jetë 65 - 70%. Trajtimi i ujit të pijshëm bëhet me sistemin e dezinfektimit/klorizimit, me klor të gaztë. Cilësia e ujit për pije nga ujësjellësi kontrollohet nga IRSHP-Prizren. Frekuenca dhe numri i pikave të testimit përcaktohet në përputhshmëri me standardet e parapara me IA 2/99. Shpërndarja e ujit bëhet përmes rrjedhjes së lirë me gravitacion.

Furnizimi në vendbanimet tjera rurale - Pjesa e tjetër e popullatës, e cila nuk është e kyçur në ujësjellësin e KRU Gjakova, furnizohen me ujë nga pusët e cektë dhe të pambrojtur (7- 8m thellësi dhe shtyllë ujore 2-3m). Këta puse të pambrojtur nuk janë të ndërtuar sipas standardeve për pusin higjienik. Kjo flet se uji në puse është sipërfaqësor me mundësi të madhe të ndotjes dhe me keqësimin e cilësisë së ujit për pije. Nga aspekti shëndetësor këto puse janë faktor rreziku permanent.



Infrastruktura e kanalizimit

Në komunën e Rahovecit, shumica e vendbanimeve kanë qasje në kanalizim të ujërave të zeza, mirëpo trajtimi i tyre mungon.

Tabela 10 Vendbanimet e komunës së Rahovecit që kanë qasje në rrjetin e kanalizimit

Nr.	Vendbanimi	Nr. i banorëve	Kanalizim
1	Rahovec	15892	PO
2	Bellacerkë	2270	PO-pjesërisht
3	Bërnjak	40	PO
4	Bratotin	396	PO
5	Brestovc	1288	PO
6	Celinë	1903	PO
7	Çifllak	1292	PO
8	Dobidol	799	PO
9	Dejnë	1757	PO
10	Drenoc	1587	PO
11	Gexhë	660	PO
12	Hoqe e Madhe	124	PO
13	Hoqe e Vogel	1166	PO
14	Kaznik	164	JO
15	Kramovik	1125	PO-pjesërisht
16	Krushe e Madhe	4473	PO
17	Mrasor	191	PO-pjesërisht
18	Nagavc	743	PO
19	Nushpal	220	PO
20	Opterushë	1911	PO
21	Pastasellë	1011	PO
22	Pataqan I Eperm	533	PO
23	Pataqan I poshtem	1077	PO
24	Petković	731	PO
25	Polluzhë	808	PO
26	Radostë	2346	PO
27	Ratkoc	3791	PO
28	Retijë e Ulet	234	PO
29	Retijë	771	PO
30	Sapniq	996	PO
31	Sarosh	6	PO
32	Senoc	687	PO
33	Vrajakë	838	PO
34	Xërxë	3184	PO
35	Zatriq	535	PO
36	Zoqishtë	659	PO



**Draft Raporti për VSM-Harta Zonale e Komunës së
Rahovecit 2024 - 2032**



Totali		56208	
1	Me Kanalizim	52458	89 %
2	Pjesërisht	3586	8 %
3	Pa Kanalizim	164	3 %



Nga tabela e mësipërme, 50025 banorë kanë qasje në kanalizim (89% e popullsisë), 6019 (8%) kanë pjesërisht qasje, dhe 164 banorë (3%) nuk kanë fare qasje. Një përqindje e madhe e vendbanimeve kanë qasje në kanalizim, por shkarkimi i tyre bëhet në lumenj e përroska pa trajtim adekuat. Sistemi i kanalizimit të ujërave të ndotura, gjendja e rrjetit të kanalizimit dhe mungesa totale e trajtimit të ujërave të ndotura në komunë, çon në ndotje të lumenjve, tokës dhe sigurisht edhe ujit nëntokësor. Një ndotje e tillë paraqet kërcënim serioz për shëndetin e popullatës ashtu edhe për mjedisin në tërësi. Të gjitha kanalizimet ekzistuese, pikë shkarkimin e tyre e kanë në lumenjtë ose në përroska pa asnjë trajtim paraprak.

ANALIZA SWOT

Më poshtë paraqiten problemet më të rëndësishme mjedisore, zonat mjedisore dhe faktorët avantazhues, përkeqësues, kërcënues dhe mundësi për përmirësim.

Zonat me probleme mjedisore

Ky seksion bën një përmbledhje të analizës së mësipërme të kushteve mjedisore të Rahovecit dhe vë në dukje:

- Zonat që vuajnë nga degradim i thellë mjedisor apo që po kalojnë një shok mjedisor;
- Zonat me ndjeshmëri të veçantë mjedisore, të cilave mund të pësojnë ndryshime të pakthyeshme të ekosistemeve, nëse nuk u ofrohet një mbrojtje më e mirë mjedisore; dhe
- Përmbledhje të natyrës dhe shkallës së ndikimeve të mundshme në mjedis, nisur nga përshkrimet e bëra në këtë kapitull.

Diskutim i grupeve të faktorëve në analizën SWOT.

Të gjithë lumenjtë dhe përroskat, vuajnë degradim dhe ndotje mjedisore të shkaktuar nga depozitimi i vazhdueshëm i mbetjeve të ujërave të ndotura dhe i lëndëve të ngurta. Pastrimi i lumenjve të Rahovecit kërkon një menaxhim më të mirë të mbetjeve të ngurta, sidomos në vendbanimet e mëdha, si dhe sigurimin e kolektorëve të duhur gjatë rrugës. Eksploatimi i rërës dhe zhavorrit nga shtrati i lumenjve në komunën e Rahovecit paraqet një problem në vete, nga ky eksploatim degradohet i tërë ekosistemi i lumit (mikrozoobentosi dhe makrozoobentosi) si dhe pëson ndryshime shtrati i lumit.

Nëse nuk kontrollohet rritja e numrit të automjeteve dhe nuk ndërmerren masa për të përmirësuar rrugët, standardet e karburanteve dhe të shkarkimeve, atëherë rritja e parashikuar me katër herë më shumë e mjeteve do të ketë pasoja në cilësinë e ajrit. Masat e ndërmarra nga Qeveria për reduktimin e makinave të vjetra nëpërmjet taksimeve dhe rënia e ritmit të ndërtimeve, kanë dhënë efekte pozitive në cilësinë e ajrit, por janë të pamjaftueshme për të siguruar cilësi të ajrit dhe nivel të zhurmave brenda standardeve.



Zonat që kanë nevojë për mbrojtje mjedisore

Sa i përket Zonave të Veçanta të Mbrojtura, duhet respektuar dhe zbatuar Ligji Nr. 03/L-039 për Zonat e Veçanta të Mbrojtura. Në këtë komunë janë dy zona që kanë karakter të veçantë të mbrojtjes:

- Manastiri i Zoqishtës, Zoqishtë; dhe
- Fshati Hoqë e Madhe;

Dispozitat e veçanta për fshatin Hoqë e Madhe

Fshati i Hoqës së Madhe, i përshkruar në pikën m) paragrafi 1 i nenit 7 të këtij ligji do të ketë të drejtën, në konsultim me komunën e Rahovecit, që të ushtrojë autoritet të kufizuar mbi aktivitetet nga fusha e mbrojtjes dhe promovimit të trashëgimisë kulturore dhe fetare, dhe nga fusha e planifikimit rural duke respektuar Zonën e saj të Veçantë të Mbrojtur, në përputhje me dispozitat relevante të legjislacionit mbi Vetë-Qeverisjen Lokale dhe parimet e Deklaratës Universale të UNESCO-s mbi Diversitetin Kulturor.

KZM-ja do të lehtësojë konsultime të tilla.

Aplikimi i nenit 6 të këtij ligji për çdo aktivitet të ri në Zonën e Veçantë të Mbrojtur për fshatin Hoqë e Madhe do të përcaktohet me një ligj.

Objektet e propozuara nga Drejtoria për Kulturë, Rini dhe Sport:

- Sahat Kulla, Rahovec
- Vendi i rënies së dëshmorëve Toni e Mici në Apterushë
- Varrezat e Dëshmorëve në Rahovec
- Përmendorja e Tonit e Micit në Rahovec
- Shtabi i UÇK-së në Drenoc
- Shtabi i UÇK-së njësisë “Arti” në Rahovec
- Maja e Shkodranit në Rahovec
- Xhamia e Qarshisë në Rahovec
- Kulla e Meriqëve në Rahovec
- Kroji i Haxhinjve në Rahovec
- Kroji i në Sheshin e Republikës
- Kështjella (kalaja e Durmanit) në Rahovec
- Arti në gur në Zatriq
- Kisha Ortodokse në Rahovec
- Varrezat Bizantine në Reti
- Kulla e Mahmut Pashës dhe varrezat Bizantine në Opterushë



Draft Raporti për VSM-Harta Zonale e Komunës së Rahovecit 2024 - 2032



- Ura e Shenjtë në Drini i Bardhë
- Shtëpia muze e Ukshin Hotit në Krushë të Madhe
- Varrezat e Shtavicës
- Bodrumi i Vjetër në Rahovec
- Vendi ku u zhvillua beteja e Gradishit (Gegjë)

Pika e vrojtimit të UÇK-së “Vlora” në Drenoc

- Vendi i fushëbetejës së UÇK-së në Guri të Kuq
- Fushëbeteja në Bratotin-Ratkoc (12 maj 1998)
- Beteja në Fortesë (18 korrik 1998) në Fortesë
- Shtabi i UÇK në Reti
- Beteja e Kramovikut (1998) në Kramovik



Draft Raporti për VSM-Harta Zonale e Komunës së Rahovecit 2021 - 2029



Argumente të Analizës SWOT

Pikat e forta

Në komunën e Rahovecit ekzistojnë hulumtime të natyrave dhe fushave të ndryshme të cilat janë bërë edhe në të kaluarën, dhe aktualisht ekziston një inventarizim i florës dhe faunës, identifikim të problemeve mjedisore, ka analiza për ekosisteme bimore dhe ato shtazore kryesisht në mikro dhe zoobentos (nga studentët dhe studiues tjerë), ka strategji të zhvillimit ekonomik lokal, Planin Zhvillimor Urban dhe draft Planin Zhvillimor Komunal, si dhe ky dokument i VSM-së i cili analizon në mënyrë sistematike ndikimet potenciale mjedisore nga aplikimi i HZK. Komuna ka turizëm të zhvilluar, me avantazh Kanionin e Drinit të Bardhë. Gjithashtu, si komunë ka zona ekonomike dhe sociale me potenciale të konsiderueshme të zhvillimit ekonomik, turistik, komunikimi (rrjeti nacional dhe ndërkombëtare i infrastrukturës). Pika të forta janë edhe prezenca e kapaciteteve të zhvilluara intelektuale, kapacitetet rinore. Kemi edhe për çdo ditë e më shumë instalimin e teknologjive inovative dhe reduktim të dukshëm të industrive ndotëse. Legjislacioni mjedisor është drejt përafrimit me atë të BE-së.

Pikat e dobëta

Shtirirja e vendbanimeve në zonat ku toka është e bonitetit të lartë, po ashtu edhe në zonat me vlera mjedisore. Koncentrimi i banorëve në disa fshatra por edhe në qendra për rreth rrugëve kryesore, kurse disa vendbanime po ballafaqohen me zbrazje nga banorët. Ndikimi i presionit të rritjes dhe zhvillimit në disa vendbanime tjera determinohen kryesisht me mungesën e vendeve të punës, papunësisë dhe kulturës së jetesës, faktorë që duhen të menaxhohen.

Në planin administrues niveli i ulët i aftësive në segmente të administratës lokale ngadalëson kapacitetet menaxheriale. Probleme me pronën private të truallit, privatizimet, prania e hot spoteve mjedisorë si ajo te miniera dhe në pikat tjera, mungesa e zbatimit korrekt të legjislacionit, veçanërisht atij mjedisor, krahas zhvillimeve të pa kontrolluara gjate dy dekadave të fundit, janë pjesë e pikave të dobëta në këtë analizë. Pika të dobëta vazhdojnë të mbeten mangësitë në trajtimin e trashëgimisë kulturore, arkeologjike, të ndërtuar dhe natyrore, infrastrukturës, veçanërisht në furnizimin me ujë të pijshëm, kanalizimi i ujërave të zeza, mungesa e pastrimit të ujërave të zeza, menaxhimi i dobët i mbetjeve komunale, etj.

Mundësitë

Potencialin turistik që ka kjo komunë (Zona e lumit Drini Bardh) si dhe mbështetjen e mundshme të donatorëve dhe qeverise, është e mundur që komuna të vazhdojë të hartojë dhe zbatojë plane, programe dhe iniciativa të tjera për zhvillimin e studiuar të pjesëve të trajtuar me këtë Plan Zhvillimor Komunal dhe trajtuara si zona për shfrytëzime të ndryshme, trajtimin e hapësirave të zgjeruara ndërtimore të parapara me planë, hapësirave pyjore, peizazheve atyre rekreative dhe përmirësimin e treguesve mjedisorë. Në Planin Zhvillimor Komunal është e mundur të rritet ndjeshëm aplikimi i Ligjeve dhe Vendimeve të Kuvendit Komunal në favor të mjedisit dhe rritjes së financave publike komunale. Me qëllim të rritjes së hapësirave publike



Draft Raporti I VSM-së për Hartën Zonale Komunale të Rahovecit 2024 - 2032

rekreative është e rekomanduar inkurajimi i biznesit privat në hapsirat rekreative (parqe, salla lojërash, fusha sporti, sipërfaqe për fëmijët). Rritja e cilësisë së transportit publik është një mundësi që duhet të zhvillohet në mënyrë të qëndrueshme.

Kërcënimet

Humbja e vlerave të trashëgimisë natyrore, mos trajtimi i pikave të nxehta mjedisore (deponitë ilegale të mbeturinave dhe mbetjeve tjera, vendet të goditura me uranium të varfëruar nga lufta e fundit), mos trajtimi i zonave të mbrojtura, mos rikthimi i shtratit të lumenjve në gjendjen e mëparshme duke i rregulluar edhe argjinaturat, mund të shkaktoj kërcënime serioze mjedisore dhe shëndetësore në komunën e Rahovecit dhe në rrethinë, pasi që ndotja dhe degradimi mjedisor nuk njohin kufij administrativ.

Humbje e vlerave natyrore, rekreative, shkencore dhe turistike, vendbanime të tëra të mbesin pa asnjë banor, kostoja e shërbimeve të ngritët deri në shkallën që shkakton trazira sociale dhe ekonomike. Problemi i pronësisë së tokës sidomos mungesat e pronave komunale për zhvillime përbejnë një grup problemesh shqetësuese ndikimi i të cilëve do të vazhdojë gjatë.

Përparësitë	Dobësitë
- Me HZK janë trajtuar disa nga problemet dhe sfidat mjedisore; - Kushte të përshtatshme fiziko-gjeografik, turizëm i zhvilluar dhe burime natyrore kryesisht të mjaftueshme; - Interesim në rritje i qytetarëve, autoriteteve shtetërore dhe shoqërisë civile për mjedisin; - Legjislacion mjedisor dhe planifikimi hapësinor i zhvilluar dhe përmirësuar; - Prani e teknologjive inovative në procese industriale dhe ndërtimore; - Kushte të mira të transportit të mallrave dhe njerëzve; - Rritja e efikasitetit të zbatimit të ligjeve dhe detyrimeve financiare të popullsisë dhe biznesit në raport me taksat komunale; - Përfshirja e ekipeve të kualifikuara në zbatimin e planeve dhe hartimin e projekteve të rëndësishme në kuadër të HZK-së;	- Mungesa e informatave për thellim të analizave për zhvillimet e planifikuara me HZK; - Shkallë e lartë e ndërtimeve informale; - Shpopullimi i zonave malore dhe përqendrim i konsiderueshëm në zonat e ulta; - Rrugë me përmbajtje jo të plotë (trotuar, parkingje, etj.); - Shkallë e konsiderueshme nga ndotja e zhurmës dhe gazrave të djegieve të brendshme motorike; - Motivim i ulët në segmente të caktuar të administratës publike dhe qeverisjes lokale; - Zvogëlimi i hapësirave të gjelbërta dhe hapësirave të tjera publike; - Ndërtimi i banimit kolektiv pa norma të duhura urbanistike dhe ndërtimore; - Mungesa e koordinimit me komunat përreth; - Infrastrukturë jo shumë e zhvilluar dhe e



Draft Raporti I VSM-së për Hartën Zonale Komunale të Rahovecit 2024 - 2032



	pa integruar (jo shumë funksional); · Menaxhim i dobët i mbeturinave; · Mos trajtimi i pikave të nxehta mjedisore; · Menaxhim jo i mirë i turizmit; · Shkallë e ulët e të hyrave vetanake në buxhetin e komunës;
Mundësitë	Kërcënimet
· Planifikimi i masave për mbrojtje dhe zhvillim të mjedisit; · Gatishmëri e donatorëve dhe Qeverisë për trajtim të pikave të nxehta mjedisore; · Zhvillimi i kapaciteteve menaxhuese të politikave, planeve dhe programeve në nivel komunal; · Krijimi i një forumi qytetar gjithëpërfshirës për kualitet të jetës më të mirë, si një njësi për oponencë dhe edukim mjedisor; · Bashkëveprim i koordinuar me komunat tjera; · Ndërtimi i impiantit regional dhe trajtimi i përkohshëm në pikat e fundit të derdhjeve të ujit të përdorur; · Përmirësimi i shërbimeve në transportin publik; · Përfshirja e biznesit privat në hapësirat pyjore, të gjelbra dhe rekreative (parqe, salla lojërash, sipërfaqe për fëmijët).	· Rrezikim i shëndetit të popullatës; · Prishje e bilancit mjedisor; · Shkatërrim i resurseve tokësorë, ujore dhe resurseve tjera; · Shkatërrim i ekosistenmeve, biodiversitetit, florës dhe faunës; · Shkatërrim i trashëgimisë kulturore dhe natyrore; · Konflikte në lidhje me çështjet e pronësisë; · Pakësimi i hapësirave publike për shkak të presionit; · Mungesa dhe/ose kosto e lartë për disponimin e sipërfaqeve të lira për projekte zhvillimore; · Ulje e ndjeshme e biodiversitetit; · Mungesa e koherencës midis aksioneve të shoqërisë civile dhe pushtetit vendor, donacioneve dhe departamenteve universitare/studiove profesioniste etj.

Tabela 11 Analiza SWOT



SHKALLA E NDIKIMIT TË HZK NË PLANET TJERA

HZK-ja vlerësohet të ketë pasur një vështrim të plotë të planeve të ndryshme të cilat janë zhvilluar në nivel të Kosovës ose Planeve dhe Projekteve të cilat janë bërë më herët në Komunën e Rahovecit (PZHK dhe PZHU). Të gjitha këto plane janë marrë në shqyrtim dhe vlerësohet se gjendja në terren ka ndryshuar.

Aspekte kryesore të gjendjes aktuale mjedisore

Të dhënat më poshtë i referohen gjendjes mjedisore të tanishme në komunën e Rahovecit. Qëllimi kryesor i diskutimit të dhënave bazë është të identifikojë gjendjen mjedisore në përputhje me vizionin, prioritetet dhe efektet e dëshiruara të zhvillimit dhe implementimit të Hartës Zonale Komunale të komunës së Rahovecit. Impaktet potenciale të zhvillimit të HZK-së mund të vlerësohen nga ndryshueshmëria e kushteve mjedisore me ose pa implementimin e Dokumentit nëpërmjet indikatorëve të gjendur/të supozuar sasiore ose cilësore. Esencialisht, gjendja mjedisore e komunës së Rahovecit karakterizohet nga përshkrimi i receptorëve mjedisore, siç kërkohet nga Direktiva për VSM, të përshkruara si më poshtë:

- Popullsia dhe Shëndeti publik;
- Fitodiversiteti dhe Zoodiversiteti;
- Zonat e mbrojtura të natyrës;
- Cilësia e ajrit
- Bezdisjet, zhurma, kundërmimi, pamjet e pa këndshme;
- Faktorët klimatikë, ndryshimet klimatike;
- Uji në përgjithësi;
- Toka bujqësore dhe peizazhi;
- Asete materiale/infrastruktura fizike (transporti dhe administrimi mbetjeve);
- Trashëgimia kulturore (duke përfshirë trashëgiminë arkitekturore dhe arkeologjike);
- Trashëgimia natyrore (zonat dhe monumentet e mbrojtura natyrore).

Popullsia dhe shëndeti publik

Në komunën e Rahovecit, sipas shënimeve më të reja, të siguruar nga institucionet komunale, jetojnë 56208 banorë në sipërfaqen prej 275.89 km². Pjesa dërmuese e popullsisë jeton në fshat (70%) dhe pjesa tjetër (29.8%) në qendrën e vetme urbane të kësaj komune me qendër në Rahovec.

Banimi pothuajse në tërësi është i karakterit individual, pasi që në vetë qendrën urbane ka numër të vogël të banesave kolektive, vetëm 13 blloqe banesore me nga pesë kate, që zë vetëm 0.5 ha të sipërfaqes së qytetit, ose rreth 3% të sipërfaqes së përgjithshme të hapësirës së banimit në zonën urbane. Kjo është vetëm 1% e sipërfaqes urbane të Rahovecit.

Shëndeti



Draft Raporti I VSM-së për Hartën Zonale Komunale të Rahovecit 2024 - 2032

Ndikimet në shëndetin e publik janë ato të cilat lindin si pasojë e bashkëveprimit me receptorët mjedisorë (komponentë mjedisor të tilla si ajri, uji apo toka). Kapaciteti mjedisor i komunës do të thotë, para së gjithash, mbajtja në nivele të pranueshme e parametrave kryesor mjedisorë. Dendësia e popullsisë në disa vendbanime, zhvillimi pa plan i tyre, ulja e hapësirave publike rekreative dhe sidomos të gjelbërta sjell pa dyshim uljen e cilësisë së jetës, përkeqësimin e parametrave mjedisorë të pranuar si standarde, shpenzime të larta të shoqërisë për rregullimet e mëtejshme për njësi sipërfaqeje dhe shpenzime me të larta për mbrojtjen e shëndetit. Ne komunën e Rahovecit, shërbimi shëndetësor parësor ofrohet nëpërmjet QKMF dhe QMF.

Ndikimet mjedisore të lidhura me popullsinë dhe shëndetin

Më poshtë, janë identifikuar disa ndikime që janë të lidhura me shëndetin në tërësi:

- Ndërtimi/rehabilitimi i kanalizimeve dhe trajtimi i ujërave te zeza si dhe menaxhimi i mbetjeve;
- Mbrojtja e vegjetacionit vendas;
- Mbrojtja e zonave të llojeve bimore endemike;
- Konsiderimi i kërkesës së rritur të infrastrukturës intensive në vendbanimet me densitet të lartë;
- Vënia në konsideratë e trafikut publik për uljen e emetimit të gazeve dhe zhurmave;
- Cilësia e ndërtesave, densiteti dhe zonimi duhet të mbështeten në mënyrë adekuate nga shërbime dhe facilitete të tjera komunale në disa vendbanime të komunës;
- Raportet ndërtimore me sipërfaqet e gjelbra duhet të parashikojnë densitetin e popullsisë;
- Sipërfaqet aktuale të gjelbra dhe parqet duhet të zhvillohen dhe mirëmbahen;
- Rritja e koordinimit me autoritetet paralele planifikuese për të vlerësuar impaktet mjedisore të pellgut;
- Ruajtja dhe mbrojtja e biodiversitetit.

Veçoritë natyrore kryesore të komunës dhe zonat që ndikohen

Te pjesa e gjendjes ekzistuese të komunës janë paraqitur mjaft të dhëna për veçoritë natyrore dhe karakteristikat tjera natyrore. Me zgjerimin e disa vendbanimeve janë të njohura edhe disa përzierje veprimtarish komerciale, të industrisë së lehtë dhe rezidenciale. Zhvillime dhe ndërtime edhe në disa zona me ndjeshmëri mjedisore, geomorfologjike dhe gjeologjike, që potencialisht kërcënojnë këto zona. Një pjesë e mirë e habitateve janë po ashtu të kërcënuara si pasojë e ndryshimit të sipërfaqeve të gjelbra.

Ky ndryshim në përdorimin e tokës ilustron në disa nga shifrat që mund të jenë në dispozicion edhe se të pakta, ku tregohet shfrytëzimi i tokës në vitet e më hershme dhe tani. Shumëfishimi i disa zonave ndërtimi ka ndodhur në kurriz të tokës bujqësore, zhdukjes së disa pyjeve me pemë me gjethe, dhe ka shkaktuar zvogëlimin e një tërësie peizazhesh e gjelbërimit.



Zonimi i territorit të komunës

Duke u bazuar në tipologjinë e vendbanimeve, popullsinë, infrastrukturën shoqërore, arkitekturën, gjeomorfologjinë dhe në veçanti çështjet mjedisore që mund të paraqiten në komunën e Rahovecit me HZK, janë trajtuar si më poshtë:

- *Zonat e pazhvilluara me ndërtim:*

HZK ka identifikuar dhe trajtuar zonat e pazhvilluara me ndërtim, duke i destinuar si tokë bujqësore, tokë pyjore, zona të mbrojtura natyrore dhe zona tjera të mbrojtura, zona për infrastrukturë hidrografike dhe infrastrukturë tjetër.

- *Zonat turistike*

HZK ka identifikuar zonat turistike për të gjithë llojet e turizmit të mundshëm në komunën e Rahovecit, kurse nuk janë të prezantuar në hartën e turizmit.

- *Zona të mbrojtura*

HZK ka evidentuar gjithashtu zonën ku përfshihen zonat karakteristike me vlera të trashëgimisë kulturore - historike, peizazhike, mjedisore e turistike të komunës. Në këto zona nuk mund të jepen leje ndërtimi për objekte e struktura, të cilat cenojnë identitetin e zonës. Objektet ekzistuese të zonës mund të restaurohen vetëm në kushte të cilat i japin institucionet kompetente, duke mos cenuar identitetin e tyre (Drini i Bardhë, Ura e Fshejtë dhe disa zona që shpellen të interesit komunal me HZK).

Zona industriale dhe zonat për zhvillime industriale

Zona industriale planifikohet të jetë lokale, aty ku tashmë veçse është krijuar një bërthamë e një zone industriale në qytet, ku edhe ekzistojnë kushte të favorshme të zhvillimit të tyre dhe që nuk bien në konflikt me interesa tjera socio-ekonomike dhe mjedisore. Për zhvillimet industriale që janë identifikuar dhe trajtuar me HZK duhet propozuar masat mjedisore. Në hartë nuk është e paraqitur kufiri i zonës industriale.

Pyllëzimi, zhvillimi i pyjeve, zonat e blerta dhe të pushimit

Komunën e Rahovecit, sikurse në gjitha komunat tjera të Kosovës, zhvillimet nuk i kanë favorizuar pyjet dhe zhvillimin e tyre, sidomos pyjet e zonave të ulëta (Shpardhit me qarr). Në shumicën e rasteve, shumë nga zonat e gjelbra, zonat rekreative natyrore vihen para shkatërrimit total të tyre si pasojë prerjeve ilegale, djegieve, zhvillimeve tjera dhe neglizhencës. Hapësira pyjore dhe zonat e shkurreve dhe kullosat janë planifikuar në HZK. Deri tani shumë pak është bërë për zonat lokale rekreative apo hapësirat ku mund të organizohen pushime vikendi apo diçka të ngjashme.

Esenciale çfarë HZK duhet ofruar është siguri i korridoreve të gjelbra që do të zhvillohen, të bashkëshoqëruara me ndërtimin e rrugëve të reja dhe atyre ekzistuese, korsive për këmbësorët



Draft Raporti I VSM-së për Hartën Zonale Komunale të Rahovecit 2024 - 2032

dhe biçikletat dhe tampon zonave të zhvillimet industriale dhe tjera të ndjeshme, si dhe rritjen e fondit të gjelbër në komunë.

Çështje mjedisore që lidhen me mjedisin fizik

- HZK duhet të tregojë qartë në hartë vendet me erozion dhe shkallën e tij, zonat e vërshimeve, me ç'rast identifikohen masat për parandalimin e dëmtimeve nga to;
- Zhvillimi i zonës industriale duhet të bëhet në territorin e përcaktuar, i pa përzier me hapësirat e banimit duke e precizuar qartë në hartë (pjesa grafike);
- Zhvillimet industriale duhet të zhvillohen sipas standardeve mjedisore të përcaktuara vetëm pas ri-vlerësimeve mjedisore;
- Zhvillimi i pyjeve, hapësirave të gjelbra, shiritave gjelbërues dhe tampon zonave duhet të konsiderohet në çdo plan e sidomos në planet rregulluese dhe projekte, duke vlerësuar raportet e ndërtimit.

Biodiversiteti, flora dhe fauna

Biodiversiteti i komunës së Rahovecit duhet të mbrohet përmes projekteve dhe planeve promovuese dhe formave tjera të mbrojtjes. Poashtu duhet pasur parasysh ruajtja e habitateve natyrore të shtazëve dhe bimëve nga bezdisjet gjatë zbatimit të projekteve infrastrukturore dhe ndërtimore. Komuna e Rahovecit ka një pozitë të mirë gjeografike me një hidrografi të pasur dhe shtrirje mjaft të madhe gjeografike, e cila përfshin zonat mesatarisht të larta dhe zonat e ulëta të terrenit. Në këtë komunë, sa i përket fitodiversitetit lidhur me llojet e bimëve këtu kemi mjaft llojllojshmëri të bimëve nga ato barishtore njëvjeçare deri te ato shumëvjeçare dhe drunore apo brezat e pyjeve. Nga brezi i shpardhit me qarr (*Quercus frainetto* dhe *Quercus cerris*) shkon deri te brezi i ahut dhe shkozës. Brezi i pyjeve të shpardhit me qarr dhe bungut janë brezi më i dëmtuar nga faktori njeri. Ndërkaq në zonat e ulëta kemi vegjetacionin e livadheve me shoqërime mjaft të mëdha dhe të begatshme me lloje. Po ashtu, në këto zona e gjejmë edhe vegjetacionin ruderal përgjatë rrugëve dhe vendbanimeve por, edhe barërat e këqija të cilat gjenden në tokat djerrina, në kufi të parcelave dhe në afërsi të gjerdheve.

Zoodiversiteti:

Ihtiofauna: Peshqit prezent në këto ujëra janë: bërcaku, ngjala, mustaku, trofta e danubit dhe trofta projesh ne ujërat e Drinit të Bardhë;

Herpetofauna: Amfibet, ujëtokësorët si bretkocat: Bufo bufo, Bufo viridis, Rana rudibunda, Rana esculenta, salamandrat, zvarranikët: breshkat, gjarprinjt dhe picrraku;

Ornitofauna: nga shpezët janë prezent: qukapikëthi i larmë, bilbili, kukuvajka, thëllënza, fazani, kumrija, krahëthata dhe mullizera . Shpezët sezonale të këtij territori janë gjeraqina, shkurtëza, borsi, gushkuqja, qyqja, etj;

Mamalia: gjitarët më të shprehur janë vjedullat, kunadhja, ketri, ujqit, vidrat dhe kaprojt.



Draft Raporti I VSM-së për Hartën Zonale Komunale të Rahovecit 2024 - 2032

Tipet e habitateve

Disa nga habitatet në komunën e Rahovecit janë të klasifikuara si të mbrojtura në nivel qendror dhe lokal (disa zona të identifikuar me HZK). Ato klasifikohen si më poshtë:

- Pyjet dhe korie
- Zonat e Mbrojtura Natyrore;
- Ligatinat;
- Lumenjtë;
- Kullosat

Çështje mjedisore të lidhura me biodiversitetin, florën e faunën

Ekzistojnë disa çështje sa i përket menaxhimit të biodiversitetit të komunës së Rahovecit.

Çështjet në vijim janë identifikuar për zhvillim të mëtejshëm:

- Ekosistemet ujore (Drini i Bardhë) janë të fragmentuara, të degraduara në disa pjesë nga eksploatimi i rërës, nga mbetjet që hedhen nga qytetarët, gjë që ka çuar në humbjen e habitateve për specie të rëndësishme. Gjendja e tanishme nuk siguron dot nivele të pranueshme të habitateve natyrore;
- Prerja dhe djegia e pyjeve si ekosisteme vjen deri te rritja e volumeve të ujit sipërfaqësor si pasojë edhe e ndërtimeve dhe deponimit të mbetjeve të ngurta në zonat e vendbanimeve. Kjo mund të rritë përmytjet duke shkaktuar vërshime dhe erozionin, kështu duke humbur direkt habitatet;
- Masat për ruajtjen e biodiversitetit dhe bilancin ekologjik në natyrë duhet marrë në konsideratë qysh në fazat e hershme të planeve të reja të zhvillimit;
- Harmonizimi i planeve rregulloreve dhe masave duhet koordinuar me njësi të tjera të qeverisë qendrore me qëllim sigurimin e një brezi të gjelbër përgjatë rrugëve magjistrale dhe rajonale.

Planifikimi i përdorimit të tokës dhe çështje të sigurimit të shërbimeve

Për të vlerësuar tokën si burim natyror i pa rinovueshëm dhe rolin që ka në hapësira banimi, fillimisht po japim definicionin dhe funksionet bazë të saj. Toka përcaktohet si pjesa e sipërme e kores tokësore, veçanërisht komplekse, që luan rol të rëndësishëm në mjedis në zhvillimin social dhe ekonomik të cilat janë vitale për jetën. Direktiva Kuadër e Tokës e BE-së identifikon shtatë funksione bazë të saj të cilat janë:

- Prodhimi i biomasës, përfshirë bujqësinë dhe pylltarinë;
- Mbajtjen, filtrimin dhe transformimin e ushqyesve, substancave dhe ujit;
- Mbajtëse e biodiversitetit;
- Mjedis fizik dhe kulturor për njerëzit dhe aktivitetet humane;
- Burim materiale;



Draft Raporti I VSM-së për Hartën Zonale Komunale të Rahovecit 2024 - 2032

- Si depozitë karboni;
- Arkiv për trashëgiminë gjeologjike dhe arkeologjike.

Disa nga zhvillimet në komunën e Rahovecit, sidomos ndërtimet e pa planifikuara, nuk kanë bërë një përdorim efikas dhe të qëndrueshëm të tokës, përkundrazi kanë përkeqësuar problemet e infrastrukturës dhe kanë çuar në degradim mjedisor. Shumë nga kanalizimet e furnizimit me ujë dhe të ujërave të ndotura tashmë gjenden në toka me pronësi private, për të cilat të drejtat e kalimit dhe përdorimit nuk janë plotësisht të përcaktuara, duke e kufizuar kështu mundësinë e hyrjes për mirëmbajtje.

Po ashtu, pa ndonjë plan apo edhe vlerësim të resurseve, janë aprovuar shumë projekte të reja. Nuk është e qartë se a është bërë vlerësimi i furnizimit të mjaftueshëm me ujë dhe energji i këtyre zhvillimeve të reja.

Sigurimi i infrastrukturës dhe shërbimeve për vendbanimet është përgjegjësi e qeverisjes lokale. E kombinuar me një kërkesë për infrastrukturë dhe mobilizim të resurseve financiare, kushtet mjedisore në komunë vazhdojnë të jenë një problem.

Toka ndërtimore në territorin e komunës merr një rëndësi të posaçme për efekt të mungesës së fondeve dhe planifikimeve, për gjatë 20 vjetëve të fundit në Kosovë, toka pronë publike është zvogëluar dhe prona private po dominon. Ritmet e çmimit të sipërfaqeve të konsideruara si truell kanë qenë të larta. Statuti privat dhe çmimi vështirëson sot komunën e Rahovecit të gjejë hapësira për vepra publike. Kjo do të vazhdojë edhe më tutje duke kufizuar shpesh implementimin e HZK-së në vepra publike (rrugë, lulishte, parqe, etj.).

Çështje mjedisore që lidhen me përdorimin e tokës

Përdorimi i tokës për ndërtim është në rritje dhe raporti ndërtim/sipërfaqe e gjelbër është i jo i favorshëm në krahasim me normat europiane. Në komunën e Rahovecit kemi shtrirje të shpërndarë të vendbanimeve.

Planifikimi i zonave ndërtimore nuk duhet të prekë sipërfaqe të gjelbra, përveç në raste të jashtëzakonshme dhe duke i rikompensuar ato.

Duke pasur parasysh këto specifika, në kapitullin më poshtë paraqiten masa të përshtatshme për shtimin e sipërfaqeve të gjelbra. Për më tepër, paraqiten kriteret mjedisore që kufizojnë zhvillimin e ndërtimeve, që përfshijnë kriteret e forta mjedisore - shëndetësore, kriteret e trashëgimisë kulturore, kriteret peizazhike, inxhinierike dhe të infrastrukturës.

Rreziqet natyrore në mjedisin fizik

Me rritjen e ndërtimit dhe degradimit të pyjeve, rreziku i përmytjeve do të rritet shumë. Kjo gjë përshkruhet më poshtë në seksionin mbi “menaxhimin e mbeturinave të lëngshme dhe ujërave të shiut”.

Adaptimi dhe zvogëlimi i rrezikut nga katastrofat, përmirësimi i informacionit dhe reagimi për zbutjen e efekteve të çdo katastrofe natyrore duhet parë me prioritet edhe atë në funksion të:

- Menaxhimit të rrezikut të katastrofës;



Draft Raporti I VSM-së për Hartën Zonale Komunale të Rahovecit 2024 - 2032

- Forcimit të shërbimeve hidrometeorologjike;
- Caktimit të kodeve të ndërtimit për aktivitetin sizmik;
- Sigurimin e individëve dhe bizneseve nga katastrofat natyrore.

Cilësia e ajrit

Industria e pa zhvilluar ka ndikuar pozitivisht në cilësinë e ajrit, ndërkohë që zhvillime tjera pas luftës në Kosovë si komunikacioni, djegia e pa kontrolluar e mbeturinave, djegiet e biomasës, produkteve bujqësore lirimi i disa gazrave si freoneve, dhe gazrave azotike të cilat po përdoren kohëve të fundit në vend të karburanteve këto ndikojnë drejtpërsëdrejti në cilësinë e ajrit në hapësira të ngushta siç janë fshatrat që ndodhen në luginë ku lëvizjet e masave të ajrit janë të vogla. Zhvillimet ekonomike dhe sociale pas luftës veçanërisht rritja e numrit të automjeteve kur dihet se pjesa më e madhe e tyre janë të stërvjetuara të viteve të 80-ta, po ashtu edhe veprimtarive ndërtuese kanë shkaktuar një ndotje të ajrit në Komunë. Në mënyrë të përmblendhur po rendisim disa subfaktorë të cilat kanë ndikim në cilësinë e ajrit në komunën e Rahovecit:

- Komunikacioni hekurudhor;
- Rritja e lartë dhe përdorimi i shpeshtë i makinave private (shumica prej të cilave më të vjetra se 15 vjet dhe nuk janë në përputhje me Euro I apo II);
- Edhe pse të vjetër gjendja teknike e tyre jo e mirë, duke liruar gazra dyfish më shumë se normal;
- Gati të gjitha objektet përdorin ngrohje individuale me dru dhe forma tjera të djegies;
- Një pjesë e madhe e tyre punojnë me naftë dhe me gaz;
- Nga të gjitha rrugët që kalojnë nëpër territor të komunës së Rahovecit, shumica janë të asfaltuara;
- Djegiet e mbeturinave në deponi të egra;
- Djegiet e pyjeve dhe mbetjeve të biomasës.

Një tjetër problem që lidhet me cilësinë e ajrit është edhe cilësia e karburanteve që përdorin automjetet. Shumë gjeneratorë me naftë që përdoren për të kompensuar ndërprerjet e energjisë janë gjithashtu kontribuues në këtë cilësi të dobët të ajrit, mbasi punojnë me naftë të cilësisë së dobët. Megjithatë lidhur me këta të fundit, ndikimi i tyre në cilësinë e ajrit të komunës së Rahovecit është minimal.

Zhurma dhe kundërmimi

Një tjetër problem mjedisor më të cilin po ballafaqohet gjithnjë e më shumë komuna e Rahovecit janë nivelet shqetësuese të zhurmës, duke e pasë parasysh koncentrimin e vendbanimeve dhe dendësinë e konsiderueshme të banimit. Komuna e Rahovecit ka një rrjet të dendur rrugor dhe hekurudhor. Me HZK janë trajtuar disa nga masat mjedisore për amortizimin e zhurmës. Përgjatë rrugëve nacionale, hekurudhave dhe rrugëve rajonale duhet të parashihen barrierat fizike nga dheu, zona të gjelbra me pyllëzim dhe pahi të plastifikuara pranë vendeve



Draft Raporti I VSM-së për Hartën Zonale Komunale të Rahovecit 2024 - 2032



më të ndjeshme (shkollat dhe hapësirat tjera publike dhe banuese). Mirëpo për shkak të implikimeve financiare, disa nga këto masa mund të mos zbatohen në lokacione të caktuara. Komuna e Rahovecit këtu duhet të jetë vigjilente dhe të jetë e kyçur në kontrollin e ndërtimit të rrugëve.

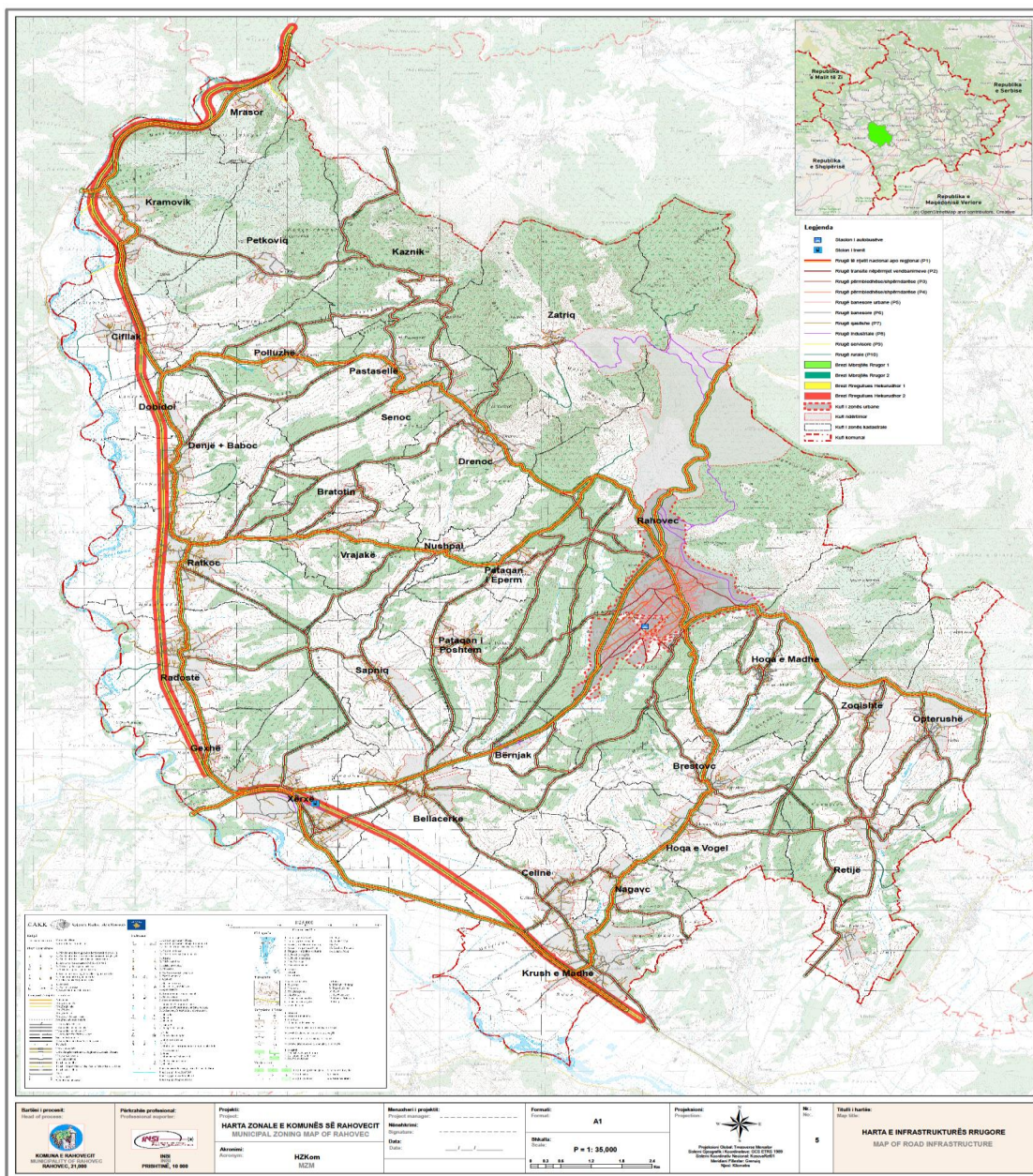


Tabela 12 Zonat të cilat janë nën ndikim të zhurmës

Përpos këtyre akseve kemi edhe disa pika të ndotjes nëpër vendbanime. Megjithatë, nivelet e zhurmës në shumicën e kohës tejkalojnë vlerat limite të përcaktuara me udhëzimin rastet përtej vlerave limit që përcakton Udhëzimi për “nivelet kufi të zhurmave në mjedise të caktuara” dhe Limitet e Përgjithshme për Nivelin e Zhurmave nga OBSH. Sa i përket kundërmimit si aspekt tjetër i bezdisjes në komunën e Rahovecit vendet në të cilat kemi kundërmim janë deponitë



Draft Raporti I VSM-së për Hartën Zonale Komunale të Rahovecit 2024 - 2032

ilegale, sidomos ato pranë lumenjve, për shkak të lagështisë të cilat sjellin në vazhdimësi bezdisje për qytetarët që jetojnë në ato zona. Vend-shkarkimet e kanalizimeve të fshatrave dhe vend-shkarkimet individuale të kanalizimit të ujërave të zeza janë po ashtu burim i kundërmimit, bezdisjes dhe sëmundjeve për qytetarët. Komuna duhet të eliminojë me prioritet deponitë ilegale pranë lumenjve dhe të ndërtoj impiante për pastrim të ujërave të zeza siç është paraparë edhe me HZK.

Burimet ujore dhe furnizimi me ujë

Komuna e Rahovecit ka burime të mjaftueshme ujore për t'iu përgjigjur kërkesave aktuale dhe në perspektivë. Përkundër kësaj, aktualisht në të gjithë komunën mungon furnizimi me ujë të pijes. Komuna furnizohet nga disa burime uji. Një pjesë e sistemit të furnizimit me ujë është i vjetër dhe punon nën kapacitetin e projektuar, ndërkohë që ka dhe shumë humbje në rrjet, nuk disponohet informacion i plotë i lidhjeve ilegale për përdorim shtëpiak dhe ujitje. Ka të dhëna që në disa puse të cekëta, uji nëntokësor është i ndotur. Gjithsesi shifra e humbjeve mendohet të jetë e lartë.

Monitorimi i cilësisë së ujit në lumenj kryhet nga Agjencia për Mbrojtjen e Mjedisit të Kosovës (AMMK) dhe institucione tjera.

Kompania regjionale e ujësjellësit (KRU) është gjithashtu përgjegjëse edhe për furnizimin me ujë të fshatrave të Rahovecit. Në këto fshatra, vetëm një pjesë e banorëve kanë kontrata për ofrimin e shërbimit, kurse disa të tjerë shfrytëzojnë burime individuale. Kjo ndodh kryesisht për arsye se:

- Furnizimit jo të plotë të të gjitha vendbanimeve;
- Përdoruesit furnizohen, ilegalisht, shpesh ngaqë ndërtimi i shtëpisë është bërë në mënyrë informale;
- Sistemi i furnizimit me ujë është i vjetër.

Për sa kohë furnizimi me ujë vazhdon të jetë me ndërprerje, do të vazhdojë të jetë prezent rreziku për shëndetin për shkak të ndotjes kryesisht bakteriale të ujit. Klorifikimi kryhet në impiantin e trajtimit të ujit ose depozitat e ujit të pijshëm dhe në përgjithësi uji karakterizohet me tepriçë klori, si masë preventive për të parandaluar ndotjen bakteriale. Ka pasur raste të sëmundjeve gastro-enterike, sidomos në periudhat e nxehta, mirëpo mungojnë evidencat që të mund të përcaktojmë lidhjen ndërmjet ujit të ndotur dhe sëmundjes.

Çështje mjedisore që lidhen me ujin e pijshëm

- Ka raste kur cilësia e ujit kontaminohet kryesisht nga ndotjet që pëson në linjat e transmetimit (ndotja nga ujërat e zeza), intersektimet e shumta të tubacioneve të ujit të pijshëm me ato të ujërave të zeza;
- Sistemi i tubacioneve me materiale kancerogjene;



Draft Raporti I VSM-së për Hartën Zonale Komunale të Rahovecit 2024 - 2032

- Përdorimi për qëllime të tjera veç përdorimit familjar, është i madh duke ulur sasitë e nevojshme për popullsinë;
 - Burimet ujore nëntokësore (sidomos ato deri në 20m thellësi) janë të rrezikuara nga ndotja sipërfaqësore për shkak të përshkueshmërisë së lartë të shtresave mbrojtëse.
- Në komunën e Rahovecit ekzistojnë disa zona të ndjeshme të ujërave nëntokësore të cilat duhet mbrojtur në mënyrë rigoroze.

Grumbullimi i mbetjeve të ngurta

- HZK përmend riciklimin, ndërkaq nuk tregon një lokacion të saktë ku do të bëhet grumbullimi i mbeturinave selektimi dhe proceset tjera;
- Në plan parashihet përfshirja e të gjitha vendbanimeve në kuadër të rrjetit të infrastrukturës së grumbullimit dhe menaxhimit të mbeturinave të ngurta;
- Mbyllja e deponive ilegale të mbeturinave, të cilat thuajse në të gjitha rastet janë deponi spontane dhe ilegale kryesisht në periferi të vendbanimeve rurale.

Menaxhimi i mbetjeve të lëngëta dhe kullimi i ujërave të shirave

Shumë nga vendbanimet e komunës nuk kanë menaxhim efikas të ujërave të zeza. Pjesa më e madhe derdhen direkt në trupin ujqor, duke shkaktuar ndotjen e ujërave sipërfaqësore dhe nëntokësore. Mungesa e trajtimit të ujërave të ndotura përbën ndoshta rrezikun të madh mjedisor për Rahovecin dhe sigurisht shkaktën ndotje të madhe.

Duhet vënë në dukje se MMPHI ka paraparë impiantin regjional për trajtimin e ujërave të zeza, në funksion të të cilit, konfiguracioni i terrenit të komunës së Rahovecit paraqet përparësi.

Furnizimi me energji

Furnizimi me energji bëhet nga KEDS. Ndërrerjet e vazhdueshme të energjisë elektrike kanë qenë shqetësuese vite më parë edhe se me trend të zvogëluar, prapë paraqesin një shqetësim. Në komunë vazhdon kohë pas kohe përdorimi i gjeneratorëve me naftë, duke rënduar ndotjen e ajrit.

Aktivitetet ekonomike dhe sociale

Aktualisht nga analiza të kryera nga Drejtoria e Zhvillimit Ekonomik për komunën e Rahovecit dhe grupi punues për zhvillim ekonomik, planifikimi i zonave të zhvillimit ekonomik të shprehura në HZK (me hartën e turizmit, bujqësisë, transportit, pasurive minerare dhe aspekteve tjera potenciale të zhvillimit) konsiderohet aspekt kyç drejt zvogëlimit të shkallës së migrimit dhe njëkohësisht krijimit të kushteve për të punuar dhe jetuar.

Disa mundësi të planifikuara të zhvillimit ekonomik janë prezantuar në HZK. Nuk ka ndonjë studim të drejtpërdrejtë që lidh kushtet e mjedisit me aktivitetin ekonomik të Rahovecit. Megjithatë, nuk rezulton që aktualisht, aktivitet industriale të karakterit eksploatues të mineraleve, nxjerrjes së zhavorrit, prodhimit të asfaltit, betonit, parafabrikateve, etj., të kenë ndikuar në degradim mjedisor.



Draft Raporti I VSM-së për Hartën Zonale Komunale të Rahovecit 2024 - 2032



Avancimi drejt stabilizimit në furnizimin me energji elektrike gjithashtu ka minimizuar edhe përdorimin e gjeneratorëve industrial, të cilët emetonin sasi të konsiderueshme gazesh ndotëse, duke shtuar këtu shkarkime të po të njëjtës natyre nga transporti.

Legjislacioni aktual për investitorët vendas dhe të huaj, në veçanti ai mjedisor, që në përgjithësi është i përafëruar me atë të BE, parashikojnë të gjitha procedurat dhe masat për të siguruar që investimet për zhvillimin social ekonomik në komunën e Rahovecit ashtu si dhe në gjithë vendin, të mos dëmtojnë apo dëmtojnë mjedisin.



QËLLIMET E VSM-së PËR HARTËN ZONALE KOMUNALE TË RAHOVECIT

Duke u bazuar në qëllimin e VSM-së, që përkon edhe me qëllimin e mbrojtjes mjedisore të vetë HZK-së së Rahovecit, janë përcaktuar qëllimet mjedisore të VSM-së. Edhe qëllimet mjedisore qëndrojnë po njëjloj për planet e niveleve tjera. Për më tepër, këto qëllime janë ndërtuar në përputhje me politikat e strategjitë mjedisore kombëtare, me Planin Hapësinor të Kosovës, si dhe me qëndrimet e sektorëve përkatës (që preken nga objektivat). Për çdo qëllim janë listuar ndikimet e mundshme të planit në mjedis, në rastet kur qëllimet nuk realizohen, nuk respektohen masat zbutëse, eliminuese apo parandaluese të dëmit mjedisor.

Sipas rëndësisë së tyre, qëllimet mund të ndahen në qëllime primare apo globale dhe në qëllime lokale të nivelit komunal. Qëllimet kryesore të shqyrtimit të gjerë që lidhen me këtë plan mund të jetë i definuar si:

Qëllimi Mjedisor 1 (QM1) – Ajri: Përmbushja e objektivave afatmesme për sasitë vjetore të shkarkimeve të ndotësve, sipas kufijve maksimalë e normave të lejuara nga Bashkimi Evropian.

Qëllimi Mjedisor 2 (QM2) – Uji: Zbutja, kufizimi dhe parandalimi i efekteve negative të aktivitetit njerëzor në territorin e bashkisë, mbi burimet dhe trupat ujorë sipërfaqësorë e nëntokësorë, përfshirë ujin e pijshëm, ujërat bregdetare dhe brigjet.

Qëllimi Mjedisor 3 (QM3) – Toka: Mbrojtja dhe përdorimi e menaxhimi i qëndrueshëm i tokës dhe burimeve natyrore të lidhura drejtpërdrejt me të.

Qëllimi Mjedisor 4 (QM4) – Biodiversiteti: Mbrojtja dhe menaxhimi i qëndrueshëm i biodiversitetit në funksion të ruajtjes së ekosistemeve, shërbimeve të tyre dhe garantimit të aftësisë vetëripërtëritëse të mjedisit.

Qëllimi Mjedisor 5 (QM5) – Pyjet: Konservimi, shtimi dhe menaxhimi i qëndrueshëm i pyjeve në funksion të garantimit të aftësisë vetëripërtëritëse të ekosistemit, zbutjes së efekteve të ndryshimeve klimatike dhe ofrimit të një burimi të qëndrueshëm jetese për banorët e zonave rurale.

Qëllimi Mjedisor 6 (QM6) – Peizazhi dhe Ekosistemet: Konservimi dhe menaxhimi inteligjent i peizazhit, si matricë bazë për sigurimin e qëndrueshmërisë së shërbimeve të ekosistemeve.

Qëllimi Mjedisor 7 (QM7) – Ndryshimet klimatike: Realizimi i masave dhe infrastrukturës për të mos kontribuar në ndryshimet klimatike dhe efektin serë, si dhe për të parandaluar, apo zbutur efektet negative nga ndryshimet klimatike, në përmbushje edhe të angazhimeve përkatëse kombëtare.

Qëllimi Mjedisor 8 (QM8) – Trashëgimia kulturore: Konservimi e restaurimi për jetëgjatësi i objekteve dhe zonave historike e të trashëgimisë kulturore e arkeologjike.

Qëllimi Mjedisor 9 (QM9) – Cilësia e jetës: Garantimi i zhvillimit social dhe ekonomik në harmoni me mjedisin dhe burimet natyrore.

- Zhvillimi i mëtejshëm i vlerave, ku të gjithë aktorët e kryera të drejtën e tyre për të ditur, për t'u dëgjuar, për t'u dëgjuar dhe për të ndikuar në vendimet që ndikojnë në



Draft Raporti I VSM-së për Hartën Zonale Komunale të Rahovecit 2024 - 2032

- jetën dhe tendencat e tij. Një nga qëllimet globale është se gjatë zhvillimit dhe implementimit të këtij dokumenti ne kemi pjesëmarrje të cilësisë;
- Zhvillimi i qëndrueshëm, i shpejtë e intensiv dhe ndryshimet në strukturën socio-ekonomik, përfshijnë zhvillimin e barabartë në kuadër të komunës;
 - Për të krijuar kushte për një rritje të përhershme në punësim, eliminimin e varfërisë, luftimin e sëmundjeve, përmirësimin e shëndetit dhe reduktimin e vdekshmërisë së fëmijëve në bazë të standardeve që do të ofrojnë qëllimet themelore të ndryshimit në strukturën sociale-ekonomike, zhvillimi dinamik i ekonomisë dhe nivelit të jetës dhe forcimin e rolit të sektorit privat në socio-zhvillimin ekonomik;
 - Rritja e vazhdueshme e sigurisë në të gjitha dimensionet (krijimi i sigurisë për edukim themelor, siguri sociale dhe fizike, siguri të mjedisit etj.);
 - Zhvillimi i një partneriteti global për zhvillim.

Qëllimet e mësipërme synojnë përmirësimin e cilësisë së jetës në komunë (rritja e sigurisë, shtim i mundësive për mënyrë aktive të jetesës, shtim i sipërfaqeve të gjelbra, përmirësim i cilësisë së ajrit, etj.). Ato duhen shoqëruar me veprime operationale konkrete që çojnë në përmbushjen e objektivave strategjike të planit.

Ndër të tjera, HZK-ja duhet të zbatojë disa parime dhe modele zhvillimi të pranuar gjerësisht, si p.sh. komuna e Rahovecit komunë policentrike, ku qytetari gjen shërbimet pranë vendbanimit të tij dhe nuk ka nevojë të udhëtojë për të siguruar shërbimet veç në qendrën administrative.

HZK-ja parashikon kushte dhe masa zhvillimore për komunën si tërësi vendbanimesh, lagjet, e deri tek zonat e vogla të banimit. Në këtë fazë, me hartimin e HZK, do jepen kufinj të, kriteret, intensitetet, densitetet dhe standardet e parashikuara për tërë komunën, që nënkupton edhe refleksion në çdo vendbanim përmes kushteve zhvillimore dhe masave, dhe më pas puna do vijojë me Planet Rregulluese të Hollësishme të detajojnë zhvillimin për çdo zonë banimi dhe zona tjera. HZK-ja do të përfshijë kushtet zhvillimore dhe masat për menaxhimin e pronës në mënyrë adekuate pa dallime të pronarëve gjatë dhënies së kushteve në zona ndërtimore, gjelbërim etj. Sfidues është fakti nga se në HZK nuk vërehen saktë të specifikuar si zona zhvillimet e reja të infrastrukturës, zonat industriale, etj., të cilat do të analizohej ndikimi i tyre në korridoret e qarkullimit të shtazëve ose a janë marrë masa të duhura për qarkullim natyrorë të shtazëve dhe llojeve bimë nga një habitat në tjetrin, pyllëzimin, ripyllëzimin, krijimin e disa shiritave të gjelbër, tampon zonave, parqeve, etj. Këto zona apo vija të infrastrukturës përmenden vetëm në pjesën strategjike. Një sfidë e veçantë mbetet zbatimi në praktike të këtyre kushteve zhvillimore të HZK-së; për pyllëzim, ripyllëzim, shirita të gjelbër, tampon zona, dhe në përgjithësi shtimin e hapësirave të gjelbra, krijimi i zonave rekreative dhe përmirësimi i treguesve mjedisorë të komunës.

Gjithashtu HZK-ja synon të integrojë dhe përmirësojë situatën aktuale komunale, si p.sh. zgjerimi i vendbanimeve në drejtimin më të favorshëm në kuptimin e shtrirjes në tokë më plleshmëri të dobët dhe me përdorim të përzier.



Draft Raporti I VSM-së për Hartën Zonale Komunale të Rahovecit 2024 - 2032

Një tjetër aspekt mjedisor i HZK-së është masat për rehabilitimin e pikave të nxehta mjedisore (duke mos specifikuar saktë lokacionet e pikave të nxehta mjedisore por kjo është trajtuar si problem).

Në mënyrë të përmbledhur objektivat për mbrojtjen e mjedisit në kuadër të planit mund të përmbledhen si në vijim:

1. Minimizimi i sasisë së gjeneruar të mbetjeve dhe menaxhimi i integruar i tyre;
2. Krijimi i një komune të qëndrueshme dhe të shëndetshme;
3. Identifikimi dhe krijimi i habitateve të reja, dhe korridoreve të gjelbër;
4. Përmirësimi i cilësisë së ajrit, përfshirë reduktimin e zhurmave;
5. Kursimi i energjisë dhe pakësimi i emisioneve të gazeve serrë;
6. Cilësia e ujërave sipërfaqësore në përputhje me kërkesat e legjislacionit të Kosovës dhe Direktivës Kornizë të Ujit të BE-së;
7. Reduktimi i intensitetit të trafikut nëpërmjet promovimit të transportit publik, këmbësor dhe qarkullimit me biçikleta;
8. Shtimi dhe mbrojtja e vlerave kulturore, përfshirë arkeologjike dhe arkitekturore;
9. Konservimi dhe shtimi i zonave dhe elementeve peizazhike;
10. Mbrojtja e mjedisit natyror në pyjet dhe malet;
11. Ripërdorimi i disa tokave të ndotura në vend të tokave të reja.

Projekt raporti përfundimtar

Raporti përfundimtar do të jetë rezultati kryesor raportues i procesit të VSM-së. Pas shqyrtimeve dhe komenteve të komunës, si edhe seancave të dëgjësive me publikun, do shihen pyetjet, komentet apo sugjerimet që dalin gjatë procesit, do u jepet përgjigje dhe do integrohen nëse gjykojnë të drejta, dhe në fund do të prodhohet raporti përfundimtar për miratim nga Komuna dhe Ministria e Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor.

Roli dhe natyra e Hartës Zonale Komunale

Harta Zonale Komunale e Rahovecit është dokument i cili përmes kushteve zhvillimore dhe masave, përcakton drejtimet e zhvillimit të komunës duke marrë parasysh interesat e përbashkëta të banorëve të komunës së Rahovecit, për një mirëqenie dhe një zhvillim ekonomik, duke përmirësuar kualitetin e jetës së banorëve të vet. HZK kujdes të veçantë i kushton vlerave të trashëgimisë kulturore, historike dhe natyrore dhe mbron resurset e këtij territori. Planifikimi hapësinor duhet të ketë rolin udhëheqës në zhvillimin e gjithëmbarshtëm, prandaj ky dokument i HZK përbën udhëzuesin bazë për:

- Identifikimin e lokacioneve me potencial të zhvillimit hapësinor në komunën e Rahovecit;
- Përcaktimin politikave përmes kushteve zhvillimore dhe masat që i jep lidhur me shpërndarjen hapësinore të funksioneve të banimit, industrisë, shërbimeve, turizmit,



Draft Raporti I VSM-së për Hartën Zonale Komunale të Rahovecit 2024 - 2032

zhvillimit rural dhe politikave në mbrojtjen e vlerave të trashëgimive kulturore, historike dhe natyrore;

- Identifikimin e rolit të vendbanimeve kryesore dhe veçanërisht të qytetit të Rahovecit – si qendër administrative - duke kontribuar në zhvillimin të përgjithshëm ekonomik, social dhe mjedisor të kësaj komune.

Harta Zonale Komunale përmes një procesi transparent dhe gjithëpërfshirës të planifikimit të integruar:

- Përcakton mënyrën dhe drejtimet e vendosjes së popullsisë, punësimin dhe shfrytëzimin e resurseve natyrore për t'i shërbyer;
- Orienton dhe lehtëson vendimet politike për investimet publike në infrastrukturë teknike dhe sociale;
- Përkrah zhvillim të balancuar në mes të zonave urbane dhe zonave rurale dhe me shkallë të ndryshme ekonomike;
- Identifikon lokacionet me potencial të zhvillimit hapësinor të komunë.

Kriteret mjedisore që kufizojnë zhvillimin komunal

Më poshtë paraqiten disa kriteret mjedisore që duhet të kufizojnë zhvillimin komunal, të grupuara në katër kategori kryesore, përkatësisht:

1. Kriteret e forta mjedisore-shëndetësore;
2. Kriteret të trashëgimisë kulturore;
3. Kriteret peisazhike; dhe
4. Kriteret inxhinierike dhe të infrastrukturës.

Kriteret të forta mjedisore-shëndetësore

Këto kategori kriteresh përcaktojnë zonat e përjashtuara nga zhvillimi komunal. Kriteret e forta përfshijnë (I) zona me vlera të veçanta mjedisore (p.sh. zonat e mbrojtura të natyrës), (II) zona të rrezikshme për zhvillim, dhe (III) zona të ndotura të njohura si “hot-spote” mjedisore (p.sh. mbetje kimike).

(I) Zonat me vlera të veçanta mjedisore përfshijnë:

- Peizazhet specifike, një fenomen natyror me rëndësi të jashtëzakonshme;
- Gryka e lumit Drini i Bardhë – monument i natyrës me vlera gjeomorfologjike, hidrologjike dhe botanike;
- Zonat përgjatë lumenjve dhe disa rrjedhave tjera të identifikuara si biokoridore kryesore dhe sekondare;
- Kaptazhat e burimeve ujore në të gjithë komunën;

Nuk lejohen ndërtimet në zonat e mësipërme që bartin vlera të veçanta mjedisore.

(II) Zonat e rrezikshme për zhvillim përfshijnë:

- Shtretërit e lumenjve dhe pjesët buferike rreth tyre;
- Basenet nëntokësore ujëmbajtëse;



Draft Raporti I VSM-së për Hartën Zonale Komunale të Rahovecit 2024 - 2032

- Zonat me pjerrësi më të madhe së 15-20%.

Nuk lejohen ndërtimet në (apo pranë) shtretërve të lumenjve pasi ndërtimet mund të jenë në zonën e përmbytjeve (qoftë dhe shumë të rralla), mund të shkaktojnë erozion të brigjeve, si dhe të cenojnë regjimin hidrologjik të sistemit ujor.

Në mënyrë të ngjashme, nuk lejohen ndërtimet në zonat me pjerrësi të madhe, pasi në mjedis argjilor këto ndërtime mund të shkaktojnë (ose përkeqësojnë) situatë erozive të kodrave dhe janë një rrezik publik i përhershëm. Në këtë fazë të Planit Zhvillimor Komunal është vështirë të përcaktohen me detaje këto zona, por gjatë hartimit të këtij plani është punuar një plan me pjerrtësi dhe gjatë zhvillimeve të ardhshme mund të punohet me informata tjera dhe të shfrytëzohet si bazë për Plane Rregulluese dhe projekte tjera.

(III) Zona të ndotura të njohura si “hot-spote” mjedisore përfshijnë:

- Deponitë e egra përgjatë lumenjve dhe kanalizimet që derdhen drejtpërdrejtë në lumenj;
- Vendet e goditura me uranium të varfëruar në komunën e Rahovecit sipas Departament for Public Information of The United Nations (UNDPI) janë dy lokacione të prekura me uranium të varfëruar, përkatësisht kemi dy raste të ZmSh-H-së
- Therrtore;
- Ndërmarrje të riparimit të automjeteve;
- Deponitë e veturave “varrezat e veturave”.

Këto zona duhet të jenë objekte të studimeve për vlerësimin e situatës mjedisore mbi bazën e të cilit do të mund të gjykohej mbi nivelin e ndotjes së ujit dhe tokës dhe masat eventuale që duhen ndërmarrë për rehabilitim.

Kritere të trashëgimisë kulturore

Komuna e Rahovecit ka objekte të trashëgimisë kulturore që duhen ruajtur për vlerat e tyre kulturore dhe potencialin turistik në të cilat nuk duhet të lejohet zhvillimi i pakontrolluar.

Vlerat e trashëgimisë kulturore duhen të konsiderohen rast pas rasti me qëllim rinovimin e objekteve në funksion të vlerës së tyre tradicionale, zhvillimin e qëndrueshëm në përputhje me funksionin e tyre kryesor.

Lista e monumenteve të kulturës do duhet rishikuar dhe lehtësuar ndjeshëm. Disa prej monumenteve të kulturës janë cenuar, tjetërsuar apo zhdukur. Disa prej monumenteve kanë qenë shpallur për motive qartësisht politike dhe lista duhet avancuar.

Ka disa zona tradicionale me vlere konservimi që mund të mbrohen. Duke pasur vlera të ndërtimit tradicional, këto zona turistike duhet ruajtur me karakter të veçantë.

Kriteret peizazhike

Kjo komunë ka vlera të larta peizazhike të llojeve të ndryshme, si peizazhe që krijojnë pyjet dhe malet që shtrihen në jug, livadhet dhe fushat e mbjella përgjatë luginave të lumenjve. Kriteret peizazhike janë vështirë për t'u përcaktuar pasi duhen konsideruar rast pas rasti në bashkëpunim dhe pajtueshmëri me institucionet tjera.

Zona me vlera të larta peizazhike në të cilat nuk duhet të lejohet ndërtimi përfshijnë:



- Lumi Drini i Bardhë në pjesën më të madhe të segmentit që përshkon, i pasur me peizazhe atraktive;
- Peizazhe malore dhe kodrinoro-malore;
- Zonat përreth monumenteve të natyrës.

Bukuria e peizazhit është pasuri për turizmin. Për t'i mbrojtur sa më mirë, intervenimet antropogjene në pikat skenike - atraktive, duhet të minimizohen, posaçërisht, në zonat e dedikuara për zhvillimin e turizmit. Shkaktarët kryesorë të degradimit të peizazhit janë minierat sipërfaqësore (gurëthyesit), djegia e pyjeve dhe prerja e pakontrolluar e tyre.

Duke pasur parasysh se Ligji për Planifikimin Hapësinor ngarkon komunat me përgatitjen e planeve hapësinore, ndërkohë që Rahoveci edhe se ka përgatit këtë plan, duhet të gjejë mirëkuptim dhe bashkëpunim me institucionet tjera kompetente dhe akterët tjerë për nevojën e mos lejimit të ndërtimeve në këto zona, qofte duke e sanksionuar këtë edhe me akt-normativ.

PARIME, QËLLIME DHE KRITERE MJEDISORE QË KUFIZOJNË ZHVILLIMIN KOMUNAL

Ky kapitull paraqet parimet për planifikimin hapësinor të qëndrueshëm, objektivat strategjike dhe veprime operationale në kuadër të hartimit të HZK-së. Më tej paraqiten edhe kriteret mjedisore që kufizojnë zhvillimin komunal në vendbanime të ndryshme të komunës dhe pjesë të caktuara të qytetit.

Parimet e përgjithshme për planifikim hapësinor

Parimet e përgjithshme për planifikimin hapësinor janë një tërësi rregullash të bazuara mbi eksperiencat ndërkombëtare, të cilat shkurtimisht mund të përmbledhen në dhjetë pika si më poshtë:

1. Nxitja e zhvillimit të qëndrueshëm;
2. Parandalimi i ndikimit të dëmshëm në mjedisin natyror;
3. Ruajtja e tipareve karakteristike natyrore, peizazhore, të florës e faunës;
4. Zhvillim ekologjikisht i shëndetshëm, ruajtje e korridoreve ekologjike për të garantuar mbrojtjen e habitateve dhe komunikimin e habitateve mes veti;
5. Marrja e masave parandaluese dhe rigjenerimi i mjediseve natyrore;
6. Përfshirja e parimeve të tilla si „ndotësi paguan”;
7. Përdorimi i teknikave dhe metodave më të mira për mbrojtjen e mjedisit;
8. Përdorimi i teknologjisë më të mirë të disponueshme bazuar në ndikimin minimal, ndërtimin pa ndotje dhe përgatitjen e sheshit;
9. Informimi i publikut, përfshirja e komunitetit në vendimmarrje dhe akses i publikut në informacion; dhe
10. Bashkëpunim ndërkombëtar.



Draft Raporti I VSM-së për Hartën Zonale Komunale të Rahovecit 2024 - 2032

Ne kuadër të hartimit të HZK-së, parimet e mësipërme përkthehen në përparësitë e mëposhtme (siç janë paraqitur edhe në këtë material):

- Densifikim përmes kushteve zhvillimore përpara shtrirjes, me qëllim përdorimin e tokës në vendbanime në mënyrë më efektive dhe ngadalësimin e shpërndarjes së disa vendbanimeve përtej kufinjve të planifikuar;
- Strukturimi dhe ristrukturimi i zhvillimit koherent të vendbanimeve – kjo synon kryesisht të krijojë një përdorim më të efektshëm të tokës;
- Krijimi i rrugëve të reja brenda strukturës së vendbanimeve – aksesin nëpër vendbanime dhe komuna fqinje është një faktor madhor për udhëheqjen e zhvillimit;
- Rehabilitimi i tokës bujqësore;
- Rihzhvillimi i pyjeve ekzistuese, pyllëzime të reja;
- Ruajtja e trashëgimisë kulturore, historike dhe natyrore;
- Ruajtja e shumëllojshmërisë së aktiviteteve dhe përdorimeve nëpër vendbanime;
- Zgjerimi i zonave të banimit atje ku kushtet janë të favorshme.

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR I KOMPONENTËVE KRYESOR MEDISOR

HZK është zhvilluar duke u bazuar në principet e mëposhtme. Ato janë principe të përgjithshme që duhet të ndërmerren nga HZK-ja duke u ngritur nga korniza legjislative e një niveli më të lartë dhe Planin Hapësinor të Kosovës (zhvillim i qëndrueshëm dhe kohezion social). Rahoveci si shumica e qyteteve të tjera, përballë me një sërë problemesh mjedisore, si cilësia e dobët e ajrit, nivel i lartë i trafikut, nivel i lartë i zhurmës së ambientit, mjedis i ndërtuar me cilësi të ulët, toka të braktisura, shtrirje të gjerë urbane, trajtimi i mbeturinave e kanalizimeve, etj. Këto probleme lidhen me një zhvillim urban që nuk është i orientuar drejt ruajtjes së mjedisit. Principet e përgjithshme për zhvillimin dhe mbrojtjen, ofrojnë një kornizë direktivash të cilat vijnë nga një planifikim i rëndësishëm dhe dokumente zhvillimore në nivelin vendor, europian dhe botëror:

- Ligjet dhe udhëzimet administrative të planifikimit hapësinor;
- Planin Hapësinor të Kosovës 2010-2020;
- Principet udhëzuese për zhvillim të qëndrueshëm të BE-së (nga strategjia tematike për direktivat mjedisore urbane për qytetet e së nesërme);
- Principet për zhvillim të qëndrueshëm – Agjenda 21, për kundërshtimin e aspekteve negative të listuara më lartë, janë listuar më poshtë disa principe të rëndësishme për HZK të Rahovecit.

Elementet e përfshira në VSM	Kategoritë e përdorura gjatë VSM
Biodiversiteti, bota bimore dhe shtazore	Ruajtja e biodiversitetit dhe natyrës (përfshirë botën bimore dhe shtazore, dhe funksionimin e



Draft Raporti I VSM-së për Hartën Zonale Komunale të Rahovecit 2024 - 2032

	ekosistemeve)
Popullsia	Popullsia (efektet socio-ekonomike dhe qasja)
Shëndeti i popullsisë	Shëndeti i popullsisë
Toka	Toka (shfrytëzimi i tokës, zona të rëndësishme gjeologjike, ndotja e tokës)
Uji	Burimet dhe cilësia e ujit (ujërat sipërfaqësor dhe ujërat nëntokësor)
Ajri	Cilësia e ajrit
Faktorët klimatik	Ndryshim i klimës (emetimet e gazeve serrë, efektet e parashikuara nga ndryshimi i klimës - përmblytjet dhe aftësitë për adaptim
Asetet materiale dhe energjia	Menaxhimi i mbeturinave, mineraleve & energjisë
Trashëgimia kulturore, arkeologjike dhe arkitektonike	Trashëgimia kulturore (përfshirë trashëgiminë arkologjike dhe arkitektonike)
Peizazhi	Peizazhi dhe pamja e qytetit

Tabela 13 Elementet e përfshira në VSM

Për të ruajtur tokën bujqësore dhe për një përdorim sa më racional të territorit dhe mbrojtjes së burimeve, HZK duhet të synojë për një zhvillim, kompakt me dendësi më të lartë të zënies së tokave. Përdorimi i përzier, densifikimi dhe kontrolli shtrirjes urbane, janë tri çështjet kryesore që duhet të frymëzojnë HZK-në: më shumë ndërtesa, banorë, dyqane, dhe shërbime pranë njëra tjetrës që e lehtësojnë të ecurit, për të mundësuar një përdorim më efikas të shërbimeve dhe burimeve, dhe për të krijuar një vend më të përshtatshëm dhe kënaqshëm për të jetuar. Një qytet kompakt është një qytet që konsumon më pak burime dhe mund të zbatojë sisteme të transportit në mënyrë më efektive me një kosto më të ulët.

KUSHTET ZHVILLIMORE të HZK-së KUNDREJT QËLLIMEVE TË VSM-së

VSM-ja si dokument duhet të jetë efektive në mbështetjen e procesit të planifikimit, fokusi i tij duhet ngushtuar, duke identifikuar çështjet specifike mjedisore (në aspektin e problemeve dhe mundësive) të cilat janë të rëndësishme. Problemet paraqesin çështjet kritike të cilat ne dëshirojmë t'i adresojmë dhe përmirësojmë përmes planit. Mundësitë janë elemente të kontekstit mjedisor që mund të përdoren në planin për t'i arritur objektivat e tij, ose për t'i përmirësuar kushtet mjedisore. Një gjë e tillë mundëson identifikimin e objektivave specifike të VSM-së për t'i adresuar çështjet e tilla dhe për t'i përdorur këto objektiva si referencë gjatë hartimit të planit, po ashtu gjatë zbatimit të tij. Qëllimet e VSM-së janë identifikuar duke marrë parasysh edhe objektivat e zhvillimit mjedisor dhe të qëndrueshëm të përcaktuara në ligjet përkatëse dhe veprimet strategjike (shih Kapitullin 2). Objektivi i gjerë i VSM është të integrojë çështjet mjedisore të politikave, planeve dhe programeve në proceset e vendim



Draft Raporti I VSM-së për Hartën Zonale Komunale të Rahovecit 2024 - 2032

marrjes, të tilla që informacioni mjedisor që rrjedhin nga shqyrtimi i politikave të propozuara, planeve, programeve apo projekteve që është përdorur për të mbështetur vendim marrjen. Kushtet zhvillimore dhe masat të paraqitura me HZK mjaftueshëm i trajtojnë mbrojtjen e të gjitha komponenteve mjedisore si dhe mjedisin jetësor dhe shëndetin publik. Kushtet zhvillimore të përgjithshme, masat, zonat mbishtesore dhe brezat mbrojtës të rrugëve, burimeve të ujit dhe zonave të trashëgimisë, parashohin kritere dhe kufizime për ndotjen akustike, për ajrin, ujin, tokën/dherat, biodiversitetin dhe ekosistemet në përgjithësi. Të gjitha këto kushte dhe masa të parapara me HZK janë në harmoni me objektivat e VSM-së të cekura më lartë.

Emërtimi i Zonave	Përmbajtja Zonave (Shfrytëzimi i Planifikuar i	Kodi	Simboli
Zonë banimi	Banim Individual	ZB1	ZB1
	Banim Individual	ZB2	ZB2
	Banim Individual	ZB3	ZB3
	Banim Individual	ZB4	ZB4
	Banim Kolektiv	ZB5	ZB5
Zonë për shfrytëzim të përzier	Shfrytëzim të përzier	ZSHP1	ZSHP1
	Shfrytëzim të përzier	ZSHP2	ZSHP2
	Shfrytëzim të përzier	ZSHP3	ZSHP3
	Banim me aktivitete përcjellëse	ZSHP4	ZSHP4
	Banim me aktivitete përcjellëse	ZSHP5	ZSHP5
	Banim me aktivitete përcjellëse	ZSHP6	ZSHP6
	Banim me aktivitete përcjellëse	ZSHP7	ZSHP7
Zonë industriale	Zonë Industriale	ZI1	ZI1
Zonë komerciale	Afarizëm tregti-Biznese	ZK1	ZK1
	Afarizëm tregti-Biznese	ZK2	ZK2
	Treg	ZK3	ZK3
	Pompë Benzine	ZK4	ZK4
Zonë e shërbimeve	Varrezat	ZSH1	ZSH1
	Shkollë Fillore	ZSH2	ZSH2
	Shkollë Mesme	ZSH3	ZSH3
	Religjion	ZSH4	ZSH4
	QKMF	ZSH5	ZSH5
	Çerdhe	ZSH6	ZSH6
	Qendër për të moshuar	ZSH7	ZSH7
	Kulturë	ZSH8	ZSH8
	Institucione	ZSH9	ZSH9
	Infrastrukturë bazene ujore	ZSH11	ZSH11
Zonë rekreative-turistike	Park/shesh	ZrT1	ZrT1
	Sport/rekreim	ZrT2	ZrT2
	Hapësirë e gjelbërt	ZrT3	ZrT3
Zonë e komunikacionit-transportit	Autoudhë	ZKT	ZKT
	Hekurudhë	ZKT	ZKT



Draft Raporti I VSM-së për Hartën Zonale Komunale të Rahovecit 2024 - 2032

	Korridoret e mbrojtura	ZKT	ZKT
Zonë e mbrojtur	Peizazhi i Mbrojtur	ZM	ZM
Zonë bujqësore	Bujqësi	Zb	Zb
Zonë pyjore	Zonë pyjore	ZP	ZP
Sipërfaqe ujore	Lumë	SU	SU1
Sipërfaqe ujore	Moqal	SU	SU2
Zonë e mbrojtur arkeologjike historike	Zona Arkeologjike dhe arkitektonike	ZmaH	ZmaH
Zonë-minierë sipërfaqësore	Minierë/gurore	ZmS	ZmS

Tabela 14 Lista e zonave bazë

Prodhim primar	ZB1	ZB2	ZB3	ZB4	ZB5		
Bujqësi	LV,N	LV,N	LV,N	LV,N	LV,N	1.1.2	1.1.1
Pylltari	N	N	N	N	N		
Minierë dhe gurore	N	N	N	N	N		
Akuakulturë dhe peshkim	LV,N	LV,N	LV,N	LV,N	LV,N	1.4.2	1.4.1
Prodhimtari parësore tjetër	N	N	N	N	N		
Prodhim dytësor							
Industri e lëndës së parë	N	N	N	N	N		
Industri e prodhimeve të rënda	N	N	N	N	N		
Industri e prodhimeve të lehta	N	N	N	N	N		
Prodhim i energjisë	N	N	N	N	N		
Prodhim tjetër dytësorë	N	N	N	N	N		
Prodhim tretësor							
Shërbim tregtar	LD, LV,N	LD, LV,N	LD, LV,N	LD, LV,N	LD, LV,N	3.1.2/3	3.1.1
Shërbim profesional financiar dhe i informacionit	LV	LV	LV	LV	LV	3.2.1-3.2.5	
Shërbim i komunitetit	LD, LV	LD, LV	LD, LV	LD, LV	LD, LV	3.3.1	
Shërbim kulturor, argëtues dhe rekreativ	LD,N	LD,N	LD,N	LD,N	LD,N		3.4.2
Shërbim tjetër	LD	LD	LD	LD	LD		
Rrjetet e transportit, logjistikës dhe infrastrukturës publike							
Rrjetet e transportit	LD,N	LD,N	LD,N	LD,N	LD,N		4.1.3/4
Shërbim i logjistikës dhe magazinimit	N	N	N	N	N		
Shërbim publik	LV	LV	LV	LV	LV	4.3.1-4.3.4	
Banim							
Banim i përhershëm	L	L	L	L	L		
Banim me funksione të tjera në pajtueshmëri	LD	LD	LD	LD	LD		



Draft Raporti I VSM-së për Hartën Zonale Komunale të Rahovecit 2024 - 2032

Banim tjetër	LV	LV	LV	LV	LV	5.3	
Shfrytëzim tjetër							
Tokë kalimtare	LP	LP	LP	LP	LP		
Tokë e braktisur	LP	LP	LP	LP	LP		
Tokë natyrore e cila nuk është nën ndonjë shfrytëzim tjetër ekonomik	LP	LP	LP	LP	LP		
Hapësirë në të cilën të gjitha shfrytëzimet janë të lejuara	LP	LP	LP	LP	LP		
Hapësirë pa ndonjë shfrytëzim të specifikuar apo të planifikuar	N	N	N	N	N		
Hapësirë me shfrytëzim të panjohur	N	N	N	N	N		
L-Lejuar; LD-Lejuar Dytësore; LV-Lejuar e Veçantë; LP-Lejuar e Përkohshme dhe N-Ndalar							

Tabela 15 Kushtet zhvillimore për zonat e banimit individual

Lloji i funksioneve dhe aktiviteteve	Kushtet e shfrytëzimit				Hilucs3	
Hilucs2	ZB6	ZB7	ZB8	ZB9	LV	N
Prodhim primar						
Bujqësi	N	N	N	N		
Pylltari	N	N	N	N		
Minierë dhe gurore	N	N	N	N		
Akuakulturë dhe peshkim	N	N	N	N		
Prodhimtari parësor tjetër	N	N	N	N		
Prodhim dytësor						
Industri e lëndës së parë	N	N	N	N		
Industri e prodhimeve të rënda	N	N	N	N		
Industri e prodhimeve të lehta	N	N	N	N		
Prodhim i energjisë	N	N	N	N		
Prodhim tjetër dytësorë	N	N	N	N		
Prodhim tretësor						
Shërbim tregtar	LD, LV, N	LD, LV, N	LD, LV, N	LD, LV, N		
Shërbim profesional financiar dhe i informacionit	LV	LV	LV	LV		
Shërbim i komunitetit	LD, LV	LD, LV	LD, LV	LD, LV		
Shërbim kulturor, argëtues dhe rekreativ	LD, N	LD, N	LD, N	LD, N		
Shërbim tjetër	LD	LD	LD	LD		
Rrjetet e transportit, logjistikës dhe infrastrukturës publike						
Rrjetet e transportit	LD, N	LD, N	LD, N	LD, N		
Shërbim i logjistikës dhe magazinimit	N	N	N	N		
Shërbim publik	LV	LV	LV	LV		



Draft Raporti I VSM-së për Hartën Zonale Komunale të Rahovecit 2024 - 2032

Banim					
Banim i përhershëm	L	L	L	L	
Banim me funksione të tjera në pajtueshmëri	LD	LD	LD	LD	
Banim tjetër	N	N	N	N	
Shfrytëzim tjetër					
Tokë kalimtare	LP	LP	LP	LP	
Tokë e braktisur	LP	LP	LP	LP	
Tokë natyrore e cila nuk është nën ndonjë shfrytëzim tjetër ekonomik	LP	LP	LP	LP	
Hapësirë në të cilën të gjitha shfrytëzimet janë të lejuara	LP	LP	LP	LP	
Hapësirë pa ndonjë shfrytëzim të specifikuar apo të planifikuar	N	N	N	N	
Hapësirë me shfrytëzim të panjohur	N	N	N	N	
L-Lejuar; LD-Lejuar Dytësore; LV-Lejuar e Veçantë; LP-Lejuar e Përkohshme dhe N-Ndaluar					

Tabela 16 Kushtet e zhvillimit për zonat e banimit kolektiv

HZK-ja duke u bazuar edhe në PZHK, ka dhënë një listë të zonave të cilat janë formuar duke precizuar në mënyrë të saktë zonat sipas Udhëzimit Administrativ për Normat Teknike të Planifikimit Hapësinor.

Të dhënat e Rahovecit janë strukturuar sipas grupimit tematik të emrave dhe temave të direktivës INSPIRE si në vijim:

1. Grupimi statistikor, do të përmban informata për njësitë statistikore, shpërndarjen e popullsisë, shëndetin e njeriut dhe sigurinë;
2. Grupimi atmosferik, do të përmban informata për kushtet atmosferike dhe të dhënat meteorologjike gjeografike;
3. Grupimi sipas shkencës së tokës, do të përmban informata gjeologjike, pedologjike, zonat me rreziqe natyrore, burimet minerale, burimet energjetike;
4. Grupimi sipas mbulueshmërisë dhe shfrytëzimit të tokës do të përmbajë informata për gjendjen e mbulueshmërisë dhe shfrytëzimit të tokës sipas klasifikimit Corine CLC, HILUCS dhe HRSCL;
5. Grupimi sipas hipsometrisë (MDR), do të përmbajë imazheve ajrore, modelin digjital relievor, sistemeve referuese koordinative dhe rrjetit gjeografik;
6. Grupimi sipas monitorimit dhe vëzhgimeve mjedisore, do të përmbajë informata për pajisjet mjedisore të monitorimit, vëzhgimit dhe matjeve;
7. Grupimi sipas biodiversitetit dhe menaxhimit të zonave të mbrojtura, do të përmban informata për zonat e mbrojtura, menaxhimin e zonave / kufizimin / rregullimi i zonave dhe njësitë raportuese, habitatet dhe biotopet, shpërndarja e specieve, rajonet bio-gjeografike;



Draft Raporti I VSM-së për Hartën Zonale Komunale të Rahovecit 2024 - 2032



8. Grupimi sipas ndërtesave, shërbimeve komunale dhe shërbimeve publike do të përmbaj informata lidhur me infrastrukturën e publike; dhe
9. Të dhënat topografike dhe referencat kadastrale, do të përmban informata për hidrografinë, emrat gjeografik, njësitë administrative, parcelat kadastrale, adresat, ndërtesat dhe rrjetet e transportit.

Zonat mbishtresore	Kodi
Zonë seizmike	ZmSh-A
Zonë e vërshimeve	ZmSh-B
Zonë e akuifereve	ZmSh-C
Zonë e pasurive minerare	ZmSh-D
Zonë mbishtresore arkeologjike	ZmSh-E
Zonë e trashëgimisë natyrore	ZmSh-G
Zonë me uranium të varfëruar	ZmSh-H

Tabela 17 Lista e zonave mbishtresore

HZK, zonat mbishtresore i ka përdorur për vendosjen e kushteve zhvillimore më strikte, dhe masave mbrojtëse shtesë në disa hapësira specifike gjeografike. Për definimin e zonave mbishtresore, janë analizuar nevojat për:

- Përcaktimin e masave mbrojtëse për resurset kulturore, ekonomike, turistike dhe bujqësore, të cilat nuk janë adresuar me zonën bazë;
- Përcaktimin e masave mbrojtëse dhe parandaluese për Sipërfaqet e Mbrojtura, Zonat e Veçanta, Zonat e Veçanta të Mbrojtura dhe Zonat Mbrojtëse;
- Përcaktimin e masave mbrojtëse për resurset lokale natyrore: sipërfaqeve ujore, klimës, pyjeve, etj., të cilat nuk janë adresuar me zonën bazë;
- Përcaktimin e masave mbrojtëse për minimizimin e ndikimeve në mjedis si ndotja e ajrit, nivelet shqetësuese të zhurmës, etj.;
- Përcaktimin e masave mbrojtëse dhe parandaluese për sipërfaqet me rrezikshmëri.

Gjatë analizës së hollësishme është konstatuar se zona sizmike, zona e vërshimeve, zona e mihjeve dhe disa zona tjera brenda territorit të komunës së Rahovecit, të pasura me pasuri nëntokësore, plotësojnë kushtet e trajtimit si zona mbishtresore.



MASAT E NEVOJSHME NË HZK PËR MBROJTJEN E MJEDISIT

Në analizën e terrenit është vërejtur se në Rahovec, kemi problem me shtrirje shumë të shpërndarë dhe lineare, sidomos përgjatë rrugës të ndërtimeve, të cilat më tutje paraqesin problem në ofrimin e infrastrukturës dhe elementeve tjera urbane. Cilësohet si problem me përmasa serioze zgjerimi i tokës ndërtimore në mënyrë spontane, zënia e tokës bujqësore për qëllime ndërtimi, sidomos në zonat përgjatë magjistrave.

Harta e shfrytëzimit të planifikuar të tokës tregon destinimin për përdorim të tokës deri në vitin 2028. Këtu prezantohen edhe kufinj të rinj ndërtimor, kushtet zhvillimor të përgjithshme dhe masat tjera për zhvillim. Kjo do të sjellë humbjen e mëtejshme të tokës bujqësore, por njëkohësisht do të sigurojë ruajtjen e pjesës së konsiderueshme të tokës pjellore, tokës së pasur me resurse dhe pyjeve. Kemi të prezantuar edhe zonat e shënuara me ngjyrë e cila potencialisht mund të paraqesin pikat e nehta mjedisore.

Konfliktet e mundshme për hapësira mund të adresohen vetëm nëpërmjet zbatimit më të mirë të këtyre planeve. Masa e parë duhet të jetë arritja e një marrëveshjeje për mbrojtjen e këtyre zonave, e cila duhet të ndiqet nga plane rregulluese dhe tjera për komunën, të cilat do të vireshin më pas në zbatim. Kjo është një sfidë e madhe për qeverinë komunale. Gjatë procesit të hartimit janë organizuar takimet me komunitetin për të filluar këtë proces.

Zhvillimi dhe rritja e Rahovecit besohet se do të vazhdojë, e në fakt, sa më shumë sukses ekonomik të prodhojë Rahoveci, aq më shumë do të përshpejtohet rritja e saj. Kjo do të ishte e dëshirueshme dhe është në të mirë të Kosovës, duke supozuar se realizohen investimet në infrastrukturën mjedisore dhe menaxhimi efektiv komunal. Komuna e Rahovecit me kushte zhvillimore nga HZK, zgjerimin e kufinjve ndërtimor, kapaciteteve turistike, etj., ka mundësi të akomodojë një numër shumë më të madh të popullsisë. Burimet ujore nuk janë të mjaftueshme. Kapaciteti mjedisor mbajtës nuk përbën problem. Problem përbën menaxhimi dhe planifikimi urban jo-efektiv dhe nevoja për financime të mëdha në infrastrukturën mjedisore. Plani i njeh këto probleme dhe përpaket në mënyrë realiste të punojë brenda këtyre kufizimeve.

Ndikimi në klimë

Komuna e Rahovecit vlerësohet se nuk ka indikacione se me aktivitetin aktual dhe atë që do të ketë në perspektivë, të ndikoj në klimën globale, pasi që komuna e Rahovecit përpos disa industrive përpunuese të vogla, nuk ka ndonjë industri apo objekt industrial që do të emitonte gazra të serrës në atë masë sa të ketë ndikim në klimën globale. Ndërsa si komunë është nën ndikim të ndotjes së ajrit nga komunat tjera dhe nga ndotja globale. Është e rëndësishme që të bëhen studime për të vlerësuar rritjen e temperaturës dhe faktorëve tjerë klimatik. Megjithatë komunikacioni hekurudhor dhe ai rrugor sidomos tani me ndërtimin e autostradave në mënyrë të pashmangshme do të shkaktojë një ndikim në mikroklimën rajonale duke ndikuar edhe në ngritjen e temperaturave dhe praninë e ndotësve në ajër, ujë dhe tokë.



Draft Raporti I VSM-së për Hartën Zonale Komunale të Rahovecit 2024 - 2032

Mbrojtja e pyjeve, zonave të gjelbra ekzistuese dhe zhvillimi i zonave të reja

Destinimet për shfrytëzimin e planifikuar të tokës të propozuara nga PZHK, dhe kushteve zhvillimore nga HZK, krijojnë mundësinë për struktura të reja të pyjeve, për përdorime të ndryshme, kështu duke krijuar edhe habitate natyrore dhe mjedise atraktive. Komuna në kuadër të zbatimit të planit të ketë prioritet projektet si:

- Projekte pyllëzimi konform HZK-së;
- Projekte ripyllëzimi dhe mirëmbajtje konform planit;
- Numrin e këtyre strukturave që do të lejohen dhe ku (apo nuk do të lejohet) ngritja e tyre;
- Projekte për ndërtim të infrastrukturës si rrugët malore, meliorim dhe drenazhim për pyjet, etj.
- Arkitekturën e tyre për të siguruar harmoninë vizuale me mjedisin rrethues.

Cilësia e ajrit

Industria e pa zhvilluar ka ndikuar pozitivisht në cilësinë e ajrit, ndërkohë që zhvillime tjera pas luftës në Kosovë si komunikacioni, djegia e pa kontrolluar e mbeturinave, djegiet e biomasës, përdorimi i gazrave azotike kohët e fundit në vend të karburanteve, ndikojnë drejtpërdrejtë në cilësinë e ajrit në hapësira të ngushta si fshatrat pranë luginave, ku lëvizjet e masave të ajrit janë të vogla. Zhvillimet ekonomike dhe sociale pas luftës veçanërisht rritja e numrit të automjeteve kur dihet se pjesa më e madhe e tyre janë të stërvjetruara të viteve të 80-ta, po ashtu edhe veprimtarive ndërtuese kanë shkaktuar një ndotje të ajrit në Komunë. Në mënyrë të përmblodhur po rendisim disa nën-faktorë të cilat kanë ndikim në cilësinë e ajrit në komunën e Rahovecit:

- Komunikacioni hekurudhor;
- Rritja e lartë dhe përdorimi i shpeshtë i makinave private;
- Shumica e këtyre automjeteve janë më shumë se 15 vjeçare dhe nuk janë në përputhje me Euro I apo II;
- Edhe pse të vjetër gjendja teknike e tyre jo e mirë, duke liruar gazra dyfish më shumë se normal;
- Gati të gjitha objektet përdorin ngrohje individuale me dru dhe forma tjera të djegies;
- Një pjesë e madhe e tyre punojnë me naftë dhe me plin;
- Nga të gjitha rrugët që kalojnë nëpër territor të komunës së Rahovecit, shumica janë të asfaltuar;
- Djegiet e mbeturinave në deponi të egra;
- Djegiet e pyjeve dhe mbetjeve të biomasës.

Një tjetër problem që lidhet me cilësinë e ajrit është edhe cilësia e karburanteve që përdorin automjetet. Shumë gjeneratorë me naftë që përdoren për të kompensuar ndërprerjet e energjisë janë gjithashtu kontribues të cilësisë së ajrit, mbasi punojnë me naftë të cilësisë së dobët.



Draft Raporti I VSM-së për Hartën Zonale Komunale të Rahovecit 2024 - 2032

Megjithatë lidhur me këta të fundit, ndikimi i tyre në cilësinë e ajrit të komunës së Rahovecit është minimal.

Rrezatimi jonizues dhe jo-jonizues

Rrezatimi në përgjithësi nuk është trajtuar fare, ndërkohë që është fushë mjaft komplekse dhe që duhet të trajtohet gjatë hartimit të planeve në përgjithësi. Në këto zona është e nevojshme:

- Identifikimi i lokacionit të saktë të goditjes me armë, me përmbajtje të uranimit të varfëruar;
- Studime të fushës përkatëse, në mënyrë që të vërtetohet saktësisht zona e ndikimit apo e kërcënimit nga rrezatimi;
- Ndalimi i aktiviteteve që rrezikojnë jetën dhe shëndetin e qytetarëve në rreze prej më së paku 500 m nga lokacioni i godituar, përveç nëse rezultatet e studimit rekomandojnë masa ndryshe.

Në komunën e Rahovecit SIPAS Departament for Public Information of The United Nations-UNDPI janë dy lokacione të prekura me uranium të varfëruar, përkatësisht kemi dy raste të ZmSh-H së.

Rrugët e propozuara

Rrugët kryesisht janë të propozuara nga PZHK, PZHU dhe PRRU, kurse Harta Zonale Komunale jep kushtet për zhvillimin e rrugëve dhe ndërtimin e tyre. HZK propozon një kategorizim të rrugëve lokale dhe ndryshim ose zgjerim të traseve të disa rrugëve regjionale dhe magjistrave. Gjithashtu ajo propozon unazën e jashtme komunale dhe unazën urbane, përcakton brezat mbrojtës rrugor dhe hekurudhor. Komuna e Rahovecit është një territor tranzit në mes të qendrave nacionale, ku vjen në shprehje edhe infrastruktura tjetër e cila diktohet nga niveli nacional dhe e cila ka ndikimin më të lartë mjedisor. Me probleme të përafërta përballen edhe rrugë të tjera të propozuara, të cilat kalojnë nëpër zona të gjelbra, për të cilat propozohen masat adekuate për ruajtjen e tyre.

Ndikimi i HZK-së në ekosistemet natyrore

Në disa zhvillime të planifikuara, ka disa ndikime të cilat janë të kthyeshme dhe të riparueshme. Në HZK janë propozuar masat kundër zhurmës dhe ndotjes, në pjesët me ndjeshmëri të lartë të ekosistemeve. Ekosistemet ku atakohen janë ekosisteme pyjore dhe në disa pjesë ekosisteme lumore, por që ndikimi nuk vlerësohet të jetë shumë i madh.

Efektet kumulative

VSM-ja nuk do të kufizohet vetëm në analizën e elementeve individuale të planit, por duhet të bëjë gjithashtu edhe një vlerësim të përgjithshëm në vazhden e të gjitha aktiviteteve dhe politikave të cilat përfshihen në HZK.

Në këtë raport, ndikimet mjedisore kumulative, përcaktohen si një kombinim i ndikimeve të zbatimit të veprimeve të planit në aspekte të ndryshme të mjedisit. Gjatë implementimit të zhvillimeve të planifikuara, ndikimet mjedisore kumulative variojnë sipas aspekteve



Draft Raporti I VSM-së për Hartën Zonale Komunale të Rahovecit 2024 - 2032

individuale të mjedisit. Kur vlerësohen ndikimet mbi tokën, ajrin, faktorët klimatik, biodiversitetin, efektet kumulative të zbatimit të veprimeve të HZK-së shprehen si shuma e efekteve të të gjitha masave, si të tilla në vlerësimin e efekteve kumulative mbi:

- Ajrin, shkarkimet e ndotësve që pasojnë me zbatimin e masave;
- Burimet natyrore si burimet ujore, minerale dhe resurseve tjera të cilat kombinohen;
- Fragmentimin e tokës me integrimin e strukturave të infrastrukturës së re që kombinohen si efekte;
- Faktorët klimatik, shkarkimet e gazeve serrë që pasojnë me zbatimin e masave që kombinohen.

Nga aspekti i ndikimeve mbi ajrin dhe faktorët klimatik, efektet kumulative si shumë e efekteve të të gjitha veprimeve të HZK-së, janë të rëndësishme për realizimin e objektivave mjedisore:

- Shkarkimet limite të ndotësve;
- Menaxhimin e mbetjeve inerte; dhe
- Sasia vjetore më e lartë e shkarkimit të gazeve serrë.

Në vlerësimin e ndikimeve mbi ujin, natyrën, trashëgiminë kulturore dhe peizazhin, efekteve kumulative, zakonisht nuk mund të shprehen si një shumë e efekteve të të gjithë veprimeve për të arritur zhvillimet përmes kushteve zhvillimore në HZK. Kur vlerësohen efektet kumulative në aspektet e përmendura më sipër, karakteristikat e një ndikimi individual që kontribuon në efektet kumulative janë shumë të rëndësishme. Këto janë përgjithësisht karakteristika në të cilat ndikimet ndryshojnë nga njëri-tjetri sipas vendit (ndikim direkt dhe në distancë) dhe kohës (afat-shkurtër, afat-mesëm dhe afat-gjatë, përkohësisht dhe permanent) të efekteve.

Nëse vlerësohen efektet mbi shëndetin njerëzor, efektet kumulative të HZK-së shprehen si efekte të kombinuara kumulative dhe zakonisht i referohen:

- Zvogëlimin të ekspozimit në nivelet e tejkaluara të bezdisjes akustike;
- Zvogëlimin të ekspozimit në nivelet e tejkaluara të ajrit të ndotur në mjedis; dhe
- Masat e marrura në HZK që lehtësojnë veprimtari çlodhëse dhe rekreative në një mjedis.

Kur vlerësohen ndikimet mbi popullatën dhe asetet materiale, efektet kumulative të zbatimit të HZK-së shprehen si një kombinim i efekteve të ndryshme që ndikojnë në hapësirën e tyre të jetesës dhe në jetën e tyre. Masat për zhvillimin e kushteve zhvillimore të HZK-së janë pozitive nga aspekti i ndikimeve mbi popullsinë dhe asetet materiale, nëse efektet kumulative të tyre kontribuojnë në arritjen e kohezionit social, sigurinë dhe qëndrueshmërinë.

Në vlerësimin e efekteve kumulative mbi llojllojshmërinë biologjike të llojeve organike në zhvillimet e planifikuara, shprehen si efekte të kombinuara, duke rritur ndikimin në biodiversitet. Me masat e propozuara me HZK, efekti do të jetë më i zbutur deri te efekti pozitiv për biodiversitetin.



**Draft Raporti I VSM-së për Hartën Zonale Komunale të
Rahovecit 2024 - 2032**

Komponentet mjedisore	Elementet e HZK-së					Vlerësimi i efekteve kumulative
	Kushtet zhvillimore për rrugët e planifikuara	Autostradat dhe hekurudha	Kushtet zhvillimore për zonat e planifikuara të ndërtimeve	Kushtet zhvillimore për zonat ekonomike dhe industriale	Kushtet zhvillimore për pyllëzim dhe bujqësi	
Ndryshimet klimatike	0	-	+	0	+	Pa ndonjë efekt domethënës
Ndotja akustike	-	-	+	0	+	Pa ndonjë efekt domethënës
Burimet natyrore	+	0	0	+	+	Pozitive
Toka	+	0	+	-	+	Pozitive
Uji	+	0	+	0	+	Pozitive
Ajri	+	-	+	0	+	Pozitive
Biodiversiteti	0	-	0	0	+	Pa ndonjë efekt domethënës

Tabela 18 Matrica e përmbledhjes së efekteve kumulative të të gjitha elementeve të HZK, në komponentët mjedisor

Tabela e mëposhtme bën një përmbledhje të problemeve mjedisore që janë identifikuar në kapitullin më lartë, dhe të shkallës në të cilën HZK u përgjigjet atyre, duke sugjeruar njëkohësisht edhe masa të tjera për mbrojtjen e mjedisit.



Draft Raporti I VSM-së për Hartën Zonale Komunale të Rahovecit 2024 - 2032



Problemi mjedisor	Shkaqet	Ndikimi në mjedis	Ndikimi në shëndet	Propozimet për kushtet zhvillimore për HZK për destinimet dhe skenarët zhvillimor në PZHK	Ndërhyrje të tjera të propozuara	Masa të tjera të nevojshme
1. Cilësia e ajrit.	Aktiviteti ndërtimor i pakontrolluar; Rrugë të pashtuara; Rritja e shpejtë e numrit të automjeteve; Karburante të cilësisë jo të mirë; Gjeneratorë me naftë; Ngrohjet individuale.	Të gjitha shkaqet e përmendura e ulin cilësinë e ajrit edhe pse kjo komunë është e mbuluar mjaft me vegjetacion.	Nuk ka të dhëna që provojnë këtë lidhje për sëmundjet, apo ndonjë sëmundje tjetër që vjen si rezultat i cilësisë së ajrit.	Propozimet për pyllëzim Propozimet për shirita gjelbërues Propozimet për transportin publik dhe çiklizmit ka si qëllim ngadalësimin e rritjes së numrit të makinave private dhe reduktimin e ndotjes së ajrit të disa zonave të komunës. Rrugët e reja të cilat duhet të lehtësojë trafikun nëpër vendbanime.	Duhet të bëhen studime mbi pyllëzimin; Duhet të bëhen studime mbi transportin; Përdorimi i karburanteve më të pastra (përmbajtje e squfurit të bjerë); Përmirësimet e rrugëve nga Komuna e Rahovecit në bashkëpunim me Ministrinë e Infrastrukturës.	Studim për të përcaktuar ndikimin dhe koston e cilësisë së dëmshme të ajrit në shëndetin publik dhe në ekonominë në tërësi; Përmirësimi i teknikave të ndërtimit për të pakësuar ndotjen; Shtrimi i rrugëve, përmirësimi i trafikut edhe futja e korsive të biçikletave; Edukim më i mirë i publikut mbi shëndetin dhe cilësinë e ajrit; Përmirësimi i furnizimit me energji-zbutja e kërkesës nëpërmjet burimeve alternative të energjisë dhe përdorimit të gjeneratorëve;



Draft Raporti I VSM-së për Hartën Zonale Komunale të Rahovecit 2024 - 2032



						Vendosja e kriterëve strikte për pyllëzimin; Vendosja e kriterëve strikte për cilësinë e zonave të gjelbra (cilësia e mbulesës së tokës, dhe e mbulesës bimore).
2. Cilësi jo e mirë e ujit të lumenjve	Mungesa e trajtimit të ujërave të ndotura fekale dhe mbetjeve industriale që shkaktohet nga mungesa e sistemit të grumbullimit dhe trajtimit adekuat të ujërave të ndotura.	Ndikim në shëndetin e popullatës njerëzore, humbje e florës dhe faunës në ekosisteme ujore (mikrozoobentosit dhe makrozoobentosit); Ndotja e rezervave të ujërave nëntokësorë.	Ndikon në sëmundjet infektive, sëmundjet tjera të cilat lidhen me përdorim të ujit dhe përmes zinxhirit ushqimor.	Skenari i zhvillimit të PZHK në përputhje me studimin e Planit hapësinor të Kosovës. Vendi i identifikuar për impiantin e trajtimit të ujërave të ndotura është në përputhje me Planit hapësinor të Kosovës pjesa e	Përgatitja e Projekteve Sektoriale për Trajtimin e ujërave të zeza të Rahovecit	Zëvendësimi i tubacioneve të vjetra dhe të vogla që do të shoqërohet edhe me minimizimi i rrjedhjeve. Maksimizimi i lidhjeve. Rregullimi i lidhjeve të paligjshme. Reduktimi i përdorimit të gropave septike dhe lidhja me sistemin e kanalizimeve për ujërat e ndotura, lidhja me kolektorin kryesor të fshatrave, dhe ndërtimi i



Draft Raporti I VSM-së për Hartën Zonale Komunale të Rahovecit 2024 - 2032

				trajtimit të ujërave të ndotura. Trajtimi i përkohshëm dhe sipas zonave I ujërave të ndotura. Kurse HZK jep kushte duke u bazuar në këtë koncept		impianitit të planifikuar.
3. Cilësi dhe sasi jo e kënaqshme e ujit të pijshëm	Humbje në sistem të furnizimit, tubat jo të cilësisë së duhur dhe mungesa e kontrollit të ujërave	Ndotja e ujërave nëntokësore Konsum i ujit në shishe dhe gjenerimi i mbetjeve plastike.	Shpërthim i sëmundjeve gastro-enterike, por lidhja e qartë nuk është provuar nga të dhënat shëndetësore.	Skenari i zhvillimit i PZHK përputhet me studimet e mëhershme për cilësinë dhe sasinë; Në PZHK janë parashikuar edhe përfshirja e infrastrukturës për shkak të interferencave që ka.	Duhet përgatiten projektet Sektoriale përkatës dhe trajtohet mundësia e financimit.	Zvogëlimi i humbjeve në rrjet. Shmangia e intersektimeve me linjat e ujërave të zeza. Reduktimi i lidhjeve të paligjshme. Përgatitja e projekteve për të shkuar drejt furnizimit të vazhdueshëm me ujë; Mbrojtja e burimeve mbi sipërfaqe, eliminimi i shfrytëzuesve individual të burimeve ujore.



Draft Raporti I VSM-së për Hartën Zonale Komunale të Rahovecit 2024 - 2032



4. Mbledhja dhe grumbullimi i mbeturinave	Mungesa e një sistemi reduktim-ripërdorim-riciklim për mbetjet e ngurta në nivel të Komunës së Rahovecit; Grumbullimi i mbetjeve në komunë nuk është plotësisht i rregulluar pasi shumë prej tyre hidhen në lumenj dhe zona të tjera. Nëse vazhdohet me këto ritme, Rahoveci do të ketë disa deponi ilegal brenda viteve të ardhshme. Mbetjet ndërtimore, dhe ato të tjera përzihen me mbetjet komunale.	Komuna gjeneron sasi të konsiderueshme të mbetjesh të ngurta. Në disa vendëbanime të Rahovecit pamjet e mbeturinave mbeten të shëmtuara. Në komuna, sidomos në shtratin e lumit Drini i Bardh dhe përroskat por edhe në lumenjtë tjerë pamja është shumë e shëmtuar. Mund të jenë burim sëmundjesh veçanërisht në stinën e nxehtë.	Djegia e mbeturinave shton ndotjen e ajrit. Personat që jetojnë pranë këtyre deponive dhe herë pas here kontrollojnë mbetjet janë të ekspozuar ndaj rreziqeve serioze për shëndetin. Rrezik potencial për shëndetin nga hedhja e mbetjeve të rrezikshme në zona afër dhe në disa raste edhe brenda vendbanimeve të komunës së Rahovecit.	HZK sugjeron adoptimin e një sistemi të integruar të administrimit të mbetjeve në bashkpunim me kompaninë regjionale, bazuar në itinerarin reduktim-ripërdorim-riciklim-rekuperim. HZK përmend riciklimin, selektimin, por nuk tregon për vendet apo zonat se ku do të grumbullohen selektohen dhe riciklohen mbeturinat në të ardhmen.	Duhet përgatitet Projekti Sektorial përkatës me mundësi financimi; duhet të propozoj vendet për deponim të përkohshëm në të cilat mundë të bëhet selektimi, grumbullimi dhe riciklimi i mbeturinave.	Grumbullim më i mirë në vendbanime dhe nivel komunal. Vënie në jetë e strategjive për reduktimin e mbetjeve dhe për riciklimin. Ndarje më e mirë e materialeve të rrezikshme. Për të shmangur hedhjet e paligjshme, organizimi mund të bëhet nga komuna për një numër të mjaftueshëm kamionësh, dhe të menaxhohet me transport nga deponia e përkohshme drejt asaj regjionale njëjtë të menaxhohet me pagesë për tone për hedhjen e mbeturinave në Deponin e regjionale duke krijuar sistem pagesash nga ata që hedhin mbeturina. Zbatimi i projekteve për pika grumbullimi në sistemin e stacioneve të transferit .
--	---	---	---	--	---	---



**Draft Raporti I VSM-së për Hartën Zonale Komunale të
Rahovecit 2024 - 2032**



5. Rehabilitimi /Inkapsulim i pikave te nxehta të ndotjes	Ndotja e tokës nga aktivitete e ndryshme ekonomike dhe bujqësore	Ndotja e tokës dhe ajrit nga përbërje të dëmshme për shëndetin e njeriut dhe biodiversitet	Ne vartësi te lendeve ndotëse, mund të shkaktojnë një game të gjerë sëmundjesh	Propozohet të studiohen të gjitha hapësirat, zonat me rrethinë ku janë zhvilluar industritë të vogla ose edhe sot ku pjesërisht funksionojnë në territorin e komunës së Rahovecit që kane përdorur ose gjeneruar kimikate te rrezikshme për shëndetin, para, gjatë edhe pas viteve 90-ta dhe mbi bazën e shkalles se rrezikut të bëhen ndërhyrja teknike	Te mblidhet informacione më të thelluara për këtë gjendje, për nivelin dhe llojin e ndotjes, për ndikimet në tokë, ujë, ajër ekzistencën e lidhjeve të territoreve te ndotura me kërcënimet për shëndetin, llojin e kërcënimit të bëhen analiza ne terren dhe laborator, të trajtohen me HZK dy vendet ku është goditur me Uranium të Varfëruar gjatë luftës së fundit në mënyrë që në të ardhmen të bëhen studime lidhur me ndikimin në mjedis të këtyre zonave dhe të bëhet inkapsulimi apo izolimi i këtyre zonave nëse është e nevojshme.	Plani i menaxhimit dhe rehabilitimit të pikave të nxehta bazuar edhe në studim, analizë dhe VNM të detajuar; Masat adekuate për shëndetin e njerëzve; Masat tjera për konsolidim të tokës, mbrojtje të ujit dhe cilësisë së ajrit dhe Biodiversitetit dhe ekosistemeve tjera.
--	--	--	--	--	---	--



Draft Raporti I VSM-së për Hartën Zonale Komunale të Rahovecit 2024 - 2032



6. Shtrirja e ndërtimeve	Nevojat për banim; Zhvillim i pakontrolluar dhe i paplanifikuar brenda dhe rreth vendbanimeve sidomos nëpër terrene me tokë të plleshme bujqësore dhe ato kodrinore.	Humbje e tokës së plleshme dhe gjelbërimit e pemëve të ndryshme, humbje e shtresës së sipërme të tokës, rrjedhje dhe mundësi për rrëshqitje/ përmytje. Humbje e vlerave estetike. Humbje e vlerave peizazhistike të territorit komunal.	Jo i drejtpërdrejtë dhe i menjëhershëm; Por shtrirja pa përcjellë me infrastrukturë normal që shkakton edhe pasoja në shëndet; Edhe rrëshqitjet e mundshme të tokës dhe përmytjet mund të shkaktojnë dëme serioze për jetën dhe pronën. Edhe humbja e gjelbërimit ka ndikimin e vetë në shëndetin e njeriut.	Planifikohet kushte zhvillimore për kufirin ndërtimor për të gjitha vendbanimet; Standardet dhe normat e planifikimit të përdorura në HZK bëhen automatikisht të vlefshme; Për të gjitha vendbanimet në Komunë. Parqe, zona të gjelbra rreth disa vendbanimeve	HZK ka propozuar për zonat jashtë kufijve të propozuar ndërtimor rreth vendbanimeve statusin e zonave ku nuk lejohet ndërtimi; HZK ka propozuar për zonat jashtë kufijve të ndërtimit të marrin statusin e parkut, zones së gjelbër	Të përgatitet ekipi dhe një plan i Menaxhimit të ndërtimeve; Të përgatiten projekte për gjelbërim dhe parqe Moratoriumi për ndërtimet duhet të shtrihet edhe në gjitha zonat jashtë kufijve të propozuar ndërtimor. Është e nevojshme të hartohen Plane Rregulluese edhe për vendbanimet në konceptin e zhvillimit me nënqendra.
---------------------------------	---	--	---	---	--	---



Draft Raporti I VSM-së për Hartën Zonale Komunale të Rahovecit 2024 - 2032



7. Degradimi i pyjeve,	Prerja e pakontrolluar dhe ilegale e pyjeve; Djegiet e pyjeve; Zhvillim i pakontrolluar dhe i paplanifikuar i disa vendbanimeve.	Ndotja e ajrit; Ndotje e ujit, mungesë e kënaqësisë si për rezidentët ashtu edhe për vizitorët. Erozioni në shkallë të lart dhe prishje e bilancit natyror.	Ndotja e ajrit edhe e ujit kanë ndikim dhe pasoja në shëndet;	Revitalizimi i pyjeve ekzistuese; Propozohen mbulim me fidane të reja sipërfaqet e zhveshura; Dhe parqe tjera të reja në disa vendbanime.	Projekte konkrete pyllëzimi, revitalizimi, sanimi për pyjet e Rahovecit në zonat e parapara me HZK. Përgatitja e projekteve për shfrytëzimin e burimeve tjera alternative për ngrohje dhe energji tjera në mënyrë që mos të shfrytëzohet druri për djegie.	Ngritja e një mekanizmi bashkëpunues në nivel të komunës dhe ministrive për këto projekte; Kushtëzimi i projekteve të reja të infrastrukturës me gjelbërim dhe tampon zona; Aktivizim i gjykatave, policisë inspektorëve në mënyrë cilësore. Në ish venddepozitimet legale dhe ilegale masat rehabilituese dhe ri gjelbërim ose rivitalizim të atyre ekosistemeve.
8. Degradimi i lumenjve, eksploatimi i rërës dhe Zhavorrit, Gurëthyesit dhe degradimi natyror i tokës	Eksplotimi i rërës dhe zhavorrit nga lumenjtë e Rahovecit sidomos nga Drini i Bardhë dëmtimi i ekosistemit lumor. Degradimi i pjesëve të ndryshme të tokës gjat eksploatimit të gurëve nga	Degradim i shtratit të lumit, dëmtim i faunës që si habitat kanë lumin apo lumin e përdorin si burim ushqimi, prishja e zinxhirit ushqimor, degradim i tokës, pyjeve dhe hapësirave me peizazhe të bukura	Natyrshëm ka ndikim në shëndet të popullatës njerëzore dhe organizmave tjerë.	HZK ka trajtuar ndotjen që vjen nga gurthyesit, duke lënë hapësirë për trajtim të mëtutjeshëm në të ardhmen.	Duhet të parashihen masa për kthimin në gjendjen e mëparshme të vendeve ku janë nxjerrë gurët, kurse te lumenjtë të rregullohen shtretërit e tyre dhe të ndërpritet eksploatimi i rërës dhe zhavorrit nga shtrati i lumit.	Në bashkëpunim me nivelin qendror të merren masa për rehabilitimin e vendeve ku është eksploatuar. Të rregullohen argjinaturat e lumenjve dhe të parandalohen hedhjet e mbeturinave dhe kanalizimeve në lumenj.



Draft Raporti I VSM-së për Hartën Zonale Komunale të Rahovecit 2024 - 2032



	gurëthyesit dhe shitësit e gurëve për dekorim.	duke i shndërruar në hendeqe të pakëndshme.				
9. Humbje e trashëgimisë së ndërtuar	Zhvillimet me trende të ndryshme nëpër vendbanime nuk janë në harmoni me arkitekturën ekzistuese.	Humbja e disa nga karakteristikat unike të vendbanimeve, cenim i identitetit dhe e kujtesës historike, kryesisht humbja e kullave karakteristike për këtë zonë.	Të dhëna të pa disponueshme por aspektin psikologjik dhe shpirtëror mendohet se do jetë prezent.	Identifikon zonat brenda studimit të cilat do të ruhen. Propozon masat për ruajtjen. E orienton presionin për ndërtime drejt vendbanimeve dhe zonave më pak të pasura me këtë lloj trashëgimie	Identifikimi i instrumenteve ekonomike dhe të valorizimit të territorit (p.sh., itinerare apo shtigje kulturore) që mund të bëhen mbështetje për komunitetet autoktone të Rahovecit që banojnë në këto vendbanime dhe zona.	Zgjerimi dhe mbajtja/pasurimi i listës së monumenteve të kulturës, e cila është përgatitur nga Instituti i Monumenteve të Kulturës dhe institucione tjera qendrore dhe lokale për të mirëmbajtur zonat, ndërtesat që kanë vlerë të trashëgimisë së ndërtuar



**Draft Raporti I VSM-së për Hartën Zonale Komunale të
Rahovecit 2024 - 2032**



10. Rrezik për tërmete, rrëshqitja e tokës, vërshimet dhe element tjerë rreziku	Sikurse i tërë territori i Kosovës edhe Rahovecit bënë pjesë në zonë sizmike aktive të nivelit mesatar; Ka erozion e burime tjera rreziku.	Varësisht por dine të jetë me ndikim të lartë mjedisor sidomos nga ndikimet indirekte	Mund të rezultojë katastrofik	HZK përmes kushteve shtesë në Zonat mbishtresore paraqet në mënyrë specifike zonat e rrezikuara nga tërmetet, nuk tregojnë për zonat ku ka erozion dhe shkarje dheu dhe çfarë shkalle si dhe nuk tregojnë por zonat të cilat janë nën ndikim të vërshimeve dhe mbytjeve.	HZK duhet të tregoj dhe paraqes grafikisht për zonat të cilat janë nën ndikim të rreziqeve të përmendura. Komuna duhet të ndërtojë brenda standardeve të larta anti-sizmike,	Studim i terreneve për qëndrueshmëri sizmike në rast se do të duhet të ndërtohet ndonjë pikë karburanti, duhet pasur parasysh raporti i vlerësimit të ndikimit në mjedis dhe raporti i vlerësimit të sigurimit teknik të karburantit, i cili duhet të ketë standarde shumë të larta.
11. Rreziqe nga uranumi.	Hedhja e predhave nga NATO-ja gjatë luftës në Kosovë në dy lokacione ne Rahovec	Mund të shkaktoj probleme të shumta shëndetësore, por më kryesore është kanceri.	Ekspozimi i vazhdueshëm ndaj radioaktivitetit mund të shkaktojë kancer.	Është trajtuar me HZK.	Kërkohen studime dhe hulumtime shtesë për të përcaktuar rrezen e veprimit	Duhet të bëhen studime të mëtejme në nivel vendi dhe sipas nevojës do duhej hartuar strategji e veçantë për këtë problematikë.



Draft Raporti I VSM-së për Hartën Zonale Komunale të Rahovecit 2024 - 2032



12. Rreziqe nga Zjarret.	Shkatërrimi i pyjeve, rrezikimi i pasurisë dhe pronës së qytetarëve, ndotja e ajrit.	Shkatërrimi i pasurisë qytetare duke djegur pronën dhe pasurit tjera të paluajtshme.	Rrezikimi i jetës së qytetarëve dhe pasurisë.	Bënë identifikim të zonave me probabilitet të zjarrndezjes dhe krijon kushte që zjarret të menaxhohen më lehtë.	Duhet ndërhyrje bonifikuese në ndërtesat me përmbajtje amianti - asbesti.	Duhet të bëhen studime të mëtejme mbi shkaqet e zjarrvënies, kohën dhe lokacionet më të atakuara.
13. Rënie e biodiversitetit dhe humbje e florës dhe faunës.	Kritja e disa vendbanimeve por edhe zhvillimet me karakter ndërtimi po shkaktojnë humbje në pyje dhe habitat. rritje e ndotjes, zhurmës dhe forma tjera të bezdisjes dhe gjuetia e pa kontrolluar.	Nuk njihet plotësisht, por ka probleme të përgjithshme të humbjeve ekologjike. Rënie e efektit zbutës të florës për gjurmën e karbonit në disa zona të komunës	Humbje e zinxhirit ushqimor, Aspekti kulturor, shkencor dhe rekreativ. Ndikim negativ në gjendjen psikologjike të banorëve.	Përkufizimi i ndërtimit është propozim i drejtpërdrejtë, dhe ulja e zhvillimit të çrregullt të vendbanimeve do të sjellë edhe uljen e humbjes në biodiversitet.	Projekte të asistuar nga BE, me qëllim fuqizimin e monitorimit të mjedisit në komunë duhet zhvilluar studime të situatës.	Nevoja për të pasur një studim bazë për Rahovecit me qëllim identifikimin e humbjeve në biodiversitet dhe inventarizimin e florës dhe faunës, mundësitë për përmirësimin e situatës.



Draft Raporti I VSM-së për Hartën Zonale Komunale të Rahovecit 2024 - 2032



14. Zonat e ndikimit të aktiviteteve në Rahovec	Të gjitha problemet e lartpërmendura, por nuk ka informacion të detajuar mbi ndikimin	Ndotje e lumenjve dhe tokës	Nuk dihen në hollësi por nënkuptohen	Jashtë studimit, por problemet janë të njohura, sidomos rritja vendbanimeve dhe zhvillimet tjera industrial dhe ndërtimore.	Projekte të asistuar nga MMPH, BE etj për identifikimin e nivelit të ndikimit dhe zonës së veprimit lokal, komunal, kombëtar ose edhe ndërkombëtar	Nevoja për të pasur një studim bazë për Rahovecin me qëllim identifikimin e ndikimit të aktiviteteve në zona dhe mundësitë për përmirësimin e situatës
15. Ndotje akustike në Rahovec	Komunikacioni hekurudhor, qarkullimi i dendur dhe kaotik rrugor vlen të ceket me theks rrugët magjistrale dhe regjionale mosrespektimi i rregullave të qarkullimit rrugor, numri i lartë i automjeteve private për shkak të mosefiçensës së transportit publik, ushtrimi i aktiviteteve argëtuese jashtë standardeve,	Nivel i lartë i zhurmës në vendbanimet pran arterieve kryesore rrugore, hekurudhore si dhe në zonat turistike.	Efekte kronike dhe akute në sistemin e dëgjimit, dhe dëmtim i sistemit nervor.	Krijimi i një rrjeti më të disiplinuar dhe më të mirë rrugor.	Edukimi qytetar për mosshkaktimin e ndotjes akustike. Aplikimi në ndërtesat ekzistuese dhe të reja të materialeve izolues të zhurmave.	Masa të karakterit rregullator për standardet e mjeteve që lëvizin në komunë dhe penalitetet ndaj shkaktuesve të zhurmave në vendbanimet e Rahovecit. Përmirësimi i transportit publik; Krijimi i barrierave me bimësi aty ku është e mundur anës rrugëve si dhe pengesa tjera të përshtatshme.



**Draft Raporti I VSM-së për Hartën Zonale Komunale të
Rahovecit 2024 - 2032**



	cilësia e ulët e automjeteve.					
--	----------------------------------	--	--	--	--	--

Tabela 19 Përmbledhje e problemeve mjedisore dhe përgjigjja sipas HZK



MONITORIMI

Monitorimi i aspekteve të mjedisit është element kryesor për të mbajtur nën kontroll zbatimin e strategjive, planeve, programeve dhe projekteve. Në ligjin e VSM, kërkohet monitorimi i pasojave të ndjeshme mjedisore ose shëndetësore të zbatimit të planit apo programit, në mënyrë që të identifikohen në fazë të hershme pasojat negative të paparashikuara dhe me qëllim marrjen e masave rregulluese.

E njëjta kërkesë është parashikuar në Nenin 10 të Direktivës për VSM nga BE. Sipas po kësaj direktive, me qëllim që të shmangen dublikimet në procesin e monitorimit, mund të përdoret sistemi aktual i monitorimit, nëse konsiderohet i përshtatshëm.

Institucioni përgjegjës për monitorimin e mjedisit është MMPHI, nëpërmjet AMMK (Agjencia e Mbrojtjes së Mjedisit të Kosovës), e cila zbaton monitorimin në bashkëpunim me institucionet përkatëse të ministrive të tjera dhe institucioneve të nivelit qendror dhe lokal.

Me qëllim të zbatimit efikas të dhe realizimit të objektivave dhe synimeve të përcaktuara në plan, monitorimi i zbatimit të planit është i domosdoshëm dhe kërkesë ligjore, me qëllim shmangjen e ndikimeve të mundshme mjedisore, qysh në fazat fillestare.

Për të qenë sa më racional dhe efektiv në monitorimin e mjedisit, do t'i referohemi atyre tregueseve që kanë rezultuar nga objektivat dhe synimet që janë përcaktuar për mbrojtjen e mjedisit dhe kapitullin mbi ndikimet dhe masat zbutëse të HZK-së. Plani i Monitorimit (PMM) përmbledh shumë tregues që përfaqësojnë një numër të konsiderueshëm të elementeve të mjedisit. Realizimi me sukses kërkon angazhimin e institucioneve të cilët duhet të bashkërendojnë aktivitetet monitoruese, nën drejtimin e AMMK.

Mbështetur në Ligjin Nr. 03/L-025 për Mbrojtjen e Mjedisit, Ligjin Nr. 03/L-230 për Vlerësimin Strategjik Mjedisor dhe Ligjin Nr. 08/L-181 për Vlerësimin e Ndikimit në Mjedis, Komuna e Rahovecit ka për detyrë të kryej monitorimin e aktiviteteve që kryhen në kuadrin e zbatimit të HZK. Këtu përfshihen qoftë planet, projektet e infrastrukturës që po hartohen ndërkohë, edhe detajimi i HZK-së në planet rregulluese për vendbanimet me nën-qendra, lagjet apo blloqet e banimit.

Komuna e Rahovecit ka karakter administrativ dhe pa struktura të plota dhe të afta për të kryer veprimtari si monitorimi mjedisor dhe për rrjedhojë, nuk mund të mbulojë me kapacitetet dhe burimet e saj njerëzore dhe financiare të gjithë këtë veprimtari. Megjithatë,



Draft Raporti I VSM-së për Hartën Zonale Komunale të Rahovecit 2024 - 2032



duke angazhuar Drejtorinë për Urbanizëm, Planifikim dhe Mbrojtje të Mjedisit dhe struktura të tjera në vartësi të saj, mund të kryej një pjesë të programit të monitorimit, ku përfshihen cilësia e ndërtimeve, aktivitetet e pyllëzimit dhe zhvillimit të pyjeve, zgjerimi i parqeve dhe sipërfaqeve të gjelbra, ecuria e ndërtimit të rrugëve të reja (përfshirë korsitë për biçikleta) dhe indikatorë të tjerë të përshkruar në programin e monitorimit të HZK-së.

Sipas Ligjit për VSM, rezultatet e monitorimit duhet të publikohen nga Komuna, në mënyrë periodike çdo vit. Për elementet e tjerë të mjedisit dhe monitorimin, duhet të procedohet sipas ligjeve që mbulojnë fushën e VSM, dhe rezultatet t'i përcillen Komunës së Rahovecit dhe AMMK. Kjo e fundit ka detyrimin ligjor t'i publikojë në kuadër të Raportit Vjetor për Gjendjen e Mjedisit në Republikën e Kosovës.

Receptorët mjedisor	Objektivat e Mbrojtjes së Mjedisit	Synimi	Indikatori	Raportimi	Institucioni përgjegjës
Shëndeti i banoreve	Promovimi për krijimin e një komune të qëndrueshme dhe të shëndetshme	1. Cilësia e burimeve të ujit të pijshëm konform standardeve të BE 2. Cilësia e ujit të pijshëm konform standardit 3. Dendësia e popullsisë e qëndrueshme në vendbanimet me trend të rritjes së popullsisë	1. Cilësia e burimeve të ujit të pijshëm, kundrejt standardit të BE. 2. Cilësia e ujit të pijshëm në përputhje me standardin 3. Dendësia mesatare për këto vendbanime	1. Rap.Vjetor 2. Rap.Vejtor 3.Rap.Vjetor	1. Drejt. E Urbanizmit e Rahovecit dhe Ministria e Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor. 2. Drejt. Shërbimeve Publike e Rahovecit; 3. komuna e Rahovecit
Biodiversiteti	Ruajtja e llojeve të cilat janë në rrezik të zhdukjes nga aktiviteti njerëzor	1. ndalimi i gjuetisë së egër 2. marrja e masave për mbledhësit e bimëve mjekuese 3.Rehabilitimi i sipërfaqeve të pyjore në zonat pyjore dhe ato të gjelbra në zonat e banimit 5. Krijimi i korridoreve të gjelbër dhe tampon zonave	1. Sipërfaqet e reja të krijuara, sip. m ² 2. Siperfaqe të reja, m ² 3.Sipërfaqet të rehabilituara, m ² 5. Sipërfaqe të kthyer në zone të gjelbër, pjesë e korridorit dhe tampon zona; m ²	1. Raportim 1 herë vit 2. Raportim 1 herë vit. 3. Raportim 1 herë vit 4. Raportim 1 herë vit 5. Raportim 1 herë vit	1. Komuna e Rahovecit dhe MMPH 2. Komuna e Rahovecit dhe MMPH 3. Komuna e Rahovecit dhe MMPH 4. Komuna e Rahovecit dhe MMPH & MBPZHR 5. Komuna e Rahovecit dhe MMPH & MBPZHR dhe Ministria e Infrastrukturës
Ajri	Përmirësimi i cilësisë së ajrit	1. Ulja e nivelit të ndotjes së ajrit për: NO _x ; CO ₂ ; O ₃ , PM ₁₀ . 2. Rruga të asfaltuara rishtas 3. Ulja e nivelit të zhurmave në zonat e ndjeshme ndaj zhurmave 4. Aplikimi në banesat e reja i materialeve termizolues dhe mbrojtje akustike	1. Arritja e vlerave të standardit për cilësinë e ajrit lidhur me treguesit mbi norme 2. Gjatësia e rrugëve të asfaltuara rishtas 3. Respekt i niveleve të lejuara të zhurmës gjatë ditës dhe natës	1. Raportim 1 herë në 6 muaj 2. Raportim 1 herë vit 3. Raportim 1 herë në 6 muaj 4. Raportim 1 herë vit	1. AMMK dhe Komuna e Rahovecit 2. Komuna e Rahovecit 3. Komuna e Rahovecit 4. Komuna e Rahovecit

			4. Ulja e niveli te zhurmave ne mjediset e banimit		
Faktorët klimatik	Kursimi i, energjisë dhe pakësimi i emisioneve te gazeve serre	1. Promovimi i objekteve me izolim adekuat. 2. Promovimi i paneleve diellor për gjenerim energjie ne ndërtesat rezidenciale dhe sociale dhe energjia e krijuar nga era	1. Sipërfaqja e objekteve (m ²) me izolim adekuat 2. Sipërfaqja (m ²)e paneleve te instaluar dhe sipërfaqja e ngrohur nga energjia e erës (m ²)	1. 1 here ne vit 2. 1 here ne vit	1. Komuna e Rahovecit 2 Komuna e Rahovecit
Uji	Cilësia e ujërave sip.ne përputhje me kërkesat e legjislacionit të Kosovës dhe Direktivës për ujin te BE	1.Shmangia e shkarkimeve te ujërave te ndotura ne Lumenj 2. Sigurimi i hedhjeve të mbeturinave në lumenj. me qellim ruajtën e niveleve minimal të ndotjes	1a. Vëllimi i ujërave qe shkarkohen ne Lumenj; 1b. Vëllimi i ujërave mbi normat e lejuara qe shkarkohen Lumenj; m3. 2. Sipërfaqja e ndotjes (m ²) vëllimi i mbeturinave (kg ose m ³) ,lloji mbeturinave shkruhet emir i saktë i mbeturinave të forta të gjetura në shtrat të lumit	1.Dy here ne vit 2. Dy here ne vit	1. Komuna e Rahovecit , AMMK. 2. Komuna e Rahovecit dhe AKMM
Mbetjet	3)Pakësimi i sasisë se mbetjeve dhe menaxhimi qëndrueshëm i tyre b) Shndërrimi i pikave te nxehta mjedisore ne sipërfaqe te gjelbra/ parqe	a.1. Pakësimi ne burim dhe riciklimi i mbetjeve a.2. Vendosja e sistemit me disa kontejnerë për ndarjen ne burim te mbetjeve urbane b.1. Rehabilitim/inkapsulimi i pikave te nxehta ne territoret te mbyllura	a.1. Sasia e mbetjeve urbane/person/vit dhe sasia(ton) e mbetjeve te ricikluara. a.2. Numri i rezidentëve qe mbulohen nga shërbimi me kontejner b.1. m ² te rehabilituara ose inkapsuluara	a.1. 1 here ne vit a.2. 1 here ne vit b.1. 1 here ne vit	a.1. Komuna e Rahovecit ,kompania regjionale e mbeturinave dhe MMPH gjegjësisht AKMM a.2 Komuna e Rahovecit ,kompania regjionale e mbeturinave dhe MMPH gjegjësisht AKMM b.1. Komuna e Rahovecit ,kompania regjionale e

	ose zona rezidenciale				mbeturinave dhe MMPH gjegjësisht AKMM
Rrugët dhe Transporti	Reduktimi i intensitetit të trafikut nëpërmjet promovimit të transportit publik, qarkullimi me biçikleta ku mundet me ndodhë	1.Zgjerimi i rrjetit rrugor për trafikun publik 2. Zgjerimi i rrjetit të korsive për biçikleta 3. Ndërtimi i rrugëve të reja me hapësira të përshtatshme trotuaresh (përfshirë koristë e biçikletave). Zgjerimi i trotuareshve gjatë rehabilitimit të rrugëve ekzistuese. 4. Rehabilitim/asfaltimi i rrugëve lokale	1. Km rrugë shtese që mbulohen nga trafiku urban. 2. Km korsi shtese për lëvizje me biçikleta. Numri i biçikletave në qarkullim. 3. Km rrugë të reja dhe të rehabilituara. m²trotuarre dhe korsi biçikletash të shtuara. 4. Km rrugë lokale të rehabilituara ose/dhe asfaltuara	1.1 here në vit 2. 1 here në vit 3. 1 here në vit 4. 1 here në vit	1. Komuna e Rahovecit ,Ministria e infrastrukturës dhe MMPH 2. Komuna e Rahovecit . 3. Komuna e Rahovecit , Ministria e infrastrukturës dhe MMPH 4. Komuna e Rahovecit .
Trashëgimia kulturore	Shtimi dhe mbrojtja e vlerave të kulturore, përfshirë ato arkeologjike dhe arkitekturore	Rehabilitimi, mirëmbajtja dhe ruajtja e objekteve të trashëgimisë kulturore	1.Numri i objekteve/ndërtesave me status mbrojtës 2. Numri i objekteve/ndërtesave të restauruara	1. 1 here në vit 2. 1 here në vit	1. Komuna e Rahovecit Instituti për mbrojtjen e Monumenteve 2. Komuna e Rahovecit Instituti për mbrojtjen e Monumenteve
Trashëgimia natyrore dhe zonat e mbrojtura	Mbrojtja e vlerave të trashëgimisë natyrore, llojeve të cilat janë në listën për mbrojtje	Promovimin e vlerave natyrore rekreative, turistike dhe shkencore të këtyre zonave dhe rëndësisë së llojeve të cilat janë në Listën për mbrojtje.	Gjetja e formave për sensibilizim dhe kërkime shkencore me të shumta.	1 here në vit	Komuna e Rahovecit , Ministria e MMPH-ja dhe instituti i Kosovës për Mbrojtje të Natyrës

Peizazhi, pyjet dhe toka	1.Konservimi dhe shtimi i zonave dhe elementeve peizazhistik 2. Mbrojtja e mjedisit natyror ne hapësirat për rreth vendbanimeve 3. Ripërdorimi i tokave te ndotura 4.Mirmbajtje dhe zhvillim i pyjeve 5.Kultivim i pyjeve të reja.	1. Shtimi i hapësirave te reja dhe numrit te pemëve e shkurreve. 2. Dhënie e statusi mbrojtje dhe hartimi i një plani menaxhimi mjedisor i këtyre hapësirave. 3. Rehabilitimi i tokave te ndotura(pikat e nxehta mjedisore) dhe vënia ne efecientë për zona te gjelbëruara/parqe ose rezidenciale 4.Zhvillimi i pyjeve ekzistuese 5. Pyllëzimi I hapësirave të zhveshura	1. Sipërfaqet ne m ² dhe numri i pemëve te mbjella 2.Progresi i zbatimit te planit 3. Sipërfaqe toke e ndotur e rehabilituar (m ²) dhe e vene ne përdorim sipas HZK. 4. Sipërfaqe toke së zhvilluar pyjore (ha) 4. Sipërfaqe toke së re pyjore (ha)	1.Një here ne vit 2. Një here ne vit 3. Një here ne vit 4. Një here ne vit 5. Një here ne vit	1. Komuna e Rahovecit 2. Komuna e Rahovecit 3. Komuna e Rahovecit 4. Komuna e Rahovecit dhe MBPZHR 5. Komuna e Rahovecit dhe MBPZHR
---	--	---	--	---	---

Tabela 20 Plani i Monitorimit (PMM)

PËRFUNDIME

Rahoveci shikuar edhe nga aspekti mjedisor në nivel të komunave të Kosovës është vend mjaft atraktiv, për të jetuar, vepruar dhe për të zhvilluar aktivitete tjera jetësore. I pasur me toka cilësore, peizazhe të bukura (p.sh. lugina e Drinit të Bardhë), biodiversiteti, ekosistemet e veçanta, shtrirja e mbulesës vegjetative nga nivelet me të ulëta deri te zona mesatare, etj. Padyshim që hartimi dhe zbatimi i HZK-së dhe sugjerimeve që dalin nga VSM në përgjithësi, do të kenë ndikime pozitive në mjedis dhe do të paraqesin përpjekjet më serioze për baraspeshë mjedisore në këtë komunë .

Duke analizuar HZK-në e Rahovecit shihet qartë se HZK-ja prezanton një profil, koncept të zhvillimit hapësinor, vizion, prioritete strategjike, strategji e masa zbatimi, në HZK vërehen edhe përpjekje për të orientuar rritjen e mundshme dhe të parashikuar të popullsisë në disa vendbanime të Rahovecit bazuar edhe në disa shembuj të përkufizimit të zonave të ndërtimit (jo në definim të zonave në bazë të analizave profesionale) e me qëllim dendësimin në zonat që janë ende në proces zhvillimi dhe kanë synim zgjerimi edhe në zonat e reja të banimit duke marrë parasysh edhe shërbime të qëndrueshme rreth këtyre vendbanimeve aktuale në komunën e Rahovecit.

HZK ka rol përmbajtësor edhe në ruajtjen e trashëgimisë kulturore dhe trashëgimisë së ndërtimeve. HZK dhe sugjerimet që dalin nga VSM, duhet të ndikojnë pozitivisht në rivitalizimin e ekosistemeve të degraduara, ripyllëzimin e zonave të zhveshura, pyllëzimin e disa zonave që vazhdimisht janë nën ndikimin e erozionit. Pozitivisht do të ndikoj edhe në ruajtjen e zonave të pasura me ujëra nëntokësore, ekosistemeve të lumenjve nga degradimi dhe nga ndërtimet në brigje të lumenjve.

Gjatë hartimit të VSM-së, kemi hasur disa sfida, ndër to mungesa e të dhënave sasiore dhe cilësore për disa sektorë, pika, vija dhe sipërfaqe të rëndësishme për trajtim nga aspekti mjedisor i planit. Vlen të theksohet se në zonat e zhvillimeve të reja infrastrukturore (korridoret rrugore, hekurudhore), zonat industriale (sipërfaqja), ndikimi i tyre në korridoret e qarkullimit të shtazëve, masa të duhura për qarkullim natyrorë të shtazëve dhe llojeve bimore nga një habitat në tjetrin, zonat me ujëra nëntokësore, zonat me erozion, zonat me deponi dhe ndotje, zonat me mundësi pyllëzimi dhe ripyllëzimi, shiritat e gjelbër, tampon zonat, parqet, toka e ndotur nga pesticidet, etj., nuk përmendet as si informatë. Këto zona apo vija të infrastrukturës përmenden vetëm në pjesën strategjike. Një sfida e veçante mbetet zbatimi në praktike i synimeve të HZK-së.

REKOMANDIMET

Rekomandimet që dalin nga VSM janë:

- Definimi në hartë i zonave me potenciale rrezatimi, por edhe planifikimi i mundësive për trajtimin e rrezatimit dhe uraniumit të varfëruar në vendet ku është goditur me bomba në luftën e fundit, mendohet të paraqitet si një burim vazhdueshëm i ndotjes në komunën e Rahovecit;
- Definimi në hartë i zonave erozive dhe vërshimeve, planifikimi i mundësive, masave dhe projekteve për parandalimin dhe minimizimin e dëmeve nga këto dukuri;

- Definimi i zonës industriale (dhe tipit) në aspektin hapësinor, hartimi i Planit Rregullues të Hollësishëm të zonës, duke ofruar bazat për trajtim të zonës industriale me masa fizike, natyrore dhe teknologjike, që të jetë sa më miqësor edhe në aspektin mjedisor;
- Definimi me HZK i vendeve dhe mundësive për pyllëzim dhe ri-pyllëzim, si masa të rëndësishme mjedisore;
- Definimi në HZK i zonave, vijave ose mundësisht edhe pikave të ndotura nga mbeturinat, planifikimi i mundësive për trajtim dhe riciklim, definimi i lokacionit për stacion transfer dhe përmirësimi i sistemit të menaxhimit të mbeturinave;
- Definimi dhe trajtimi i zonave konform standardeve dhe ligjeve në fuqi për ujërat nëntokësor dhe sipërfaqësor;
- Definimi dhe trajtimi i korridoreve transportuese në aspektin mjedisor;
- Definimi i peizazheve, parqeve dhe monumenteve tjera me vlera ose ndikime mjedisore dhe parashikimi i masave;
- Trajtimi i ngrohjes së qytetit të Rahovecit por edhe vendbanimeve si një dimension i rëndësishëm i ndotjes dhe ndikimit në ekosisteme;
- Definimi dhe trajtimi i zonave të pasura me florë dhe faunë.

LITERATURA

- American Planning Association (Steiner Frederick and Butler Kent eds.). 2010. Standardet e planifikimit dhe projektimit urban, Ufo University Press;
- Agjencioni për Mbrojtjen e Mjedisit të Kosovës (AMMK). Raport Vjetor për Gjendjen e Mjedisit, 2021
- Komuna e Rahovecit. 2013 Hartat e prezantuar në PZHK.
- Draft Harta Zonale Komunale e Rahovecit 2019-2013;
- Emetimi i gazeve serrë në Kosovë 2008 – 2009; UNDP- Kosovë;
- Gjendja e Mjedisit në Kosovë 2008-2010;
- Strategjia dhe Plani i Veprimit për Biodiversitetin; 2011 – 2020;
- Millennium Development Goals Global Targets-Local Approaches.
- Qendra Rajonale e Mjedisit. REC.